UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Margarita Philosophica cu[m] additionibus nouis

Reisch, Gregor

Basilee, 1517

VD16 R 1040

Primus Grammatice rudime[n]ta per omnes eius partes/ [et] prosa [et] carmine continet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30660

Visual Library

TYPVS·GRAMATICE
petrus Lombardꝰ
Theologia seu Methaphi.
phisica
Seneca moralis
pitago Musica
Euclides geometria
ptolomeus Astronomia
Aristoteles Logica
Tullius Rethorica. poesis
abcd efgh iklmn opqrs tvxyz
Prisciana
Donat
NICOSTRATA
TRICLINIVM·PHILOSOPHIE

De noticia partium orationis

Margarite Philoſophice Liber. I. De rudimentis Grāmatices. Tractatus. I. De noticia partiū orationis. Ca. I. De definitione et diuiſione Philoſophie. Diſcipulus.

Quid eſt q̄ te iādudū eſtuāti animo/alacri ſtudio ⁊ īdefeſſo labore ī diuerſis libris venari video? Ma. Philoſophiā quero. Diſcip. Et quid ſit Philoſophia ignoro? Mag. Philoſophia eſt diuinarum/humanarūq̄ rerum cognitio: ſtudio bene viuēdi ꝯiūcta. Uel eſt rerum humanarū diuinarūq̄ ſciētia. In cuius amorē Sapiens inuitat/dicens: Hec ſpecioſior eſt ſole: ⁊ ſuper omnē diſpoſitionem ſtellarum: ⁊ luci cōpata inuenit prior. Omne aurū in cōparatione illius arena eſt exigua: ⁊ tanq̄ lutū eſtimabit argentū in conſpectu illius. Nam omniū bonorum mater eſt: ⁊ theſaurus infinitus hominibus: quo qui vſi ſunt/participes facti ſunt amicicie dei ⁊c. Unde ⁊ Seneca virū ſpeculatiuū quaſi deum in humano corpore hoſpitatū/aſtruebat. Diſcipulus. Miras philoſophie laudes p̄dicas: ſed vnde iſtoc inſignita ſit nomine/edicito. Magiſter. Philoſophia nomen grecum eſt/non latinum: ortum a φιλοσ id eſt amicus: et σοφια id eſt ſapientia: quaſi amata ſapientia. Si enim ſapientie forma: vt aiebat Plato/oculis videri poſſet: maxime ad amorem ſui homines concitaret. Diſcipulus. Et hinc philoſophi dicti/qui amatores ſunt ſapientie? Magiſter. Etiam fili: ſic enim primus Pythagoras non ſapientem/ſed philoſophū potius ſe eſſe reſpondit: id eſt amatorem ſapientie. Diſcipulus. Quomodo amatores ſapientie ſunt: quā (vt ais) oculis cernere nequeūt: nihil autem amatum niſi cognitum? Magiſter. Sapiētia etſi oculis corporis neutiq̄ videatur: cum ſit ſole ſpecioſior: intellectualibus tū facile videtur/ab his q̄ diligūt eam. Et partim quidem vt a patre luminum (a quo omne datum optimum) immediatius inſpiratur: partim autem vt humana induſtria per ea que facta ſunt ſenſibilia indagatur. Hinc ⁊ in plures partes ſecernitur: vt in pretacta deſcriptione liquet.

Philoſophia q̄d.

Sap. vij. a Philoſophie laudes.

Aug. de tri. li. 14. c. 1.

Seneca

Plato

Aug. de tri. li. ix. c. iij. et li. x. c. j. ⁊ ij.

Pythagoras philoſophus.

Sap. 7. b

Jacob. 1. c

Rom. 1. c

De Ratione ⁊ ordine dicendorum. Capitulum. II Diſcipulus.

Non me puto feliciorem diem hactenus hac iſta vixiſſe: quo hec et iocunda ⁊ animo meo gratiſſima audiui: nec inferiorem felicitatis partem me attigiſſe exiſtimarem/ſi horum ſaltem generalem cognitionem paucis conſequi poſſem. Magiſter. Optime ſentis. Nam Ariſtoteles mortalium felicitatem/non in diuitijs/non in honoribus/nec ceteris bonis exterioribus: ſed ſpeculatione ſubſtantiarum ſeparatarum (de quibus metaphyſica) poſſe reperiri aſtruit. Et Poeta felicem dicit eum/qui rerum potuit cognoſcere cauſas: que in ceteris philoſophie partibus inquiruntur.

Ariſto. x. eth.

Uergilius Georgi. 1.

Horatius in arte

Salustius

Horum tamen omnium noticiam: ꝛ ſi generalem/paucis edocere labor eſt nō modicus. Dum enim iuxta Horatij ſentētiam/ breuis eſſe volo: obſcurus fio. Et ſi quid forte non tam ſcitu dignum/ ꝙ vulgatum ſilentio preteritum iri contigerit: non deerunt qui ſubductis ſupercilijs/rugato naſo ꝛ toruis oculis in ſuperficie palpitantes: canino dente omnia ſimul corrodent. Malens autem horum ſubire calumnias/ ꝙ te optime indolis adoleſcentem/claro ſatum ſanguine/ꝛ philoſophie cupidiſſimum: more pecudum ſine literis vitam agere: partium philoſophie/eo quo enumerate ſunt ordine/prima rudimenta explanabo. A grāmatica igitur omnium artium prima initium ſumētes: in primis inextricabiles quoſdam eius labyrinthus abijciendos reor: ne in his diutius immorari/tempus precioſiſſimum (quod natura mortalibus parte diſtribuit) ſine fructu pretereuntes vtiliora attingamus minime. Quid enim proderit ingenia puerorum tenerrima: in fictis ſingulorum dicendorum continuationibus/diuiſionum excogitatis reductionibus ꝛ ſufficientijs/perplexis regiminum viribus/anilium fabularum recitationibus de quis et qui/ſi inter pronomina cenſenda: de vocatiuo ſi verbo perſonali in ratione ſuppoſiti iungi poſſit: de quinqꝫ figuris: de imperſonalibus: ꝛ an ne gerundia inter participia collocanda veniant: inſuper ꝛ de varijs impedimentis in conſtructionis ordine/ꝛ conſtructionum ſuperuacuis nominibus fruſtra occupari? Aut quid demum penſi habebit modos ſignificandi ꝛ omnimodam eorundem diuerſitatem tenerrimis auribus inculcari: quos ſine naturis rerum/et philoſophia prima neſciri nemo doctus dubitat? Hec itaqꝫ ꝛ ſimilia miſſa facientes quo tendimus pergamus. Diſcipulus. Perge.

Auctoris intentio

Vanitates grāmatellorꝝ.

De Grāmatice definitione: inuentore literarū numero ꝛ diſtinctiōe. Ca. III Magi.

Quintilian⁹

Grāmatice quid

Grammatica igitur (a qua exordiri oportuit) eſt recte ſcribendi ꝛ loquendi ſcientia: fons ꝛ origo omnium artium. De qua ꝛ Quintilianus: Niſi grāmatice fundamenta fideliter ieceris/ quicquid ſuperſtruxeris corruit. Dicta autem παρατα γραμματα id eſt literis: quaſi literaria ſiue litteratoria ſcientia: eo ꝙ litera minima grāmatice pars ſit. Diſcipulus. Quis hanc primo homines edocuit? Magiſter. Grāmatice prima elementa/que vt diximus ſunt litere: ſm linguarum diuerſitatem diuerſi tradidere. Hebraicas namqꝫ literas ab Adam protoplaſto noſtro parente / poſteris relictas facile accipimus: cum ꝛ omnibus creatis nomina indiderit. Harum ꝛ nomina ꝛ figure characterum ſunt.

Adam Geñ. 2. d

Hebreum alphabetū

theth	heth	ſaen	vou	hee	doleth	gimel	beth	aleph
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
ſamech	nū fi.	nun	mē fi.	mem	lamed	caph fi.	caph	ioth
ס	ן	נ	ם	מ	ל	ך	כ	י
tau	ſchin	reſ	quph	zadick fi.	zadick	pe fi.	pe	ain
ת	ש	ר	ק	ץ	צ	ף	פ	ע

Grecas vero (etſi non omnes) Cadmum ex phenicia adduxiſſe perhibēt. videlicet.

alpha. uita. gāma. delta. epſilō. zita. ita. thita. iota. kappa. lavda
α β γ δ Δ ε ζ η θ ι κ λ
mi. ni. xi. omicrō. pi. ro. ſigma. tav. ypſilon. phi. chi. pſi. omega.
μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

Alphabetū grecum

Nicoſtrata latinarū litterarū inuentrix

Sed latinarū de quibus nos agimus Nicoſtratam Euandri matrem inuentricem hiſtorie tradunt: non tamen omnium/ſed illarum tm̄. A B C D E F G I L M N O P R S T V. alie autē ſcilicet: H K Q X Y Z. longo poſt tēpore his quas Nicoſtrata inuenerat nō ſine cauſis adiecte ſunt. Diſcipulus. Quibus de cauſis? Magiſter. H addita eſt vt eſſet haſpirationis nota haſpirant enim vocales omnes. vt ha/he/hi/ho/hu. Sed conſonantes in latinis nunq̄ (dempto pulcher) haſpirant. In grecis autem/ et que ab his c p r t haſpiratas ↄſpicimus. vt philoſophus/ rhetor/ theologus Chriſtꝰ: qđ grece per x qđ valet ch et p qđ valet r et c qđ valet s adiecto titello ſcribitur: in hac forma/ xp̄c. Hinc q̄dam ex noſtris Chriſtus per x p c ſcribendum inſulſe ignoranterq̄ tradidere. K aſſumpta eſt vt inter c et q diſcrimen faceret. Nulla tamen dictio ſeu vox latina k ſcribenda eſt. licet vſus in aliquibus male habeat. Pro q nonnunq̄ antiquiores c ſcribebant. Sic pro x/c et s/vel g et s ponebant. Nunq̄ ergo poſt x ſcribendū eſt s. Y vero et Z a grecis mutuauit latinitas: propter greca ſcribenda: quibus nōnunq̄ vtitur y pro i: et z pro ſſ duplici ponitur: vt πατριζω patriſſo. Sunt itaq̄ littere numero. xxiij. Quarū quinq̄ vocales dicte: quia ſine alijs efficiunt: ſcʒ a e i o u. Relique omnes conſonantes: quaſi cum vocalibus ſonantes. vt b cum e ſonat be. Similiter v et i in principio vel medio dictionis/ſi mox vocalis ſequitur/in vim conſonantis migrant. vt valor/iacob/maior/audiui. Q ſi in medio dictionis vocalis preceſſerit i alia ſequente in eadem ſyllaba. pro duplici ij conſonante accipiunt.. vt peius/eius. V vero immediate ſequens g q et s vim littere perdit: quia nec dyphthongon/nec poſitionē efficit. vt lingua/aqua/ſuadeo. Conſonantes rurſus bipertiuntur/in Mutas: et Semiuocales. Mute ſunt que vocali in qua deſinunt dempta abſq̄ voce ſunt. vt b c d f g k p q t. Cetere Semiuocales ſunt: quia e vocali a qua incipiūt dempta ſemiuocalem faciunt. vt l m n r s. Et x que a vocali i ordit. E quibus due liquide ſunt: ſcilicet l et r. quia alicui mute in eadem ſyllaba adiuncte vocalem precedentem ancipitem reddunt. vt tenebre repleo ꝛc̄. F autem et ſi more ſemiuocalium a vocali incipiat/mutis tamen deputabitur: cum dictionem ad inſtar ſemiuocalium finire non poſſit. Ex his quedam in gutture/ alie labris/nonnulle vero appulſu lingue circa dentes et palatum formantur: quod labia mea et lingue deflexionem animaduertendo facile intelliges. Diſcipulus. Capio. Sed in quem vſum aſſumpte ſint edicito.

H

Chriſtus

K Q

Y Z

Litterarū latinarū numerꝰ
Vocales.
Conſonantes

Mute.
Semiuocales
Liquide

De Syllabis. Capitulum Quartum. Magiſter.

Dyphthongi

EX connexione litterarum diuerſe emergunt ſyllabe. Cum enim due vocales iuncte fuerint/dyphthongos quattuor efficiunt. Quarum due prime au et eu et ſcribi et legi poſſunt: vt audio euangeliū. poſtreme autem due ae et oe ſcribi poſſunt: ſed legi conceſſum non eſt: vt eneas. fedus. Si autem conſonans vna vel plures vocali aſſociate fuerint/ varias ſyllabas cauſant. vt ba/ca/da ⁊c̄. Non autem plures tribus vocalem in eadē ſyllaba aut p̄ire/aut ſequi poſſunt. Si autem tres precedant/ due ſequuntur. vt monſtrans. Si tres ſequuntur/due precedunt. vt ſtirps. ſemper autem harum trium prima vel vltima eſt l vel r. Non ergo pluribus ſex vna ſyllaba litteras recipit: nec vocales tres continet. Quotecunqꝫ autem ſine vocali combinate fuerint/ ſyllabam non conſtituunt.

Syllaba om̄i lr̄a p̄ncipiatꝰ

Syllabam omnes littere incipiunt: y dempta: que ſemper in principio h aſpirationē ante ſe requirit. vt ab. bos. cos. dos. ex. fur. glos. hic. in. kalende. laus. mons. non. os. pes. quirus. ſus. tu. vrbs. xenodochium. hydria. zona.

Lr̄aꝝ ptās

Vocalibus omnibus ſyllabam terminare cōceſſum eſt: vt menſa. cubile. gumi. leo. genu. Conſonātibus autem hec poteſtas certa lege conſtricta eſt. Diſcipulus Qua? Magi.

B

¶ B nullius ſyllabe finis eſt: niſi et ſequentis initiū ſit. vt abbas. Excipiuntur dictiones compoſite ex prepoſitione in b terminata. vt ſublego. obtrecto. obduco ⁊c̄. Tranſit preterea b in f. c. g. m. r. ſequentibus illis in compoſitione. vt officio. ſufficio. occurro. ſuccurro. ſuggero. ſummitto. ſurripio. arripio aufero. Tamen non afero dicitur differentie cauſa: ne dicendo affero ex ad et fero compoſitū credatur.

C

¶ C ſyllabam terminat/ſi ſequens a q vel c incipiat: vt ſiccus. quidq̄ (quod et quicq̄ dicitur)

D

¶ D in ſimplicibus ſyllabā non terminat: in compoſitis aūt ſi ſequens a d incipiat. vt reddo/addo. Sed adquiro/idcirco/quicqnid: in prima ſyllaba d retinent. ſm̄ aliquos. Si autē ſequens ſyllaba ab s et alia conſonante incipiat: d ſubtrahitur. vt aſcendo. aſpiro. aſto.

F

¶ F tunc ſyllabam finit cum ſequens ab f incipit. vt afficio.

G

¶ Idem iudicium G ſubit. vt ſuggero. aggero. pro illo tamen a principio dictionis nonnunq̄ c ſcribitur: vt Caius pro Gaius. ob quam cauſam et apud grecos g poſt b litteram in ordine locatur

H

¶ H n inapocopatis ſyllabam terminat. vt ab/vah: ab/aha vaha. Proh ſine c ſcribitur.

K

¶ K in latinis non ponitur. vt ſupra viſum eſt.

L

¶ L ſyllabam finire poteſt quacunqꝫ conſonante ſequente: q r k h demptis. vt albus. vlcus. valde. alfeus. algeo. illud. vlmus. vlna. culpa. fulſit. altus. ſilua. mulxi.

M

¶ M ſyllabā terminat/ſi ſequens ab m b vel p incipiat. Unde et ſi has conſonantes n preceſſerit/in m mutatꝰ. vt ambulo. imperiū. immunis.

¶ N in ſequentibus c d f q t m n tranſit. vt quēcunqꝫ tandē. anfractus. nunq̄ identidem. Si autem n contigerit ſequi m/tunc in eadem ſyllaba erunt. vt damnum. ſcamnum. nunqꝫ autem p interponenda eſt. Si autem m ſequitur s vel t/interponitur p cauſa melioris ſoni. vt compſi comptum. Inueniuntur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiam b c d l r s t v consona interpoſita litteris/cauſa ſoni melioris. vt ambi
go ex am et ago. ſicubi ex ſi et vbi. prodeſt ex pro ⁊ eſt. dirimo ex di et emo. ob
ſcurus ex ob et cura. identidem ex idem et idem. bouis a bos. M preceden
te s vim conſonantis videtur amittere. vt ſmaragdus.

¶ N ſyllabam finit ſequente c. vt truncus. d/vt mando. f. vt confiteor. g/vt **N**
angulus. Si autem n ſequiť g ipſum preire non poteſt. vt agnoſco. n vt annus
ſolennis ſine p. q/vt inquiro. ſ/vt conſitus. t/vt mantus. i conſona/vt coniũx.
v conſona/vt conuerto. x/vt anxius. Sequente vero r. vertiť in idem r. vt cor
rumpo. Vertitur et in m: ſi ſequať b m p exemplo vbi ſupra.

¶ P ſyllabam non finit: niſi ab ea ſequens incipiat. vt lippus. **P**

¶ Q nullius ſyllabe finis eſt. **Q** ¶ R ſyllabam finit quacunqꝫ conſonante
ſequente: b dempta. vt morbus porcus ordo perficio margo perbibeo periu- **R**
ro perlucco carmen canis corpus arquitenens currus morſus artus xerxes
coruus barzizia. ¶ S ſequente s in ſimplicibus ſyllabam finit. vt aſſis. Et **S**
in compoſitis ſequente c l p t ſ. vt obſcurus diſcretus diſcutio diſplicet deſti-
nat diſſuo. In ſimplicibus autem ſc ſm ſp ſt ſunt eiuſdem ſyllabe. vt paſcua
coſinus proſper teſtis. ¶ T tunc ſyllabe finis eſt cum ſequens ab eadem **T**
initiũ ſumit. vt attinet. Ti aũt ſyllaba vt ci ꝑferť: ſi mox alia vocalis ſeqť: ni **Syllaba ti fit ci**
ſi s vel x ti precedat. vt geſtio mixtio. Dicimus tamē livium a lis: et vitium a
vitis/ad differentiam licium et viciũ: et ſi que ſunt ſimilia. Genitiuus autem
ſingularis in nomine: vel ſecunda perſona preſentis indicatiui in verbo faci-
le indicant/ſi hec et ab his deriuata per ci vel ti ſcribenda ſint. vt ab aſtuti
aſtutia/amici amicitia. ſitio ſitis facio facis.

¶ X ſyllabam finit in compoſitis ab ex ſequente c l p q t. vt excurro exlex ex- **X**
pecto exquiro extendo. ¶ Y ſyllabam terminat: vt zephyrus. ¶ Z quandoqꝫ **Y**
in fine reperitur: vt Achaz. Dicta autem de ſyllaba quam alia ſequitur intel- **Z**
ligenda ſunt. Cetera ſi que de literarum naturis in mentem venient/in pro-
ceſſu ſuis locis interſerenda venient. vt capitulo de verborum declina-
tione ⁊ prepoſitionum compoſitione. Diſcipulus. Optime. Sed quid de-
mum ex ſyllabis fit? Magiſter. Dictiones. Ex quibus tandem orationem
conſtruimus per quam omnem mentis noſtre conceptum alteri indicare con-
grue poſſumus. Hinc ⁊ dictiones parteſ orationis dicuntur. Differentia vero
earundem octo generibus deprehēditur: que ſunt. Nomen/Pronomen/Ver-
bum/Participium/Aduerbium/Coniunctio/Prepoſitio/Interiectio. De **Parteſ orationis octo**
quibus eodem ordine diſſertabimus: ⁊ primo de nomine.

De Nomine. Capi. V Diſcipulus.

Nomen quid eſt? Magiſter. Eſt pars orationis cum caſu corpus/
aut rem/proprie cõmuniterue ſignificans. Omne enim nomen aut **Nomen**
ſignificat rem groſſam aliquo ſenſu exteriori perceptibilem: et hoc
corpus dicitur. vt lapis. Aut ſignificat ens ſolo intellectu apprehenſibile: **Corpus**
et hoc res appellatur. vt anima/angelus. Dicitur autem hec orationis pars **Res**
nomen: quia res quibus nomen imponiť noiat. Diſ. Quo pacto cognoſcā

Cognitio no- minis — facilius que dictio nomen ſit? Magiſter. Primo per eius vulgare: cui ſi
addi poteſt ein/vel ein ding/nomen eſt: vt homo/ein menſch. album ein weiß
Accidentia nomini — ding. Secundo per eius accidentia. Diſcipulus. Quot accidunt no-
mini? Magiſter. Octo: ſcilicet Qualitas. Numerus. Figura. Perſona.
Qualitas no minis ꝓpria ⁊ appellatiua — Caſus. Declinatio. Genus et Species. Diſcipulus. Qualitas nominum
quotuplex eſt? Magiſter. Duplex. Propria ſcilicet et appellatiua: a qua
et nomen proprium vel appellatiuum dicitur. Diſcipulus. Quod eſt no-
men proprium? Magiſter. Quod ſignificat rem vnam alteri non com-
municabilem. vt ſunt omnia nomina quarumcunqꝫ rerum propria. vt Chri-
ſtophorus. Diſcipulus. Quod eſt nomen appellatiuum? Magiſter.
Quod ſignificat rem pluribus communicabilem. vt homo humanitatem que
pluribus communicatur. Eſt et alia penes qualitatē nominis diuiſio: in ad-
Nomen ſub- ſtantiuum — iectiuum ſcilicet et ſubſtantiuum. Diſcipulus. Quod nomen eſt ſubſtan
tiuum? Magiſter. Quod ſignificat rem per modum per ſe ſtantis. et co-
gnoſcitur per ſuum vulgare: cui nō poteſt addi/wyb/man/vel ding. Non enī
Adiectiuum — dicitur: homo/menſch ding. Diſcipulus. Quod nomen eſt adiectiuum?
Magiſter. Quod ſignificat ſuum ſignificatum per modum adiacentis alteri
Et cognoſcitur per ſuum vulgare: cui poteſt addi wyb/man/ vel ding. vt al-
Numerus — bus wyß man/alba wyß frow. album ein wyß ding. Diſcipulus. Nu-
meri nominum quot ſunt? Magiſter. Duo. Singularis et pluralis. Di-
ſcipulus. Quod nomen eſt ſingularis numeri? Magiſter. Cuius vul-
gari additur ein. vt homo/ein menſch. Diſcipulus. Quod nomen eſt plu-
ralis numeri? Magiſter. Cuius vulgari additur vil. vt homines/vil men-
Figura — ſchen. Diſcipulus. Figure nominum quot ſunt? Magiſter. Due. ſim
plex et compoſita. Diſcipulus. Quod nomen eſt ſimplicis figure? Ma
giſter. Quod non poteſt diuidi in plures partes ſignificatiuas prioris ſen
ſus capaces. vt homo. Diſcipulus. Quod nomen eſt compoſitū? Ma
giſter. Quod poteſt diuidi in plures partes ſignificatiuas prioris ſenſus ca
Perſona — paces. vt equiferus. Diſcipulus. Perſone nominum quot ſunt? Ma
giſter. Due. ſcilicet ſecunda et tertia. Diſcipulus. Quod nomen ſecū-
de perſone? Magiſter: Omne nomen vocatiui caſus eſt ſecunde perſo-
Caſus — ne. Alia omnia ſunt tertie perſone. Diſcipulus. Caſus nominum quot
ſunt? Magiſter. Sex. ſcilicet Nominatiuus. Genitiuus. Datiuus. Accu
ſatiuus. Vocatiuus et Ablatiuus. quorum primus rectus dicitur/reliqui om
nes obliqui. Per hos caſus omnia nomina declinantur. et per terminatiōes
ſuas variantur. Diſcipulus. Quot ſunt declinationes nominum? Ma
Declinatio — giſter. Quinqꝫ. Diſcipulus. Quomodo cognoſcuntur? Magiſter.
Declinationū cognitio. — Penes genitiuum vel ablatiuum. Nomen enim quod habet in genitiuo e. vel
in ablatiuo a/eſt prime declinationis. Quod autem in genitiuo habet i/vel
in ablatiuo o/eſt ſecunde. Et quod in genitiuo habet is/eſt tertie. Quod ve-
ro in genitiuo habet us/vel in ablatiuo u/eſt quarte. Illud autem quod in ge
nitiuo habet ei diuiſum/eſt quinte. Diſcipulus. Unde cognoſcere poſſum
qualiter ſingula nomina ſuis aptentur caſibus? Magiſter. Per regulas
ſequentibus metris comprehenſas vt memorie firmius inſideant.

De prima declinatione in ſingulari. Ca. VI.

Sunt rectis prime tres finales ſociate:
Quattuor et voces: a vel am iunges ſimul as es.

Omnia huius inflectionis noīa in genitiuo et datiuo ſingularibus p̄ e q̄d fit dyphthongus ſcribunt: vt muſe/andree.

Ae genitiu⁹ habet cū terno. quartus in am fit.
An dat a grecus et as: es atq̄ per en tibi mutes.
Attendas vltra: q̄ rectum nomina neutra
Quartum cum quinto ſimiles dant hic et vbiq̄.
A quintus/ſextus: poſt es e vel a reperimus.
Recto qui fit in am: quintū ſextum quoq̄ iungā.

Menſa
Adam
Aeneas
Anchiſes

Egina
Paſcha
Anchiſa
Muſa

In plurali.

Pluralis prim⁹ dabit e/ quintuſq̄ ſecūd⁹
Arum dat: ternus dabit is: ſextuſq̄. ſz ab⁹
Dant equa mula dea. ſic filia nata liberta:
Cum domina pariter anima famula: quib⁹ abus
Aut is forte dabis. aſina ſociabis.
Aliqñ ꝯcidit ſyllaba de gtō plurali. vt celicolū p̄ celicolarū
As quartus finit: ex dictis prima patebit:

Et vt hec clarius intelligas/ tibi huiuſce inflectionis formā ſubijciam ſm̄ quam reliqua oīa articularibus (ꝑut generū exigit diuerſitas) terminationi huiue/ vt date admonent regule variaris/ declinabis facillime.

Forma declinationis prime.

	In ſingulari	In plī.
	der tiſch	die tiſch
Ntō	hec menſa	he menſe
	des tiſchs	deren tiſchen
Gtō	huius menſe	harū menſarum
	dem tiſch	denen tiſchen.
Dtō	huic menſe	his menſis.
	den tiſch	die tiſch
Actō	hanc menſam	has menſas
	du tiſch	ir tiſch
Vctō	o menſa	o menſe.
	von dem tiſch	von denen tiſchen
Ablatiuo	ab hac menſa	ab his menſis.

Modum vero vulgarizandi omnium nominum/ ſingulos per caſus et numeros cuiuſcunq̄ declinationis fuerint/ facile deprehendes: ſi caſuum officia conſiderabis eo quo prefiguratum eſt modo. vt Nominatiuus omnia agere: Genitiui omnia eſſe. Datiuo omnia acquiri: Accuſatiuum omnia pati. Vocatiuum vocari: Ablatiuo venire/ aut eo mediante varia fieri intelligatur.

Modus vulgarizandi nominum ꝑ ſuos caſus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex eo namqꝫ nominatiuus per der/die/das: Genitiuus per des/der/vom: Datiuus per dem/der/zuo: Accuſatiuus per die/den/das/jm: Vocatiuꝰ per du/jr vel o: Ablatiuus per mit/von/vſʒ/in/fur/durch vel vmb ſm rei pro‑prietatem in ſingulari: In plurali vero genitiuus frequenter per deren/et ac‑cuſatiuus per die/datiuus et ablatiuus exponitur per denen. Signa autē caſuum ſunt: Nominatiui quis? wer/Genitiui cuius? wes/Datiui cui? wem/Accuſatiui quē? wen. Quid? was. Vocatiui o. Ablatiuo quo? mit was/vſʒ was/in was. In his te exercitatum iri volo: et non in vana caſualiū et tem‑poralium recitatione. — Signa caſuū.

Secunda inflectio

De Secunda declinatione. Capitulum Septimum. In ſingulari.

puer. pueri. magiſter. magiſtri.

IUnge ſecunde tres finales: ſex quoqꝫ voces — Er.ir.um.ur.us.eus.
Er. vel ir. ur. hinc us ſimul eus ſociantur.
Fit genitiuus in i. formam vult er variari.
Nam niſi muta preit r. i ſimpliciter ſibi iungit:
Et ſi muta preit: e vocalem remouebit:
Celtiber et liber/iber excipias quoqꝫ dexter
Preſ byter/atqꝫ later/proſper/ſocer/aſper/adulter/
Mulciber his iungis cum de gero vel fero natis. — Armiger
Et iungo gibber. dat tri vel eri tibi dexter. — Dapifer
vir. viri. I ſumunt ir. er. ur. us. in i ſimul um variantur. — domini
ſatur. ſaturi Eus in ei muta. dat eos formatio greca. — templi.
ſpōdeus ſpondei Unus poſt ille/ſolus/totus quoqꝫ flecte. — Spondeos
Ullus/nullus/vter: iunges alius ſimul alter — ille. illius
Quod dabit alterius. alius quoqꝫ format alius. — vnus. vnius — vtrius — neutrius
Tertius o poſuit: cum ſexto quartus in um fit.
diphthongon Grecus us on finit. A dat eus. hinc q̄ntus in eu fit. — thidea
vir. liber. templum Rectus in er vel in um ſimilem facit ſibi quintū — heſea
E facis ex us. fili dic abijciens us. — theſeu.
Vincenti. Sic proprium quod ius habuit: dic agne vel agnꝰ
Laurēti. Et populus popule/deus/et fluuiuſqꝫ choruſqꝫ.

In plurali.

viri templa PLurali primo/quinto ſimul i ſociato.
Attamen a neutris iunges. orum genitiui. *
Is tertius ſextuſqꝫ dabunt: dabit os tibi quartus

* Concidit tū or ſyllaba qꝫ qꝫ. vt duum p̄ duorum

Forma ſecunde declinationis.

In ſingulari
- Nominatiuo hic magiſter
- Genitiuo huius magiſtri
- Datiuo huic magiſtro
- Accuſatiuo hunc magiſtrū
- Vocatiuo o magiſter
- Ablatiuo ab hoc magiſtro

In plurali
- Nominatiuo hi magiſtri
- Genitiuo hoꝝ magiſtroꝝ
- Datiuo his magiſtris
- Accuſatiuo hos magiſtros
- Vocatiuo o magiſtri
- Ablatiuo ab his magiſtris.

Alia.

In ſingulari
- Nominatiuo hoc pomum
- Genitiuo huius pomi
- Datiuo huic pomo
- Accuſatiuo hoc pomum
- Vocatiuo o pomum
- Ablatiuo ab hoc pomo

In plurali
- Nominatiuo hec poma
- Genitiuo horum pomorum
- Datiuo his pomis.
- Accuſatiuo hec poma
- Vocatiuo o poma
- Ablatiuo ab his pomis:

Ad inſtar horum reliqua eiuſdem declinationis prout rerum proprietas ⁊ genus exigunt/⁊ vulgarizabis ⁊ declinabis.

De tertia declinatione. Capitulū. VIII.

In ſingulari.

FInales terne ſunt bis quine ſociate:
Et ſexaginta voces: dempta tamen vna.
a.e.o.c.l.n. Sunt a. vel e. ſimul o. teſtes ac ec ſociato.
r.s.t.x Dogma Vocali cuius l.n.r. ſimul s ſociabis. Lac allec
Monile V tamen n. non das: aus uls ems irps quoqꝫ ponas. Laus puls
Virgo Quamlibet s iunge b. vel n p. vel r precunte. Hyems
Vps irs non dices. u ſolam t. ſuperaddes: Stirps
Quelibet x preſit anx alx aux inx ſibi iungit. Caput
Vnx arx erx addo: dant omnes is genitiuo.
Sed diuerſimode: tamen inferius manifeſte
Formas ponemus. A primo tis ſociemus. Dogmatis
E fit is. o dabit nis. homo cardo margo qꝫ demis:
Monilis Ordo cum virgo nemo ſimul excipe do go. Albedo
Sermonis Feminei generis: ⁊ apollo: teredoqꝫ iungis. Rubigo
Hec ex o faciunt i breuem. turbo ſibi iungunt.
Et caro carnis dat tibi nomen gentis o curtat.
Lac lactis ponit: allec allecis habebit.
Is poſt l pono: ſed lis mel fel ſociabo. ſaxo ſaxonis

Manet autem l per omnes caſus immutabilis: vt ſol ſolis ſoli ⁊c. Eandē naturam habent n. vt flumen fluminis: ⁊ r. vt ceſar ceſaris. Secus autem fit in alijs conſonantibus.

ſalis Alis dic. elis olis longas genitiuis.
Iohelis ſolis Haſtrubal hinc demas: hanibal q̊ʒ ſal ſibi iūgis:
vigilis Curtas dicis ilis et ulis. ſaul hinc tibi demis.
conſulis Ex an fac anis: vt titan. vel dabit anos.
nominis En fit inis. ſiren: lien enis dant. q̊qʒ ren ſplen
Delphin delphinis: et in In non multa videbis
demonis. On ſibi copulat is. quedā pegrina dabūt tis.
calcaris R capit is. epatis dat epar. ſed far dabo farris. Licophron
vberis Imber cum natis demis: nam mutat r in ris. egloceron
martyris ſtilpon
arboris. Ter quoqʒ. mobile cer iūgas: celeberqʒ ſaluber. decembris
turturis Vtuntur lege luther pantherqʒ laterqʒ: nouembris
glacer cris Ether cū crather ſtather: his cōiunge character. pater tris
Cor cordis donat. in oris femur ur tibi format.
Huic ebur atqʒ iecur iunges: robur ſimul addes
Iupiter atqʒ iouis dat. iter itineris facit ex ter.
impar. Producas aris. nectar iubar hinc remouebis
diſpar Cum natis par lar boſtar ceſar ſimul aſpar.
Corripiatur eris. iris ac uris aſſociabis.
Crather dematur: panther quoqʒ ver mulier fur
Oris dic longam: ſed demas propria quedā.
Et rhetor caſtor arbor marmor ſimul equor.
ciuitatis Ex as fac atis. elephas as mutat in antis. vt atlas
Et diamas adamas gigas: et propria iungas
Vas vadis ⁊ vaſis: dic mas maris: aſ dabit aſſis
As in adis pallas: vel ados mutat q̊ʒ lampas. vergilius
Archas cum grecis. his patronymica iungis. adis vel ados
ſedes. ſedis Es fit is. tamen es vertunt in itis comes ales
Ceſpes eq̄s palmes gurges fomeſpedes hoſpeſ
Limes cum miles trames ſoſpeſqʒ ſatelles
Antiſtes poples diues celeſqʒ ſuperſtes
Cum ſtipes veles preſtes proſtes ſimul obſtes.
Interſtes ſubſtes et hames termes q̊qʒ merges
Sʒ teres interp̄s hebes indiges. addito ꝑpes
Es formant in etis. impes prepes ſociabis
His aries paries abies ſeges et teres addes
Sic etiam longam facit inquies: et lebes addes
coheres Magnes atqʒ q̄es locupleſqʒ tapes ſimul agues
Heres cum natis: pres merces es dat in edis.

Preses presidis Sic pes curtat edis: ſed apes apis aſſociabis:
Datqꝫ ceres cereris: es eris conſociabis:
Buis Et quod dat ſedeo formabit idis genitiuo.
Is non mutabis genitiuo. ſed lapis/aſpis
Is mutant in idis bolis ⁊ diplois/chlamis/egis:
Et pixis cuſpis iaſpis tapiſqꝫ paraps ſis:
Pyramis: et phillis: ⁊ talia plura videbis.
Cum grecis multis. his patronymica iungis. Chlamis idis vel ados
Que formant in idos quandoqꝫ ſuos genitiuos.
Ut geneſis, multa dant is vel eos quoqꝫ greca:
Et quedam ſeruant normam: vel idis ſibi formant.
Ut caſſis tigris iris tibris paris iſis.
Iſtis iunge thetis: vel dat thetios genitiuis.
Dant in eris cucumis: vomiſqꝫ cinis quoqꝫ puluis.
Lis litis quiris quiritis: glis dabo glitis.
Et gliſſis gliris: dis ditis conſociabis
Prebet inis ſanguis: ſardis polis ſociabis
Semis pars aſſis cum ſit: ſemiſſis habebit:
Sed pro dimidio nunqꝫ variabile credo.
Mos moris Oris fac ex os longam. curtam dabit arbos
Cos dos poſqꝫ nepos otis dant: atqꝫ ſacerdos.
Sed pos curtat oris. cuſtodis dat tibi cuſtos.
Heros formabit herois. bos bouis ſimul adde.
Deuorat os oris quicquid lucratur os oſſis.
Glos gloſſis lignum vetus eſt de nocte ſerenum.
Flos eſt glos gloris: glos glotis femina fratris.
Tempus temporis Ex us fiat oris. quod comparat o tibi longat.
Sed formant in eris venus: ⁊ vetus ⁊ ſcelus addis: Fortius fortioris
Tellus viſcus olus opus ⁊ fedus latus vlcus
Sidus pondus acus glomus ⁊ genus: addito vulnus
Munus funus onus: udiſqꝫ palus dat: ⁊ incus
Intercus dat vtis curtam: longamqꝫ iuuentus:
At ſeruitus Et quod dat ſeruus virtuſqꝫ ſaluſqꝫ ſenectus.
Thus rus Uris dat tellus. monoſyllaba conſociamus.
Sed ſus iungo ſuis ⁊ grus gruis annumerabis.
Dat pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris ſibi iungit.
Laus laudis donat: ⁊ fraus fraudis ſibi format.
Plebs stirps Bs s demit: ⁊ ps is ſibi iungit.

Ebs eps e mutant in i. ſi poliſyllaba fiant
Celebs bis
Aucupis excipitur ex auceps quod reperitur.
Princeps principis
Formant a caput eps. ex eps ipitis velut anceps.
Puls pultis ponit. ⁊ hyems ſibi iungit.
Mens mētis
N s demit et rs tis quoqꝫ ſumit.
Ars artis
Quod coꝛ componit vel pendo s remouebit: — *Vecoꝛs dis*
Dis capit ⁊ iungo frons lens glans tis. ve tenent o. — *Libꝛipēs dis*
Atqꝫ quod vncia dat. s demit cis quoqꝫ ſumit. — *Quincuus*
Cum natis ſitiens in euntis. iunge quienſqꝫ.
Rediens redeuntis
Ambio ſub lege manet: atqꝫ ſuperbio iunge.
Caput itis
Ut mutas in itis. et x mutabitur in cis.
Si tamen e teneant ſuper x poliſyllaba mutant — *Iudex cis*
Hanc in i. ſed lodex i longat: ⁊ e tenet exlex.
His iungas veruex: ⁊ lectilis atqꝫ ſupellex
X in gis dat rex. iungas lex grex quoqꝫ remex.
Sic grecum foꝛmat: vt ſphinx: vel gos ſibi donat.
Dic ſenis ⁊ noctis ⁊ coniugis ⁊ niuis addis.
Hinc reliquos foꝛmo tibi caſus a genitiuo.
S remouet ternus. is in em mutat tibi quartus: — *Datiuus*
Im dat maguderis peluis ſitis: ſic et eclipſis: — *Accuſatiuus.*
Uis buris tuſſis tibꝛis cum tigris erinnys.
Treueris ⁊ tongris tripolis ſirtis ſimul iris.
Iſtis adiungo dant is vel eos genitiuo.
Ut ſūt ꝓpꝛia in is habētia gtm̄ ſimilem ntō: vt neapol
Ut geneſis/phꝛeneſis. ⁊ in im bene plura videbis. — *Ethera*
Quedam latina mutant is in a quaſi greca. — *Aera*
Em dat ⁊ im turris: reſtis puppiſqꝫ ſecuris. — *Uocatiuus*
Par quintus recto. tamen s quedam remouent o.
Ut pallas palla: tibꝛis iris ſint quaſi greca. — *Ablatiuus*
Foꝛmatur ſextus in e: ſed tamen excipiemus — *Foꝛtis te*
Monile
Cum ſit in e rectus: iſtis is ⁊ e ſociemus. — *Tribunalis*
Alacer ala⸗cris cre.
Acer is e iungis. ⁊ al alis ⁊ addis araris. — *Calcaris*
Hec is in i vertunt. dans im quarto ſibi iungunt — *Maguderim*
Sauſepe pꝛeſepe pꝛeneſteqꝫ cepe ſoracte.
Hinc hanibal ſotular: ſal demas haſtrubal ⁊ far — *ſcꝫ oīs gene⸗ris. ſilr cōpa⸗ratiua. rudis*
Nectar epar cum lar boſtar ceſar iubar aſpar — *tñ adiectiuū i tm̄ ſubſtātia⸗tū tm̄ e habet*
Dant e vel i ſextis faſcis piſcis ſimul ignis.
Et poſtis fuſtis vectis lactiſqꝫ ſecuris
Cum turris reſtis: puppis quoqꝫ mobile iungis.

qꝛ tm̄ habēt e His reliquum demas: hoſpes/ſoſpes ſuperaddes
Degener aſt vber iungas: e vel i dabit imber.
decembri ſeptembri Attamen i natis tm̄ dat. iungis aprilis.
Quintilis iungas et ſextilis ſuperaddas.
Cardinalis Cardi cum nalis. iungas ſimul officialis.

Habentia gtm̄ ſimilem ntō: vel i ſolam in abltō: et que terminantur in us vel rs/per is quandoqꝫ terminant accuſatiuos plurales: preſertim que ium habent in gtō plurali.

In plurali.

fortis Pluralis primus is in es format: quoqꝫ quart⁹
fortes Et quintum ſocia: ſed dant is in a tibi neutra: Dogmata.
forte. i. Preter que donant i ſextis/hec ia formant. Phlegmata.
fortia Et que dant e vel i. tamē hinc ampluſtra retracta.
Ludicra vel vetera: quod comparat atqꝫ rerracta.
Is in ium vertit genitiuus. et hinc tibi demis
Quod fit in a vel in o/que dant is in iū genitiuo.
Il ſimul ul iungas n et r. ſimul as ſuperaddas.
Lapidū Cum creſcunt dabimus iſtis is et es ſimul os us
Arietū Et panis/ſoboles/apis et canis/indole/proles
Cū proceres/fruges/ iuuenis/volucriſqꝫ penates.
His grecum iungo: dant is vel eos genitiuo.
Laus/fraus puls iungo: ſimul s b p preeunte. Inuenitur et
Iūgis hyēs/conſorſqꝫ cohors. caput his ſupadde apum
Complex atqꝫ ſenex. x fixum iunge ſupellex Hereſum Vatum.
Alacer Ex iſtis demas caro. quod fit in ar ſibi iungo: Artificum.
Ac er is e. preter celer his addas ſimul imber Locupletum
Cor ſimul. as aſſis. mas vaſqꝫ vadis q̊qꝫ cū glis preter ceſar
Lis dos ac ab os. pl⁹ trabs plebs ſcobs ſociabis. ceſarum
Anceps cū ſocijs. vrbs daps ſeps ſtirps ſibi iūgis
Et nix nox addo: calx lanx arx atqꝫ ſupellex.
Atqꝫ boum dicas quoqꝫ bobus. et u capit ales:
Amantū tiū Um prebet ans ens vel iū. dabo ium glans dens. vt alituū id ē mutat is gtī
ſapientū vel ſapientium Et gens mens. Ternus in ibus dabit is. quoqꝫ Sextus. ꝑris in ibus in dtō et ablatiuo plurali

Forma declinationis tertie.

In ſingulari	Ntō hic et hec et hoc felix	In plu.	hi et he felices et hec felicia.
	Gtō huius felicis		hoꝝ et harum ꝛ horum feliciū
	Datiuo huic felici		his felicibus
	Actō hūc ꝛ hāc felicē ꝛ hoc felix.		hos ꝛ has felices ꝛ hec felicia
	Vocatiuo o felix		o felices et o felicia
	abltō ab hoc et ab hac ꝛ ab hoc ce vel ci		ab his felicibus

Eiuſdem declinationis alia forma.

	In ſingulari		In plurali
In ſingulari	Ntō hic lapis	In plurali	hi lapides
	Gtō huius lapidis		horum lapidum
	Dtō huic lapidi		his lapidibus
	Actō hunc lapidem		hos lapides
	Vocatiuo o lapis		o lapides
	Ablatiuo ab hoc lapide		ab his lapidibus

Eiuſdem declinationis alia forma.

In ſingulari	Ntō hoc dogma	In plurali	hec dogmata
	Gtō huius dogmatis		horum dogmatum
	Dtō huic dogmati		his dogmatibus
	Actō hoc dogma		hec dogmata
	Vctō o dogma		o dogmata
	Abltō ab hoc dogmate		ab his dogmatibus.

Eiuſdem declinationis alia forma

In ſingulari	Ntō hoc cubile	In plurali	hec cubilia
	Gtō huius cubilis		horum cubilium
	Dtō huic cubili		his cubilibus.
	Actō hoc cubile		hec cubilia
	Vctō o cubile		o cubilia
	Ablatiuo ab hoc cubili		ab his cubilibus

De quarta declinatione. Capitulum. IX

In ſingulari.

Fructus
Genu

Quarta dat us rectis. gtis us quoqꝫ qntis
Prebet et u recto: quē noli flectere primo.
Ternus ui finit. um quartus. ſextus in u fit.

In plurali

Pluralis primus dabit us. quartꝰ quoqꝫ qntꝰ
Vi dictis dabimus. ua prebet uum genitiuus.
Ternus ſextus ibus dant. ſed ficus/ tribus/ arcus
Ante bus u ſeruant: portuſqꝫ veru/ ſpecus addam
Et lacus et partus/ acus et quercus/ penus/ artus.

Forma inflectionis quarte

In ſingulari	Ntō hic fructus	In plī	hi fructus	hec genus
	Gtō huius fructus		hoꝝ fructuū	hoꝝ genuum
	Dtō huic fructui		his fructibus	his genubus
	Actō hunc fructū.		hos fructus	hec genua
	Vocatiuo o ſructus		o fructus	o genua
	Ablatiuo ab hoc fructu		ab his fructibꝰ	ab his genubꝰ

De quinta declinatione. Capitulū. X

In ſingulari.

QUinta dat es rectis: ſed prebet ei genitiuis.
Et ternis.
Em quartus: quintus dabit es. e ſextus habebit.

In plurali.

Primus pluralis dabit es: qui vult ſibi ſubdi
Quartum cum quinto. tribues erum genitiuo.
Tertius et ſextus ſemper formantur in ebus.

Forma quinte declinationis.

In ſingulari		In plurali
Nominatiuo	hec ſpecies	He ſpecies
Genitiuo	huius ſpeciei	harum ſpecierum
Datiuo	huic ſpeciei	his ſpeciebus
Accuſatiuo	hanc ſpeciē	has ſpecies
Vocatiuo	o ſpecies	o ſpecies
Ablatiuo	ab hac ſpecie	ab his ſpeciebus

De declinatione cōpoſitorū. Ca. XI

COnſtans ex rectis/penes hos ambos variabis. Reſpublica
Non ſic alterutrum declines: nec leopardum.
Conſtans ex recto ſimul obliquo/variato Legiſlator
Ex recti parte. Sed non variabile quodqꝫ Tibi ſoli
Conſtans obliquis.

Diſcipulus. Breues quas iam tradidiſti declinationū regulas alta mēte repoſui. Nunc demū de genere te abſoluas. Magiſter. Genera nominū ſex ſunt ſcꝫ Maſculinū: Femininū: Neutrū: Cōmune: Omne: Promiſcuum/qd̄ ⁊ epichenum dicitur ſub vno articulo vtrūqꝫ ſexum importans: ⁊ dubium ſiue incertum. Diſcipulus. Penes quid cognoſcitur genus nominis? Magiſter. Penes ſignificatū ⁊ terminatiōes. vt regule ſequētibꝫ metris ꝯcluſe indicāt. Ea tū lege: vt regule generales a ſpecialibus ſint exceptiones. Genera nominum ſex

De noīm generibꝫ in generali. Ca. XII.

ARs maribus iungat quodcūqꝫ virum tibi ſignat: Pater Petrus
Femineis iungas per que ſignas mulieres. Mater Anna
Mancipium neutro dabis: ⁊ ſcortum ſociabo.
Cōmune iunge ſexum quod ſignat vtrūqꝫ Celicola Lixa
Que ſiunt propria flu. men. ven. pone marina (Id eſt noīa fluuiorꝫ mēſiū ⁊ ventorꝫ ſunt generiſ maſcuini.)
Hec dabit arboribus. ſed fructibus hoc ſociamus. Rhenus Januarius Boreas
Mas oleaſter erit. dumus ⁊ rubus aſſociabis.

Hoc ſiler eſt herba: ſiler hic donat tibi vina
Hec ſit auelana/nix glans caſtanea ficus. Felix
Triplex mobilibus genus vt vult ars ſociamus Fortis

De genere noı̄m prime declinatiōis. Ca. xiij

Menſa M Manet in prima mulier. des mammona paſcha — paſcha hebreum eſt nomen nō grecū: inqꝫ Hieronymus et Auguſtinꝰ.
Neutris. et manna neutrum/mulierqꝫ polenta.
Adria planeta maribus dabis/atꝙ cometa

De gn̄e noı̄m ſecūde declinatiōis. Ca. xiiij.

V M neutrum facies. mulierum nomina ſignes. — Alicerium Euſtochium
Scamnum R. ſimul us. queqꝫ maribus ſociata ſecunde
Leuir. Femina damaſcus domus ac humus atꝙ papyrus
Liber
Pannꝰ Egyptus vannus et dyphthongus colus alnus.
Aluus cum byſſus eremus paradiſus abyſſus
Porticus et methodus ſynodus nardꝰ hiacynthꝰ
Artus cum delus et carbaſus atꝙ phaſelus.
Coſtus cryſtallus et cyprus iunge ſmaragdus.
Hoc vulgus pelagus. quandoꝙ fit hic paradiſus
Os grecum ſepe mutatur in us muliebre.
Methados.
Methadus.

De gn̄e noı̄m tertie declinationis. Ca. XV.

Dicat E neutrum tertie. — Hoc eſt noı̄s terminata in d i c a t e ſūs neutri generis ſi ſunt inflectiōis tertie
Lectio A verbis cuncta per io: vel nomine ſumpta
Albedo Et nomen do. go. prebens inis in genitiuo
Siligo Dona femineis. Mas ordo cardo teredo
Stellio gurgulio cum margo pugio iungo.
Unio cum ſocijs/ vt ternio conſociabis.
In reliquis mas o. caro ſed mulieribus addo.
L neutrum pone. dic ſal hic et hoc retinere
Mel Fel. Et ſol mas dices. cui quod fit in an bene iunges. El
Neutrum nomen in en eſto. ſed femina ſiren An Titan
Mas eſt ren cum ſplen pectenꝙ lien vel hymēqꝫ. En Flumen
Delphin mas eſto. cui quod fit in on ſociato. In
Demon. Hec ſindon dicas. iunges per que loca ſignes On
Babylon Que dya ſiue gera componit ſint tibi neutra. Dyapaſon Heralogodiō
Tantundem neutrū. totidem plurale ſit om̄e Em
Ar neutrū ponas. ſed ſit lar cum ſotular mas. Ar Calcar
Er ſimul or ſocia maribus. tamen excipe multa Er Aer
Zinziber atqꝫ piper neutris dabis atꝙ papauer Or Color

Sic dicas verber/iter/vber: iunge cadauer/
Cancer p morbo. Veſper/ver/ruder: his ſpinter iungito iuger
Et ſuber/tuber: ſed femina ſit tibi linther.
Hec dicas arbor: hoc equor/cor quoq; marmor — ador
Ir pyr ſunt neutra: vox gaddir conſocianda. — Guttur
Ir Ur — Ur neutris iungas: maribus furfur lemur addas.
Raro mas murmur: hic ⁊ hec vultur quoq; turtur.
As — Hec dat nomen in as: tamen hic ſit vas vadis ⁊ mas.
Neutrum vas vaſis: huic fas nefas ſociabis. — Ciuitas
Es — Eſt creſcens mas es: ſed compos femina merces. — Ales alitis
Magnes atq; quies ſeges atq; teges: dabit hoc es. — Sedes
Preter mas verres: tibi cetera ſint mulieres. — Ouis / Auis
Femineis dabis is hic caulis. iunge molaris
Is — Faſcis cum piſcis/poſtis fuſtis quoq; vectis.
Ignis cum crinis panis callis quoq; funis
Unguis cum menſis/annis cum follis ⁊ enſis
Anguis cum collis orbis torquis quoq; corbis
Et penis ſentis vermis torrisq; ſementis
Glis gliris ſanguis puluis vomis lapis axis.
Atq; cunis caſſis. canis hic ſimul hec ſociabis.
Finis cum clunis dubio generi ſociabis.
Hic dat nomen in os. hec glos cos dos hic ⁊ hec bos — Mos
Os oris neutris dabis: os oſſis ſociabis: — Flos
Os — Et chaos atq; melos argos logos annumerantur.
Us — Us iungas neutro: quod oris vel eris genitiuo — Uirtus
Tempus — Dat. mas eſto lepus. hec des reliquis. dabit hic mus. — Seruitus
Ulcus — Hic dat ⁊ hec tibi ſus. hoc virus pus. dat ⁊ hic grus. — Solus
Neutraq; ſunt ius thus rus. his cōiungito crus plus — Hoc acus aceris
Plebs — Laus fraus puls pones ⁊ hyems inter mulieres.
Mens — S ſit femina b vel n p vel r ſibi iuncta:
Scops Ars — Iunge chalybis ſerpens maribus: mons fons q̃z pons dens. — As deunx dextrans: dodrans biſſis. ſextūx: ſexunx quincunx.
Et partes aſſis torrens ſeps annumerabis.
Anceps prebebit dubium: ſit adeps ſociatum.
Stirps bona plantauit ſtirpem qui vina creauit.
Iudex — E ſuper x tibi dant hic: ſi poliſyllaba fiant.
Lex Fax — Hec forfex forpex viber oberq; ſupellex.
Nox Nix — Addis ibex carex. dat hic ⁊ hec ve ſilex quoq; cortex.
Nux — Hec iunges reliq̄s. grex maſq; calix ſociabis.

Et fornix/fenix maſtixq̧ cilix quoq̧ varix
Et ramix: thorax predictis annumerabis.
Pars pedis hic calx dat. hec ſed latomus ſibi iungat.

De genere noīm q̃rte declinatiōis Ca. XVI

V Dabitur neutris: eſt o cornu tibi teſtis
Quarte nomē in us dabit hic. dant hec manus idus
Fructus Porticus atq̧ tribus arcus ⁊ domus aſſociamus.
Hic tenet hec ve ſpecus illi penus aſſociemus.

De genere noīm q̄nte declinatōis Ca. XVII

Species F Emineis ſocia quecūq̧ dabit tibi quinta.
Facies Hic dabit hec ve dies: dant hi tm̄modo plures:
Meridies Si componatur ſemper maribus ſociatur.

De Etheroclitis. Ca. XVIII. Magiſter.

Ecce paucis admodū regulis noīm genera ſm declinationū ordinē tradidimus: preter hec tamē ſunt alia nomina que etheroclita id eſt diuerſe declinata dicunt: quorū ſcʒ ⁊ genꝰ ⁊ inflectio diuerſa reperiūtur: e quibus magis vſitata ſequētibus regulis enumerantur.
(Nomina etheroclita)

Iſta ſolent quarta variari ſiue ſecunda
Cum lauro quercus pinus cornus quoq̧ ficus.
His colus atq̧ domus penus ⁊ lacus atq̧ tumultus
Ornatus paſſus cantus cetus ſpecus ortus.
Is vel us iſta ſuis dices dare cōpoſitiuis
Cera iugum limus animus ſimul arma bacillus
Et colus ⁊ annus.
Cum norma neruum: cum freno collige cliuum.
Ut ſyncerus vel ris. ſubiugus vel is. ſublimus vel is magnanimus vel is. inermus vel is: imbecillus vel is. incolumus vel is. perennis vel us. enormis vel us. effrenis vel us: decliuis vel us.
Uas vaſis ternam tibi dat: plurale ſecundam.
Dat Jeſus um quarto: reliquis u ſemper habeto.
Dat moyſes moyſi moyſen moyſe quoq̧ ſexto.
Uis vires aſtu natu tm̄modo ſexto.
Ambo duoq̧ notes. flectesq̧ domum ſapienter.
Tolle me mu primo numero mi miſq̧ ſecundo.
Eſt iocus atq̧ ioci/loca baltheus ⁊ locus adde.
Dic raſtrum raſtros. ſic celum. ſic quoq̧ porrum:
Os vel a dat frenum filum clauſtrumq̧ capiſtrum.
Topica/bucolica ſimul intubus/arbutus adde.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Paſcua/carbaſus/altile/pergamus atq; ſupellex
Dic zizania: dicq; georgica/rhetoricorum:
Hec primo numero ſunt femina: pluraq; neutra.
Dindima/pilea/ſupera/trenara ſibila iunges
Iſmara gargara menala: ſic infernus auerna.
Hec primo numero ſunt maſcula: pluraq; neutra.
Dic ſponſalia millia menia: dic ſimul exta.
Ilia dic arma ſemper pluralia neutra.
Primates proceres vepres maneſq; penates
Artus maiores threne laceſq; mineq;
Plurali maria tm̄ tu flectere debes.
Plurali numero tm̄ quoq; flectere debes
Inducias latebras thermas iduſq; kalendas
Exuuias nonas ferias nugas quoq; ſcholas.
Excubias et diuitias diras quoq; cunas.
Stare licet nequeant metro/tamen hic reſidebunt
Liberi quirites facetie nuptie nundine
Inferi cum poſteris et blandicias ſociabis.
Inficias ſic inſidias ſic inferiaſq;
Et tenebras opes furias quoq; reliquiaſq;
Deliciaſq; minas ſenteſq; chelas phaleraſq;
Parcas illecebras nares grateſq; foreſq;
Venetias thebas athenas conſimileſq;.
Que querunt q̄ diſtribuunt referūtq; negātq;
Infinita quoq; caſu caruere vocante.

Mille ſubſtā tiuū cuius plurale milia p̱ vnū l ſimpliciter. ſ; millent et milleſimus ſiľr hi et he et hec mille adiectiuū p̱ll duplum ſubſtātiuum

Quis
Omnis
Alter.

Diſci. Num et plura ſunt huiuſce ordinis nomina? Magi. Sunt/ et quidem multa: vt Quiſquilie. exquilie: exequie: manubie: induuie. Sed ea omīa ponere ſupuacaneū viſum eſt: cū ex his plurima apud antiquiores recentioreſue et in caſibus et in numeris reperiantur quibus ab alijs carere tradita ſunt. ea q̄; que ſupra tradidimus pluralia/nonnunq; in ſingulari ſunt reperta. Relictis igiť his/ſpeciem vltimū noīs accidens videamus.

De Specie Capi. XIX Magi.

Species noīm duplex eſt: ſcilicet primitiua et deriuatiua. Diſcipulus. Que nomina dicunť primitiue ſpeciei? Magiſter. Que a nullo deriuanť: vt pater. mater. Diſci. Que ſunt deriuatiue ſpeciei? Magiſter. Illa que ab alijs deriuanť. vt albor ab albeo. Et a rubeo rubor/ non albedo et rubedo. Quod cū fiat cū multis modis nō tam neceſſarijs q̄ varijs: ego tibi ſolum de comparatiuis/de patronymicis et verbalibus vtilioribus dicere pretendo. Et primo:

Species
Primitiua
Deriuatiua

De Comparatione. Capitulum. XX

Diſcipulus.

Quid eſt comparatio? Magiſter. Eſt rei ad rem aſſimilatio. Diſcipulus. Quibus nominibus accidit comparatio? Magiſter. Adiectiuis duntaxat: quorum ſignificatum poteſt augeri aut minui: quorum ſcilicet vulgari additur noch / vel aller. Nam comparatiuus per noch: ⁊ ſuperlatiuus per aller vulgarizandus eſt. Nominū ꝗ vero propria appellatiue capta comparātur ⁊ ſi improprie: vt nero neronior. ſalomon ſalomonior. Diſcipulus. Quot ſunt comparationis gradus? Magiſter Tres. Poſitiuus: comparatiuus: ⁊ ſuperlatiuus. Diſcipulus. Ad horum formationes perge. Magiſter. Poſitiuus a nullo formatur: ſed alij formātur ab eo. Diſcipulus. Quomodo? Magiſter. Nam omnis poſitiuus aut eſt ſecunde declinationis. aut tertie. Si igitur poſitiuus fuerit ſecunde declinationis: comparatiuus formatur a genitiuo ſingulari addendo or in feminino ⁊ maſculino: vel us in neutro. Et ſuperlatiuus addendo s / ⁊ ſimus: vt docti doctior doctius doctiſſimus. Omnis itaq ſuperlatiuus in ſimus per duplex ſſ ſcribitur. Si autem poſitiuus terminatur in er: ſuperlatiuus fit a nominatiuo per additionem rimus. vt niger nigerrimus. Omnis ſuperlatiuus in rimus r geminat / dempto plurimus. Excipiuntur bonus melior optimus. Malus peior peſſimus. Paruus minor minimus. Magnus maior maximus Multꝰ plus (in neutro tm̄) plurimus. Magis autem latine dicimus hic ⁊ hec pluris ⁊ hoc plure / non plus. Et in plurali hi ⁊ he plures ⁊ hec pluria: non plura / inde compluris complure. Celſus celſior ſummus. Dexter dexterior dextimus. Siniſter ſiniſterior ſiniſtimus. Beniuolus beniuolentior beniuolētiſſimus. Maliuolus maliuolentior maliuolentiſſimus. Simili modo compoſita a facio. vt mirificus magnificus. Sic ⁊ compoſita a loquor: vt doctiloquus breuiloquus vaniloquus. Amicus amicitior amiciſſimus. Sic pudicus ⁊ impudicus. Omnis comparatiuus in tior vel in tius t ſeruat: ſi poſitiuus t habeat. vt fortior fortius: aut c ſi c poſitiuus habeat c vt felicior felicius. Si vero poſitiuus fuerit tertie declinationis: tunc comparatiuus formatur a datiuo addendo or et us. vt forti fortior fortius. Et ſuperlatiuus a genitiuo addendo ſimus. vt fortis fortiſſimus. Cum vero poſitiuus terminatur in r / ſuperlatiuus fit a nominatiuo per additionem rimus. vt ſaluber ſaluberrimus. Excipiuntur iuuenis iunior / ſenex ſenior / adoleſcens adoleſcentior abſq ſuperlatiuo. vetus veterior veterrimus. diues ditior (a dis ditis) ditiſſimus. Facilis facilior facillimus. Sic agilis agilior agillimus. gracilis / humilis / ſimilis ⁊ ab his compoſita. vt difficilis diſſimilis: que omnia habent duplex ll in ſuperlatiuo. Item ea que in eris terminantur ⁊ in neutro in e / ſeruant regulam eorum que in r terminatur. vt Celeber celebris celebre celeberrimus. Excipiuntur in vtraq declinatione nomina in us vel is terminata habentia vocalem ante us vel is. vt pius / dubius / egregius / tenuis / arduus ⁊c. que omnia comparatiuum propter nimium vocalium hiatum non habent. Sed pro eo poſitiuum cum aduerbio magis ſumunt. vt magis dubius: magis arduus ⁊c. Horum tamen comparatiui quandoq inueniuntur /

Margin notes: Cōparatiōis gradus. — Graduum Formatio. — A poſitiuo ſecūde inflectionis. — A poſitiuo tertie inflectionis.

ocyor ocyſſimus ſine poſitiuo: nequam nequior nequiſſimus. Nec lateat ad aduerbijs quibuſdam et prepoſitionibus pro aduerbijs poſitis/ comparatiuum et ſuperlatiuũ cadere. vt ab extra exterior extremus. ſupra ſuperior ſupremus. intra interior intimus. citra citerior citimus. prope propior proximus. Proximior vero a proximus eſt: qued coniunctum ſignificat. Ante anterior ſine ſuperlatiuo. Pridem prior primus. Ultra vlterior vltimus. Infra inferior infimus. Poſt poſterior poſtremus. Et a verbo detero/ deterior deterrimus. Irregularitatem comparationis quo ad ſignificatum vulgarizando gradus facile deprehendes.

De Patronymicis. Capitulum viceſimumprimum. Diſcipulus.

Satis lucide de gradibus comparationis diſſeruiſti: de patronymicis ſi quid habes in medium deduces. Magiſter. Nomen patronymicum dicimus/ quod a proprijs nominibus patrum/ auorum/ fratrum/ locorumue deriuatũ ſignificat cum genitiuo ſui primitiui filium vel nepotem/ filiam vel neptim/ aut certi loci gentem. Diſcipulus. Harũ queſo formationes ſilentio haud preteres. Magiſter. Omne patronymicũ terminatur aut in des/ is/ as/ vel ne. — patronymicũ

Patronymicum in des fit a nomine declinationis

- Prime a genitiuo mutando e in a. et addendo des. vt ence eneades. anchiſe anchiſides. Uſu tamen dicitur anchiſiades. — In es
- Secunde a genitiuo qui terminaẽ in
  - i et fit patronymicũ corripiendo i et addendo des: vt priami priamides.
  - ij duplex. et fit patronymicum mutando vltimum i in a: et addendo des: vt menetius menetij menetiades.
  - ei. fit patronymicũ mutando ei in i longam: et addendo des. vt pelei pelides. Tidei euphonie cauſa titides facit.
- Tertie a datiuo addendo des. vt neſtori neſtorides a neſtor. Inuenitur tñ ſcipiades pro ſcipionides.]

Et hec omnia ſunt maſculini generis et prime declinationis. vt anchiſes. Nonnulli tamen ipſa in datiuo et ablatiuo pluralibus in ibus finiunt. Patronymica in is vel as fiunt a patronymicis in des ſubtracta de/ ſyllaba. vt priamides priamis: virgiliades virgilias. Dicĩ tñ eneis ꝑ eneas: et peleis pro pelis. Sic poete nonnunq̃ patronymicis ſyllabas addunt/ demunt aut mutant. Hec oĩa ſunt gñis feminini: et eorũ declinatio tradita eſt inter nomina tertie declinationis. Patronymica in ne: que rarius reperiuntur fiunt a genitiuo per additionẽ ne. vt adraſtus adraſtine. nereus nerine. mutando ei in i. et ab acriſius acriſione dicĩ/ vel acriſine. Omnia habent i vel o ante ne: et ſunt generis feminini. Et declinanẽ vt greca in ne que in omnibus caſibus habent e: dempto gtõ qui habet es. et accuſatiuo qui habet em vel en. Et tantũ de patronymicis: ſine greca quippe litteratura taliũ et formationes et inflectiones ſcḋm preciſionẽ intelligi nequeunt. Uerbalia videamus.

In Is
In As
In Ne

De verbalibus. Capitulum viceſimumſecundum. Diſcipulus.

Nomen verbale — *Formatio nominum verbalium* — *Or* — *Trix* — *Sor* — *Us* — *Io* — *Tiuus* — *Men* — *Mentum* — *Ax* — *Ex* — *Bilis*

NOmen verbale quod dicis? Magiſter. Quod deſcendit a verbo cum quo et ſimilitudinē ſignificationis retinet. Diſcipulus. Per quem modum fit talis verbaliū a verbis deſcenſus? Magiſter. Per modum multiplicem: eo ꝙ verbalia ſunt diuerſa. Quedam enim terminantur in or: et deſcendunt ab vltimo ſupino mutata u in or: vt doctu doctor. Et hec de ſe formant verbalia in trix: per mutationem tor in trix: vt doctor doctrix. Excipitur nutrix. quod ſcḋm hanc regulam eſſet nutritrix. Sed verbalia in ſor ſimiliter formanť ab vltimo ſupino mutando u in or: vt luſu luſor. nec de ſe formant verbalia in trix: preter tonſor quod format tonſtrix: et pulſor expultrix. Verbale autem quod in us terminať quarte declinationis: ſimiliter ab vltimo ſupino deſcendit/ addita s littera: vt viſu viſus. Sed verbale in io finitū/ deſcendit ſimiliter ab vltimo ſupino mutata u in io. et ſcribiť per t. vt lectu lectio. Excipiuntur verbalia verboꝝ prime coniugationis que habent in ſupino itum vel etum. nā talia non terminanť in itio vel etio. ſꝫ atio vt veratio/ ꝓſtatio/ cubatio/ domatio/ ſonatio: donatō crepatio/ fricatio: ſectio tn̄ frequentius reperitur ꝙ̄ ſecatio. In quibus aūt primitiua habent t: ſcribitur t/ et legiť c. alia vocali i ſequente: vt prudentia. niſi ſ precedat: vt queſtio/ veſtio. vel x/ vt cōmixtio. vel ſi aſpireť/ vt corinthiꝰ. Sed verbale in tiuus/ mutat u vltimi ſupini in i: et aſſumit uus. vt amatiuus. Verbale in men fit a ſecūda perſona preſentis indicatiui mutando s in men: vt regimen/ a rego regis cui ſi addiť tum fit regimentū. ſic documen documētum ⁊c. Verbalia autem in ax/ ab eadem ſecūda perſona deſcendunt mutando vltimam ſyllabam in ax. vt voro voras vorax. Similiter fit de verbalibus in ex. vt rex lex latex. Verbalia aūt in bilis mutant ſecūde ꝑſone vltimā literā in bilis: vt amabilis. Ea tn̄ que ſunt ſecūde inflectionis mutant e in i. vt docibilis pro docebilis. Alios deriuationū modos breuitatis cauſa ſilentio tranſimus.

De Pronomine. Capitulum viceſimumtertium. Diſcipulus.

Pronomen. — *Quare pronomen inuentū.* — *Propter neceſſitatem*

PRonomen quid eſt? Ma. Pars orationis q̄ pro ꝓprio noīe vniuſcuiuſqꝫ rei poniť: et certam ſignificat perſonā. Diſ. Ob id ergo ꝓnomen diciť/ eo ꝙ pro noīe poniť? Magiſter. Sane q̄dem infers. Diſcipulus. Superflua eſt hec pars orationis: cū loco eius nomine ꝓ quo poniť vti poſſumus. Mag. Argumentū hoc tu ipſe ſolues ſi cauſas inuentiōis ꝓnoīs aīaduerteris. Diſ. Quas igiť ob cauſas inuentū eſt ꝓnomen? Mag. Duas ꝓpter cauſas/ neceſſitatem videlicet et cōmoditatē. Diſci. Neceſſitatem oſtende. Mag. Nam cū omnia noīa ex ſupradictis ſint tertie perſone: demptis vocatiuis q̄ ſunt ſecūde ꝑſone/ cū verbis prime aut ſecunde perſone conſtrui non potuere: neceſſe ergo fuit reperire ꝓnoīa prime et ſecunde perſone que huiuſcemodi defectū ſupplerent. Diſcipulus. In hoc argumentū meum ſolutū eſſe intelligo: cū loco ꝓnominis prime perſone/ nomen pro quo

De noticia partium orationis

ponitur poni poſſit minime. Sed de commoditate quid ſentias explana.
Magiſter. Cum eiuſdem rei in oratione ſepius mentionē facere placuerit/
loco nominis eius commode ꝓnomine vtimur:ne eiuſdem nominis repetitio
crebra/legentibus aut faſtidiū/aut dubium ingerat/dicentes:Aiax venit ad
Troiā:et idē fortiter pugnauit.potius ꝙ Aiax venit ad Troiā et Aiax forti
ter pugnauit. Diſcipulus.Poſſunt ne pronomina certo comprehendi nu=
mero? Magiſter.Poſſunt. Diſcipulus.Quot ſunt? Magiſter.Quin=
decim.ſ.ego tu ſui ille ipſe iſte hic is meus tuus ſuus noſter veſter noſtras et
veſtras cū ſuis compoſitis et condeclineis.Quoꝝ duo vltima gentilia dicta
ſunt:eo ꝙ gentem ſignificent.vt noſtras:id eſt de noſtra gente. Diſcipul⁹
Quomodo differunt pronomina inter ſe? Magiſter.Quia quedam ſunt re
latiua quedam demonſtratiua. Diſcipulus.Que ſunt relatiua? Magi.
Que ad predicte rei memoriā nos remittunt:vt ſunt is ſuus ipſe et ſui.Reli=
qua omnia demonſtratiua ſunt:quia per ipſa aliquid demonſtramus.Ille ve
ro vtrumqꝫ explet officiū:ꝓ quorum faciliori memoria hoſce accipe verſus:
Is ſuus ipſe ſui referunt:ſed cetera monſtrant.Ille refert monſtrat/ non fa=
cit hoc aliud.Solet et ipſe/nonnunꝙ diſcretiue reperiri:vt finis in ipſo ex=
ordio cogitandus eſt. Diſcipulus.Pronomini quot accidunt? Magiſter
Septem:ſcilicet ſpecies/numerus/figura/perſona/genus/caſus/ et declina=
tio. Diſcipulus.Species pronominum quot ſunt? Magiſter.Due:pri=
mitiua et deriuatiua. Diſcipulus.Que et quot pronomina ſunt primitiue
ſpeciei? Magiſter.Octo:ſcilicet ego tu ſui ille ipſe iſte hic is. Reliqua ſe=
ptem ſunt deriuatiue ſpeciei:quia a tribus primis deriuanť. Diſcipulus.
Per quem modum? Magiſter.A genitiuo ſingulari mei/fit meus mea me
um:a genitiuo plurali noſtrum vel noſtri/fit noſter noſtra noſtrū et noſtras.
Et a genitiuo ſingulari tui fit tuus tua tuum:et a genitiuo plurali veſtrū vel
veſtri/fit veſter veſtra veſtrum et veſtras.Et a genitiuo vtriuſqꝫ numeri ſui:
fit ſuus ſua ſuum.Et hec deriuatiua perſonas duplices poſſidentis ſcilicet et
poſſeſſi important:ratione cuius quedam a Donato dicunť ex vtraqꝫ parte
(poſſidētis ſcilicet et poſſeſſi) ſingularia:vt meus tuus ſuus.Quedam vero
pluralia ex vtraqꝫ parte:vt noſter et veſter.quod quidem de re ſignata intel
ligitur cum vtrobiqꝫ vox ſit ſingularis. Diſcipulus.Numeri pronominū
quot ſunt? Magiſter.Duo:quemadmodum in nomine dictum eſt:ſui ta=
men vtriuſqꝫ numeri eſt. Diſcipulus.Perſone pronominum quot ſunt?
Magiſter.Tres:ſcilicet prima ſecunda et tertia. Diſcipulus.Quot et que
pronomina ſunt prime perſone? Magiſter.Unū ſcilicet ego cū ſuis conde
clineis. Diſcipulus.Quot ſunt ſecunde perſone? Magiſter.Unum:ſcili=
cet tu/cum ſuis condeclineis:et omnibus vocatiuis. Diſcipulus.Que et
quot ſunt tertie perſone? Magiſter.Omnia alia. Diſcipulus.Figure ꝓ=
nominum quot ſunt? Magiſter.Due.Quemadmodum de nomine dictum
eſt.Sed hoc te ſcire volo:pronomina nonnunꝙ in recto cōpont:vt iſtic iſtec:
iſtoc ab iſte et hic ⁊c.Egoipſe tuipſe.Idem ex is et demum:a quo identidem
quod aliquando aduerbium eſt:et frequenter ſignificat.Aliquando vero ꝓ
nomina in obliquo componuntur:vt meme/tete/ſeſe/que accuſatiui et abla=
tiui caſus ſunt.Seſe vero vtriuſqꝫ numeri eſt.Eccum eccam eccos eccas:ab
ecce et eum eam eos eas:pro ecce eum eam:ecce eos eas.Ellum ellam ellos
ellas.ab ecce et illū illos illas illam.Dicimus ⁊ meipſius:tuipſius:ſuipſi⁹

Propter com moditatem

Quindecim ſunt ꝓnoīa

Pronomina relatiua.

Demonſtratiua.

Accidentia pronominis

Pronomina primitiua.

Deriuatiua

Numerus.

Perſona

Figura

Pronoīa cōponunť in recto:⁊ obliquo.

Idem

Identidem

meipſum teipſum ſeip ſum ⁊c. Sunt preterea ſyllabe quedam que pronomini‑
bus adijciuntur. vt met /te/ce/pte. Diſcipulus. Quibus pronominibus
Met. adijcitur met? Magiſter. Ego et ſuis obliquis: vt egomet/ meimet ⁊c. Si‑
militer obliquis tu: demptis tamen genitiuis pluralibus: vt tuimet/ tibimet
⁊c. additur et ſui: vt ſuimet/ ſibimet/ ſemet. Et quandoqꝫ pronominibus tertie
Te perſone: vt ipſemet. Diſcipulus. Quibus pronominibus additur te? Ma‑
giſter. Huic pronomini tu: vt tute. cui poſtea additur met: vt tutemet. in no‑
Ce minatiuo et vocatiuo ſolum. Diſcipulus. Quibus autem adijcit̃ ce? Ma‑
giſter. Omnibus caſibus pronominis hic hec hoc in ſ deſinentibus: vt huiuſ‑
ce/ hoſce/ haſce/ hiſce: dicimus et illiuſce/ iſtiuſce. et Therentius illaneine pro‑
Pte tulit. Diſci. Quibus pte adijcitur. Magi. His quinqꝫ ablatiuis: mea/
tua/ ſua/ noſtra/ veſtra. dicendo meapte/ tuapte/ ſuapte/ noſtrapte, veſtra‑
Ne pte. Inuenit̃ et ne pronominibus interrogatiue addita: vt hoccine eſt huma‑
num factum? id eſt hoc ne? Similiter et iſtis dictionibus quis et q̊ (quas Do‑
Quis et qui natus inter ꝓnomina poſuit) varie ſyllabe adijciuntur. De quibus hec nota
metra. Cum quis namqꝫ piam ſine qui coniunge putasq̄. Nam vis cunqꝫ li‑
bet: qui ſine quis retinet. vt quiſnam? quenam? quodnam vel quidnam? q̊ſqꝫ/
queqꝫ/ quodqꝫ/ quiſpiam/ quepiam/ quodpiam vel quidpiã. Quiſputas que
putas quodputas. Quiſq̄ queq̄ quodq̄ vel quidq̄. Quidam quedã quod‑
dam vel quiddam in neutro per d d duplicatũ. Quiuis queuis quoduis vel
quiduis. Quicunqꝫ quecũqꝫ quodcunqꝫ. Quilibet quelibet quodlibet vel q̊d‑
libet. Componitur et vnus cũ quiſqꝫ: dicendo vnuſquiſqꝫ: et quis cum ſi. vt ſi
quis. cũ ne: vt nequis. cum alius/ vt aliquis. cum re/ vt reliquis: cum nun: vt
Genera pronominum nunquid. cum quis/ vt quiſquis queqꝫ quodqꝫ. cum en: vt enquis enqua enqđ
vel enquid. Diſcipulus. Genera pronominũ quot ſunt? Magiſter. Quinqꝫ:
ſcilicet maſculinum/ femininũ/ neutrum commune et omne. Diſcipulus
Que pronomina ſunt maſculini generis? Magiſter. Ille ipſe iſte hic is no‑
ſter veſter meus tuus et ſuus. Diſcipulus. Que ſunt feminini generis?
Magiſter. Illa ipſa iſta hec ea noſtra veſtra mea tua ſua. Diſcipulus. Que
ſunt neutri generis? Magiſter. Illud ipſum (nec dicitur ipſud. antiquitus
enim dicebatur: ipſus ipſa ipſum) iſtud hoc id noſtrum veſtrum meum tuum
ſuum. Diſcipulus. Que ſunt communis generis? Magiſter. Noſtras et
veſtras. Diſcipulus. Que ſunt omnis generis? Magiſter. Ego tu ſui.
Caſus Diſcipulus. Caſus pronominum quot ſunt? Magiſter. Sex. qui et no‑
minũ: tamen/ Quatuor exceptis pronomina nulla vocabis. Tu meus et no‑
Declinatio ſter noſtras hec ſola vocantur. Diſcipulus. Declinationes pronominum
quot ſunt? Magiſter. He que ſequuntur. Sciendum tamen pronomini‑
bus in declinando articularia non preponi.

In ſingulari. { Ego mei vel mis mihi me a me / Tu tui vel tis tibi te o tu a te. / Sui ſibi ſe a ſe } In plũ { nos nr̃m vel nr̃i nobis nos a nobis / vos vr̃m vel vr̃i vobis vos o vos a vobis / ſui ſibi ſe a ſe. }

In ſingulari. { Ille illius illum ab illo / Illa ilius illi illam ab illa: / Illud illius illi illud ab illo } In plũ { Illi illoꝝ illis illos ab illis / Ille illarũ illis illas ab illis / Illa illorũ illis illa ab illis }

De noticia partium oꝛationis

Simili modo declinatur. Ipſe ipſa ipſum. Iſte iſta iſtud: ſicut ⁊ ille.

In ſingulari	Hic huius huic hũc ab hoc Hec huius huic hãc ab hac Hoc hui⁹ huic hoc ab hoc	In plı̄	hi hoꝝ his hos ab his. he haꝝ his has ab his hec hoꝝ his hec ab his	Hi ⁊ his per ſimplex i et he per ſimplex e ſcribitur.
In ſingulari	Is eius ei eum ab eo Ea eius ei eam ab ea Id eius ei id ab eo	In plı̄	* ei eoꝝ eis eos ab eis Ee earum eis eas ab eis Ea eoꝝ eis ea ab eis.	

* qd̄ ij dici deberet. Similiter ⁊ in datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus ijs. vnde idem in nominatiuo plurali habet ijdem: in datiuo ⁊ ablatiuo eiſdē vel ijſdē. Componitur eñi ab his ⁊ demum. Identidem id eſt idem ⁊ idem.

Meus mea meum: Tuus tua tuum. Suus ſua ſuum declinãtur ſicut albus alba album. Excepto ꝙ meus habet in vocatiuo mi.

Noſter noſtra noſtrum: Veſter veſtra veſtrum declinant̄ ſicut niger nigrũ. Noſtras ⁊ veſtras declinantur ſicut ciuitas.

In ſingulari	Quis vel qui cuius cui quem a quo vel a qui Que vel qua cuius cui quam a qua vel a qui Quod vel quid cuius cui quod vel quid a quo vel a qui
In plurali	Qui quorũ quis vel quibus quos a quis vel a quibus Que quarũ quis vel quibus quas a quis vel a quibus Que vel qua quoꝝ q̄s vel q̄bus q̄ vel qua a q̄s vel a quibus.

Sic ⁊ eoꝛum compoſita: preter quiſquis in nominatiuo/ quicquid in accuſatiuo/ ⁊ quoquo in ablatiuo. Si quis reliquis aliquis nunquis in feminino in nominatiuo habent a. vt ſi qua reliqua nũqua ⁊c. Iſtic iſtec iſtoc declinantur ſolum in caſibus vbi c retinent: dempto datiuo ſingulari: hic ⁊ hec noſtras veſtras/ ⁊ hoc noſtrate veſtrate. genitiuo huius noſtratis veſtratis: ſicut nomina tertie declinationis in as.

In ſingulari	Eccum Eccam	In plı̄	Eccos Eccas	In ſri	Eilum Ellam	In plı̄	Ellos Ellas

Hec de pronomine: conſequens eſt vt verbum percurramus.

De Verbo. Ca. XXIIII. Diſcipulus.

Verbum

Quid eſt verbum? Magi. Eſt pars oꝛationis cũ tēpoꝛibus ⁊ modis ſine caſu agere aliquid aut pati aut neutrum ſignificans. Dicta eſt autem hec pars oꝛationis verbum: eo ꝙ aere verberato lingua formetur. Diſcipulus. Ea ratione omnis pars oꝛationis verbum dici ſolet. Magiſter. Sane quidem: hec pars oꝛatiōis per excellentiã ſibi hoc nomen vendicauit: quia eo frequētius vtimur: cum ſine verbo perfecta conſtitui non poſſit oꝛatio. Eius autē naturã nõ tam definitione ꝙ̄ diuiſione cognoſcemus

Verba ſubſtantiua

Vocatiua

Unde omne verbum aut eſt ſubſtantiuum/ vocatiuum/ vel adiectiuũ. Et rurſus verba ſubſtantiua tria ſunt: ſcilicet ſum fio ⁊ exiſto. Vocatiua quinꝙ ſunt ſcilicet nuncupoꝛ appelloꝛ vocoꝛ nominoꝛ ⁊ dicoꝛ. Reliqua vero omnia adiectiua ſunt. Ex quibus tamen aliqua ſimilem vim habent cum ſubſtantiuis et vocatiuis: de quibus infra. Et amplius adiectiua ſunt duplicia: ſcilicet perſonalia ⁊ imperſonalia. Diſci. Que verba ſunt perſonalia? Magiſter. Que

in preſenti indicatiui terminātur in o vel or (defectiuis ⁊ anomalis exceptis: de quibus infra) vt amo/loquor: ⁊ coniugantur per tres perſonas. Et hec rurſus ſunt duplicia: ſcilicet actiua ⁊ neutra. Actiua quidem omnia ſunt quibus conuenienter addi poteſt ille accuſatiuus ioannem: ⁊ poſſunt vulgarizari per wird. vt amo ioannem/ſequor ioannem: amor ich wird lieb gehebt: ſequor ich wird nochgeuolgt. Neutra vero ſunt quibus accuſatiuus ioannem addi non poteſt: nec vulgare wird recipiūt: vt ſto/luctor. nō enim dicimus ſto ioannem/luctor ioannem. Diſcipulus. Que ſunt imperſonalia? Magiſter. Que in preſenti indicatiui terminantur in tur vel in t. Et ſolum in tertijs perſonis coniugantur: vt ſtatur/accidit. Hec autem rurſus diuerſa ſunt: quia omnia imperſonalia in tur ſunt paſſiua: ⁊ vulgarizantur per man: vt ſtatur man ſtat. vel es wirdt: vt ſtatur/es wirdt geſtanden. Sed imperſonalia in. t. ſunt actiua. ⁊ vulgarizantur per es/vt licet es zimpt. Excipiuntur imperſonalia in t. que deſcendunt a facio. cum componitur cum alijs dictionibus ꝙ prepoſitione: vt bene fit/ſatis fit/male fit. que paſſiua ſunt. Diſcipulus. A quibus verbis deſcendunt imperſonalia. Magiſter. Ab actiuis/neutralibus. tm̄ dempto miſeret: quod venit a verbo deponentali miſereor. Diſcipulus. Verbo quot accidunt? Magiſter. Octo ſcilicet genus/numerus: figura/tempus/perſona/modus/coniugatio ⁊ forma. Diſcipulus. Genera verborum quot ſunt? Magiſter. Quinqꝫ ſcilicet actiuum/paſſiuum/neutrum/commune ⁊ deponēs. Diſcipulus. Quod verbum eſt actiui generis? Magiſter. Quod terminatur in o ⁊ accipiēs r facit ex ſe paſſiuum: vt amo amor. Diſcipulus. Quod verbum eſt paſſiuum? Magiſter. Quod terminatur in or ⁊ dempta litera r redit in ſuum actiuum: vt amor/amo. Diſcipulus. Quod verbum eſt neutrum? Magiſter. Quod terminatur in o: nec poteſt accipere r ⁊ facere ex ſe paſſiuum. vt ſto/ſtor nō dicitur: ⁊ hec ſunt aut neutra pura: vt ſto. Aut ſubſtaantina: vt ſum (qđ ſolum non terminatur in o) Aut neutro paſſiua: ſic dicta/quia in preterito ⁊ temporibus formatis inde habēt vocem paſſiuam: in preſenti tamen ⁊ inde formatis neutralem ſeruant inflectionem: vt ſunt. Audeo cum ſoleo fio quoqꝫ gaudeo fido. Prandeo mereo predictis ſimul annumerabis. Aut paſſiua neutra. Sic dicta quia ſub voce neutrali paſſiuā habent ſignificationem: vt ſunt vapulo veneo exulo fio. Diſcipulus. Quod verbū eſt cōmune? Magiſter. Quod in or deſinit/nec r dimittit: actionem ⁊ paſſionem ſignificans: vt ſunt Largior experior veneror moror oſculor hortor: Criminor amplector interp̄tor hoſpitor adde. Diſci. Qđ verbum eſt deponens? Magiſter. Quod in or deſinit/nec r dimittit: actionem vel paſſionem ſignificans: vt luctor loquor ⁊ ſimilia. Diſcipulus. Numeri verborum quot ſunt? Magiſter. De numero ⁊ figura verborum dicendum eſt vt in nomine. Diſcipulus. Tempora verborum quot ſunt? Magi. Quinqꝫ ſcꝫ. Preſens. Preteritū imperfectum: preteritum perfectum: preteritum plusꝙ perfectū ⁊ futurum. Diſcipulus. Perſone verborum quot ſunt? Magiſter. Tres ſcꝫ Prima/ſecunda ⁊ tertia. Diſcipulus. Modi verborum quot ſunt? Magiſter. Quinqꝫ ſcꝫ Indicatiuus/impatiuus/optatiuus/coniūctiuus/infinitiuus q̄ longe ab imꝑſonali differt. Ille em̄ ſine verbo adiuncto ꝑfectū ſenſum nō generat: ſed verbum imperſonale: vt amare ⁊ amat. Diſcipulus. Cōiugatiōes verboꝝ quot ſunt? Magiſter. Cōiugatiōes verboꝝ regulares ſunt quatuor. ſ. p̄ma: ſecūda: tertia ⁊ quarta. Diſci. Qđ ver-

Verba act. — Neutra — Imꝑſonalia — Verbi accñs — Gen' actiuū — Paſſiuum — Neutrum — Neutropaſſiuum — Paſſiuum neutrum — Cōmune — Deponens — Numerus — Figura — Tempus — Perſona — Modus — Coniugatio

bum eſt prime coniugationis? Magiſter. Quod habet a longam ante re in infinitiuo: vel ri: vt amare/amari. Diſcipulus. Qd verbũ eſt ſecũde coniugationis? Magiſter. Qd habet e longam ante re: vel ri in infinitiuo: vt docere doceri. Diſcipulus. Quod verbũ eſt tertie coniugationis? Magiſter. Quod habet e breuem ante re: in infinitiuo: vel i ſolam ſine r. vt legere legi. Prima Secunda Tertia Quarta

Diſcipulus. Quod verbum eſt quarte coniugationis? Magiſter. Quod habet i longam ante re vel ri in infinitiuo: vt audire/audiri: hoc autem facilius deprehẽdes/ſi vniuſcuiuſq coniugationis formam cum regulis mox ſubiungendis memorie repoſueris: preterita ⁊ ſupina (que magis variãtur) ſm regulas formabis. Et quinq tẽpora o tenore preteriti deriuabis. Unde Ram ſem/rim/ro/ſe/formabit pteritumq.

De prima cõiugatione Regule. Ca. XXV.
De Preteris.

Ex as fac aui: preter dedit ⁊ ſtetit a ſto:
Et cubuit/plicui/micui/fricui/ſecuiq — Amaui
Et domui/ſonui/tonui/crepui/vetuiq
Cum iuui/laui/necui/dic atq necaui
Datq nexui nexo: cubui dic atq cubaui.
Aui dimico dat ui: ſic increpo format. — Iuuo
Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum: — Lauo
Hoc ſine prebet ui: tamen ⁊ reperitur in aui. — Neco — Cubo
Confrico cum reſero: formantur ſepe per aui. — Multiplico
Stoq ſtitiq ſtitum dat natis: excipe circum.

Nota: do cum compoſitis huius inflectionis corripit da. vt circundare: media correpta. peſſundare: venundare. — Replico — Circũdo — Reſto

De ſupinis.

Aui preteritum ſemperq ſupinat in atum:
Sed lauo dat lotum/iuuo iutum/potoq potum:
Doq datum dat/ſtoq ſtatum/nexo quoq nexum: — Sonitum
Quod dat ui datitum. frictum/ſectum quoq nectum.

De ſupinis deponentalium.

Altum prima dabit per deponentia ſemper. — Luctor — Luctatum

Forma Prime coniugationis in Actiuo
In Indicatiuo.

In ſingulari in:
- Preſenti Amo amas amat
- Ptõ impfeecto amabã bas bat
- Ptõ pfecto amaui uiſti uit.
- Ptõ pluſq̃pfecto amauerã as at
- Futuro Amabo amabis bit.

In plũ:
- Amamus amatis amant.
- Amabamus batis bant.
- Amauimus uiſtis erũt vel ere
- Amaueramus eratis erant.
- Amabimus amabitis bunt.

In Imperatiuo.

In ſingl'ari in
- Pñti ama ⁊ caret prima pſona
- Futuro amato tu amato ille

In pl'i
- amemus amate ament.
- amemus tote anto vel antote.

In Optatiuo vtinam.

In ſingl'ari in
- Pñti ⁊ ptõ impfecto amarem res ret
- Ptõ pfecto ⁊ pluſq̄. amauiſſem ſes ſet.
- Futuro amem ames amet

In pl'i
- amaremus etis rent.
- amauiſſemus ſetis ſent.
- amemus ametis ament.

Signa Optatiui/q̄ vt/quatenus/ne.

In Coniunctiuo Cum.

In ſingl'ari in
- Preſenti amem ames amet
- Ptõ impfecto amarem res ret
- Ptõ pfecto amauerim ris rit
- Ptõ pluſq̄. amauiſſẽ ſes ſet
- Futuro amauero ueris rit

In pl'i
- amemus ametis ament
- amaremus amaretis amarent.
- amauerimus eritis amauerint
- amauiſſemus uiſſetis uiſſent
- amauerimus ueritis uerint.

Signa coniũctiui cũ/dum/qm̃/niſi/ſi/q̄uis/licet/q̄q̄ donec/priuſq̄

In Infinitiuo qui eſt ſine numeris ⁊ pſonis

In preſenti ⁊ preterito impfecto amare: preterito perfecto ⁊ pluſq̄perfecto amaniſſe. Futuro amatum ire vel amaturim eſſe.

Verbum Impersonale.

In
- Indicatiuo in
  - preſenti amatur.
  - preterito impfecto amabatur.
  - preterito perfecto amatũ eſt vel fuit.
  - preterito pluſq̄. amatũ erat vel fuerat.
  - futuro amabitur.
- Impatiuo in
  - Preſenti ametur
  - Futuro amator.

In
- Optatiuo vtinam in
  - Preſenti ⁊ ptõ impfecto amaretur
  - Ptõ pfecto ⁊ pluſq̄. amatũ eſſet fuiſſet.
  - Futuro amaretur.
- Coniũctiuo cum in
  - Preſenti ametur
  - Preterito impfecto amaretur
  - Ptõ pfecto amatũ ſit vel fuerit.
  - Ptõ pluſq̄. amatum eſſet vel fuiſſet.
  - Futuro amatum erit vel fuerit.
- In Infinitiuo in
  - Preſenti ⁊ pterito impfecto amari.
  - Ptõ pfecto ⁊ pluſq̄. amatũ eſſe vel fuiſſe.
  - Futuro amatum iri.

Gerundia amandi amando amandum.

Supina amatum amatu.

Participia
- Preſens amans.
- Futurum amaturus.

De noticia partium orationis

Forma prime coniugationis in Paſſiuo.

In Indicatiuo M

In ſingulari in:
- Preſenti amoꝛ amaris vel amare amatur.
- Ptõ imꝑfecto amabar amabaris vel amabare amabatur.
- Ptõ ꝑfecto amatꝰ ſum vel fui/es vel fuiſti/eſt vel fuit.
- Ptõ pluſq̄.amatꝰ erã/vel fuerã eras vel fueras erat vel fuerat.
- Futuro amaboꝛ amaberis vel amabere amabitur.

In plurali in:
- Preſenti amamur amamini amantur.
- Ptõ imꝑfecto amabamur amabamini amabantur
- Ptõ ꝑfecto amati ſumꝰ vel fuimus eſtis vel fuiſtis ſunt ꝛc.
- Ptõ pluſq̄.amati eramus vel fueramus eratis vel fueratis ꝛc.
- Futuro amabimur amabimini amabuntur.

In Imperatiuo.

In ſingulari in:
- Preſenti amare ametur.
- Futuro amatoꝛ tu amatoꝛ ille

In plurali:
- Amemur amemini amentur.
- Amemur minoꝛ amantoꝛ.

In Optatiuo vtinam.

In ſingulari in:
- Pñti ꝛ ptõ imꝑfecto amarer eris ꝛc.
- Ptõ ꝑfecto ꝛ pluſq̄.amatꝰ eſſem ꝛc.
- Futuro amer ameris vel ere etur.

In plurali:
- amaremur emini amarentur.
- amati eſſemus vel fuiſſemus ꝛc.
- amemur amemini amentur.

In Coniunctiuo Cum

In ſingulari in:
- Preſenti amer eris vel ere etur
- Ptõ imꝑfecto amarer eris vel ere etur
- Ptõ ꝑfecto amatꝰ eſſem vel fuiſſẽ ꝛc.
- Ptõ pluſq̄.amatꝰ eſſem vel fuiſſẽ ꝛc.
- Futuro amatꝰ ero vel fuero eris ꝛc.

In plurali:
- amemur amemini amentur.
- amaremur amaremini rentur.
- amati ſimus vel fuerimus ꝛc.
- amati eſſemus vel fuiſſemus.
- amati erimus vel fuerimus ꝛc.

In Infinitiuo.

In:
- Preſenti ꝛ preterito imperfecto amari.
- Preterito ꝑfecto ꝛ pluſq̄ amatum eſſe vel fuiſſe.
- Futuro amatum iri.

Participia:
- Preteritum amatus.
- Futurum amandus.

Diſcipulus. Quare imperatiuus caret prima perſona in ſingulari ꝛ non in plurali. Magiſter. Quia nemo ſibiipſi ſoli imperat: ideo caret prima perſona in ſingulari. ſed poſſumus nobis ipſis cum alijs imperare: ideo habet primam in plurali. Capitur tamen imperatiuus frequenter deprecatiue: cum inferiores ſuperioribus loquantur. Imperatiuus etiam preteritum non habet: quia ad preteritũ nõ eſt conſilium/imperium/aut deprecatio. Preter hec operepreciũ eſt vt omnes perſonas ſingulos ꝑ modos ꝛ temporis vulgarizes vti iam a me audiſti. Et non modo per verba huius inflectionis: verrmetiam per omnia ſequẽtia. Id enim quantũ latinitati conducat experientia docebit.

De Secunda coniugatione. Ca. XXVI

De Preteritis.

Moueo DE veo forma vi. ferbere bui facit aut vi.
Ferueo Conniri vel conniui conniueo format.
Ferbeo Illud format ui cuius non eſt veo finis.
Doceo Nihil vieo. cieo ciui. quieoqz quieui.
Docui Sueui vel ſuetus. iuſſi/ſorpſiqz buiqz/
Luxi vel mulſi riſi ſuaſi ſimul arſi.
Pendeo Stridi/ſedi/vidi/dicqz pependi ſpopondi.
Tondeo Atqz toton/momor ꝛ gauiſus: iungitur auſus:
Prandi pranſus dic/auxi/luxi/ ſimul alſi.
Sicut ꝛ indulſi ab indulgeo compoſitum ab algeo.
Fulſi cum mulſi: dic vrſi/iungito rurſi.
Cum terſi fleui leui pleui. ſed oleui:
Aut olui/cleui ſolitus manſi neo neui.
Dans a per i maneo dat ui. careatqz ſupino.
Immineo Nil liqueo/torſi/dic heſi: meſtus ui dat.

De Supinis.

DAt veo vi per tum cautum: fautum vel adultum.
Moui Que dant preterita per ui caruere ſupinis:
Votum Ni faciant in itum: teneo tentum quoqz doctum
Cenſeo dat cenſum: ſed itum ſua compoſitiua.
Miſceo dat mixtum: frictum vel frigeo nullum.
Pauca ſupinantur preter ſex neutra ſecunde
Dat pateo paſſum: careo caritum quoqz caſſum.
Pareo prebet itum: licet ac doleo taceoqz
Format itum doleo noceo placeo ſoleoqz
Et valeo valitum. ſic format torreo toſtum.
Riſum Di ſi ſum xi ctum: ſed tum dat ſorbeo vel ptum.
Auctum Dic tamen indultum vel ſum: mulſum quoqz mulctum
Progauiſum Dic ſedeo ſeſſum: tortum torſum quoqz gauſum.
ppter carmē.

De ſupinis Deponentalium.

Altera curtat itum: tueor tutum miſereri
Dat ſertum: reriqz ratum: fateor quoqz faſſum.
Miſertū. Nil medeor format: mereor merui meritum dat

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sequit᷑ forma ſecũde cõiugatiõis in actiuo:

In Indicatiuo

In ſri:
Doceo doces docet
docebam bas bat
Docui docuiſti docuit
docueram docueras rat
docebo docebis bit

In plĩ:
docemus docetis docent
docebamus batis docebant
docuimus iſtis erũt vel ere.
docueramus eratis erant
docebimus docebitis cebũt.

In Imperatiuo.

In ſri:
Doce doceat
Doceto tu ceto ille

In plĩ:
doceamus docete doceant.
doceamus tote ento vel entote.

In Optatiuo vtinam.

In ſri:
Docerem res ret
Docuiſſem ſes ſet
Doceam doceas doceat

In plĩ:
doceremus doceretis docerent.
docuiſſemus ſetis ſent.
doceamus doceatis doceant.

In Coniunctiuo Cum

In ſri:
Doceam doceas doceat.
Docerem ceres ceret
Docuerim ris rit
Docuiſſem ſes ſet
Docuero cueris cuerit

In plĩ:
doceamus doceatis doceant
doceremus doceretis docerent
docuerimus cueritis cuerint
docuiſſemus cuiſſetis cuiſſent
docuerimus cueritis cuerint

In Infinitiuo.

In preſenti ⁊ preterito impfecto Docere: Preterito pfecto ⁊ plusq̃perfecto Docuiſſe. Futuro doctum ire vel docturum eſſe.

Verbum Imperſonale. In Indicatiuo:

In ſri:
Preſenti docetur
Ptõ impfecto docebatur
Ptõ pfecto doctũ eſt ⁊c.
Ptõ plusq̃. doctũ erat vl' fuerat
Futuro docebitur.

Impatiuo:
Preſenti doceatur
Futuro docetor

Optatiuo vtinã: in
Preſenti ⁊ pterito impfecto doceretur.
Ptõ pfecto ⁊ plusq̃ doctũ eſſet vel fuiſſet.
Futuro doceatur.

In Coniũctiuo cũ: in
Preſenti doceatur
Preterito impfecto doceretur.
Preterito perfecto doctum ſit vel fuerit.
Ptõ plusq̃perfecto doctum eſſet vel fuiſſet.
Futuro erit vel fuerit.

Infinitiuo in
Preſenti ⁊ preterito impfecto doceri.
Ptõ perfecto ⁊ plusq̃perfecto doctũ eſſe vel fuiſſe.
Futuro doctum iri.

Participia preſens: vt docens. Futurũ docturus. Gerundia docendi/docendo/docendum. Supina doctum doctu.

Sequit̃ forma ſecūde cōiugatiōis in paſſiuo

In Indicatiuo

In ſingl'ari
Doceor doceris vel ere etur
Docebar baris vel bare batur
Doctus ſum vel fui es vel fuiſti
Doctus eram vel fuerā eras ꝛc̃.
Docebor beris vel bere bitur.

In pl'i
docemur docemini docentur.
docebamur bamini bantur
docti ſumus vel fuimus ꝛc̃.
docti eramus vel fueramus ꝛc̃.
docebimur bimini buntur.

In Imperatiuo.

In ſi'i pn̄ti Docere doceat̃. Futuro docetor tu docetor ille.
In pl'i pn̄ti Doceamur amini ant̃. Futuro doceamur emini entor.

In Optatiuo vtinam.

In ſingl'ari
Docerer docereris vel ere etur
Doctus eſſem vel fuiſſē eſſes ꝛc̃.
Docear docearis vel are atur

In pl'
docerenur emini entur.
docti eſſemus vel fuiſſemus
doceamur amini antur.

In Coniunctiuo Cum.

In ſingl'ari
Docear aris vel are doceatur
Docerer eris vel rere doceretur
Doctus ſim vel fuerim ſis ꝛc̃.
Doctus eſſem vel fuiſſem ꝛc̃.
Doctus ero vel fuero eris ꝛc̃.

In pl'i
doceamur doceamini doceantur.
doceremur remini docerentur
docti ſimus vel fuerimus ꝛc̃.
docti eſſemus vel fuiſſemus ꝛc̃.
docti erimus vel fuerimus.

In Infinitiuo.

In
Preſenti ꝛ preterito imperfecto doceri.
Preterito pfecto ꝛ plusq̄perfecto doctum eſſe vel fuiſſe.
Futuro doctum iri.

Participia
Preteritum doctus.
Futurum docendus.

De Tertia coniugatione. Ca. XXVII.

De Preteritis.

Dic feci. ieci. lexi. ſpexi quoqꝫ fodi.
Fugi cum cepi. rapui. ſapuiq; cupiui. Lacio Allicio
Et quaſſi/cuſſi/peperi/ſimul elicuiq;.
Semper uo dat ui. preter ſtruxi quoqꝫ fluxi.
Pluui ſiue plui Ueuo Arguo
Dic ſcripſi. nupſi. lambi. ſcabiq; bibiqꝫ Atq; ſcobi
Dic dixi duxi. vici. paui quoqꝫ creui.
Noui. peſco cui. didici. nil gliſco popoſci.
Ici conquexi/parſi dic atq; peperci.
Do dat di: preter raſi/vaſi quoq; leſi. Ico
Roſi cum luſi/truſi/clauſi quoq; plauſi. Pando Paudi

Cedo cecidi/cedoqʒ ceſſi/iunge pepedi:
Findo fidi dat:ſcindo ſcidi quoqʒ fudi.
Prendo didi cecidi tutudi fidoqꝫ fiſſus
Tendo tetendi:pendo pependi:ſidoqʒ nil dat.
A do compoſita terne dant di geminatum.
Sic dabit abſcondo vel di.ſi diuido format.
Go dat xi per x.preter ſparſi quoqꝫ verſi. — Go
Merſi cum terſi legi fregi ſimul egi.
Algeo xi tria dant:intelligo negli
Dat tango tetigi pepigi:dant pango paciſci.
Iungere dat pegi:canto panxi ſtimulare
Dat pungo pupugi:punxi punctos numerando.
Formabit traxi traho:formabit veho vexi.
vt volo — Lo dat ui.preter pepuli:ceculiue feſelli. — Lo — a pello cello fallo vello ſallo pſallo] et tollo.
Salli cum pſalli vulſi velliue tuliqꝫ
vt gemo — Mo dat ui.preter emi/preſſi quoqʒ dempſi: — Mo
e pmo demo — Compſi cum prompſi ſumpſi.
como pmo ſumo — Dic poſui genui cecini tempſi quoqʒ ſtraui — No — a pono gigno cano teno ſterno.
A cano compoſita per ui formantur ⁊ centum.
ſperno ſino — Spreui cum creui/ſini leui quoqʒ liui
lino — Dic ſtrepui ſcopui rupi repſi quoqʒ clepſi: — Po
Scalpſi cum ſculpſi carpſi tu iungito ſerpſi.
Formabit liqui linqui linquo format coquo coxi. — Quo
Geſſi dic vſſi verri verſiue cucurri. — Ro — gero vro verro curro q̄ro.
Triui queſiui:ſeui ſero dat ſeruiqʒ.
Atqʒ tuli fero dat:nil vel furui furo format:
So format ſiui.ſi viſo capeſſo faceſſo. — So — vt Laceſſo
Pinſo ſui format.Dat necto pecto xui xi. — cto — Flecto ſterto
vt meſſui — Dic flexi plexi.dic ſtertuit:addito verti. — To — verto.
Datqʒ ſui meto.dat tiui peto mittoqʒ miſſi.
Siſto ſteti neutrum.ſtatui dat tranſierit dum.
Solui cum volui:dic caluiqʒ viuoqʒ vixi. — Vo
Nexo nexui per x formabit:iungito texo. — Xo

De Supinis.

Tero tritū — Bi vel ui dat itum:dat vi tum demitur inde.
Raptum conſultum cultum textum quoqʒ ſertum.
Et piſtum meſſum pexum necto quoqʒ nexum.

Occultum/queſtum.tibi ſincopa format ⁊ altum.
Dicqꝫ ſatum paſtum.ſoluo vel voluo dat utum.
Ag vel cognoſco dat itum:ſic inſero conſer.
Conſuo Vo per ui dabit utum:dic rui tumqꝫ rutumqꝫ.
Inſitum Ci vel gi.cum qui vel xiqꝫ ſupina dat in ctum.
Conſitum
Conſero Dic factum iactum victum tactum ſimul actum.
Diſcoqʒ poſco citum:fugitum fictum quoqꝫ fractum.
Mictum cum pictum.rictum:coniungito ſtrictum:
Et fixum fluxum frixum:ſeu dicito fluctum.
Cum flexum pexum vel plexum:iungito nexum.
Dant pepigi pegi pactum:panxi quoqꝫ nullum.
Di.cum li.ri.ſi.cum ti.dat ſumqꝫ ſupino.
Dic ſciſſum fiſſum paſſum ſeu dicito panſum.
Cum cuſſum ceſſum foſſum:tutudi quoqʒ tuſum.
Perdo Stum dat edo vel ſum:ſed itum dant a ſtare nata:
Reddo Abſcondoqʒ ſimul dat itum vel ſumqʒ ſupino.
Tentum vel tenſum:pcperi partum paritumqʒ
Dic falſum pulſum culſum latum quoqʒ ſalſum:
Excelſum vulſum curſum:cauo iungito cautum.
Dic tortum torſum geſtum miſſum ſimul uſtum.
Mi pi pſi dabo ptum:tamen dicito captum.

De Supinis Deponentalium.

Diſce ſupina dare per deponentia terne:
Actiui finge vocem:formaqʒ per ipſam
Mortuus ⁊ greſſus/paſſus/fretus quoqʒ fructus:
Et fruitus: tuitus:lapſus:naſcor quoqʒ natus:
Iratus iungo/pactus ſimul atqʒ profectus:
Vltus cum nactus/experrectus vel adeptus:
Addito commentus/ſimul oblitus quoqʒ faſſus:
Fungor habet functus formant loquor ⁊ ſequor utum.
Queſtus cum niſus ſeu nixus/iungitur vſus.
Nil format veſcor/nil formabit reminiſcor.

Sequitur forma tertie Coniugationis. In Indicatiuo.

In ſingulari in:
Preſenti lego legis legit
Pͦtō impfecto legebā bas bat
Pͦtō pfecto legi legiſti legit
Pͦtō pluſqꝫ legerā legeras legerat
Futuro legam leges leget.

In plū:
legimus legitis legunt.
legebamus legebatis bant
legimꝰ legiſtis erūt vel ere.
legeramꝰ legeratis legerāt
legemus legetis legent.

In Imperatiuo

In ſingulari In preſenti lege legat — In plꝛi legamus legite legant.
In futuro legito tu legito ille. — legamus legitote/ unto vel untote.

In optatiuo vtinam

In ſingl'ari in: Pñti et ptõ impfecto legerẽ es et / Ptõ pfecto et pluſ. legiſſem ſes ſet / Futuro legam legas legat
In plꝛi: legeremus legeretis gerẽt / legiſſemus legiſſetis ſent. / legamus legatis legant

Iu Coniunctiuo cum

In ſingl'ari in: Pñti legam legas legat / Ptõ impfecto legerem res ret / Ptõ pfecto legerim ris rit / Ptõ pluſq̃ legiſſem ſes ſet / Futuro legero legeris legerit
In plꝛi: legamus legatis legant. / legeremus legeretis legerent / legerimus legeritis legerint / legiſſemus legiſſetis legiſſent / legerimus legeritis legerint.

In Infinitiuo

In: Preſenti et preterito imperfecto legere. / Preterito perfecto et pluſq̃perfecto legiſſe. / Futuro lectum ire vel lecturum eſſe

Verbum impersonale in Indicatiuo.

In ſingl'ari in: Preſenti legitur / Ptõ imperfecto legebatur / ptõ pfecto lectũ eſt vel fuit / ptõ pluſq̃ lectum erat vel fuerat / Futuro legeretur

Optatiuo: pñti et ptõ impfecto legeretur / ptõ pfecto et pluſq̃ lectũ eſſet vel fuiſſet. / Futuro legat.

In impatiuo. Preſenti legatur / Futuro legitor

Coniunctiuo cum: Preſenti legatur / ptõ imperfecto legeretur / ptõ pfecto lectum ſit vel fuerit. / ptõ pluſq̃ lectum eſſet vel fuiſſet / Futuro lectum erit vel fuerit

In infinitiuo. Preſenti et ptõ imperfecto legi / Preterito perfecto et pluſq̃perfecto lectum eſſe vel fuiſſe / Futuro lectum iri.

Gerundia legendi/legendo/legéndum. Supina: lectum/lectu. Participia. preſens vt legens. Futurũ vt lecturus. In gerundijs nonnunq̃ e/ in u vertit vt finitũ. Regundoꝝ pro regendorũ. Familie herciſcunde pro herciſcende: ab herciſco quod eſt diuido.

Forma tertie coniugationis in paſſiuo.

In Indicatiuo.

In ſingl'ari in: pñti legor legeris vel re itur / ptõ ipfecto legebar aris vel bat / ptõ pfecto lect⁹ ſum vel fui. / ptõ pluſq̃ lectus erã vel fuerã / Futuro legar legeris vel gere get
In plꝛi: legimur legimini legunt / legebamur amini antur. / lecti ſumus vel fuimus eſtis te. / lecti eramus vel fueramus / legemur legemini legentur.

In Imperatiuo

In ſingulari in Preſenti legere legatur: legitor tu legitor ille.
In plurali legamur legamini legent/ futuro legamur minor untor

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

In Optatiuo utinam

In ſingulari
Pñti et ptõ imperfecto legerer eris.
ptõ pfecto et pluſ. lect⁹ eſſem.
Futuro legar aris vel are atur

In plu.
legeremur legeremini legerentur.
lecti eſſemus vel fuiſſemus.
legamur legamini legantur.

In ſingulari
Pñti legar aris vel are atur
ptõ impfecto legereris vel ere etur
ptõ pfecto lect⁹ ſim vel fuerim
ptõ pluſq̄ lectus eſſem vel fuiſſem
Futuro lect⁹ ero vel fuero eris.

In plu.
legamur legamini legantur
legeremur legeremini legerentur
lecti ſimus vel fuerimus ſitis
lecti eſſemus vel fuiſſemus.
lecti erimus vel fuerimus.

In infinitiuo

In
Pñti et ptõ imperfecto legi
ptõ pfecto et pluſq̄ lectū eſſe vel fuiſſe.
Futuro lectum iri.

Participia
Preterito lectus
Futuro legendus.

De quarta Coniugatione Capitulum viceſimumoctauum.

Regule de preteritis.

IUi quarta dabit: formabit cambio campſi:
Datq; bui. dat vinxi vincio. iungito ſanxi.
Sancio vel ciui formabit raucio rauſi.
Fulſi vel ciui: farſi ſarſi ſalui dic
Vel liui veni cum ſepſi dic ſimul hauſi.
Sentio dat ſenſi
Apperio. A pario dant nata rui. ſed comperit atq;
Repperit excipias: ertum ſibi iuncta ſupinat.

Huius ordinis verba que iui in preterito habent/ſepe u reijciunt: nonnunq̄ etiam ai deponunt: vt perii pro petiui: petiſti pro petiuiſti.

De Supinis.

Iui preteritum ſepe tranſfretur in itum.
Excipias ſaltumq; ſepultum ſic et amictum
Venco dat vendi venum venioq; dat entum.
Dat ſi ſum: vi ctum quarte: ſed retrahis hauſtum:
Fultum cum fartum: ſartū camptum quoq; ſeptū
Exilio Reſilio. Quod ſalio ſibi componit formabit in ultum.
A queo compoſita vel eo breuiare ſupina
Conſtat. et ambitum non corripit ambio ſolum.

De Supinis Deponentalium.

Producens quarte: et tibi cuncta ſupinat in itū

Trina ſed excipies: ortus cum menſus et orſus:
Deponens aſſentior aſſenſum tibi prebet.

Regule gñales oïm coniugationũ.

Deſpondeo Remordeo Repoſco Dediſco

Simplicium norma formabis compoſitiua:
Si componantur geminantia non geminantur.
Do ſto compoſita geminabunt: poſcoqꝫ diſco.
Precurroqꝫ notes: quoniam geminatqꝫ repugno
A ſi compoſitum dat in i: dabit eqꝫ ſupino:
Ut probat inficio: ſed debes demere do go.

Forma quarte coniugationis in Actiuo.

In Indicatiuo

In ſinglari in
Preſenti audio audis audit
ptõ imꝑfecto audiebam bas bat.
ptõ ꝑfecto audiui iuiſti iuit
ptõ pluſq̄ꝑfecto audiuerã ras rat.
Futuro audiam audies audiet

In plr̃
audimus auditis audiunt
audiebamus audiebatis bant.
audiuimus iuiſtis iuerunt vel iuere
audiueramus ratis rant
audiemus audietis audient

In Imperatiuo.

In ſinglari in
Preſenti audi audiat
Futuro audito tu audito ille

In plr̃
audiamus audite audiant.
audiamus auditote unto vel untote

In Optatiuo vtinam.

In ſinglari in
pñti et ptõ imperfecto audirẽ res ret
ptõ ꝑfecto et pluſ. audiuiſſẽ es et.
Futuro audiam audias audiat.

In plr̃
audiremus retis rent.
audiuiſſemus ſetis ſent
audiamus audiatis audiant.

In Coniunctiuo cum.

In ſinglari in
Preſenti audiam audias diat
ptõ imperfecto audirem res ret
ptõ ꝑfecto audiuerĩ ris rit
ptõ pluſq̄ audiuiſſem ſes ſet
Futuro audiuero ris rit

In plr̃
audiamus audiatis audiant
audiremus audiretis audirent.
audiuerimus ritis rint
audiuiſſemus uiſſetis uiſſent.
audiuerimus ritis rint.

In Infinitiuo.

In
Preſenti et ptõ imperfecto audire
preterito perfecto et pluſq̄perfecto audiuiſſe.
Futuro auditum ire vel auditurum eſſe.

Uerbum imperſonale in Indicatiuo.

In
Preſenti audiatur
preterito imperfecto audiebat
ptõ perfecto auditũ eſt vel fuit
ptõ pluſq̄ auditũ erat vel fuerat
Futuro audietur.

In Imperatiuo in preſenti audiat.
In Futuro auditor

In Optatiuo.

In
Preſenti et preterito imperfecto audiretur.
preterito perfecto et pluſq̄perfecto auditum eſſet vel fuiſſet
Futuro audiatur.

In Coniunctiuo

Preſenti audiatur.
preterito imperfecto audiretur.
In ptõ pfecto auditum ſit fuerit
ptõ pluſq̄ auditũ eſſet vel fuiſſet
Futuro auditum erit vel fuerit.

In Infinitiuo

In pñti et ptõ impfecto audiri
ptõ pfecto et pluſq̄. auditũ eſſe vel (fuiſſe.
Futuro auditũ iri.

Forma quarte coniugationis in Paſſiuo.

In Indicatiuo

In ſingřari in
pñti audior audiris vel audire audit̄ — audimur audimini audiuntur
ptõ impfecto audiebar baris vel are at̄ — audiebamur audiebamini bantur.
ptõ pfecto audit⁹ ſum vel fui es vel ꝛc̄. — auditi ſumus vel fuimus ꝛc̄. In plurali
ptõ pluſq̄ audit⁹ erã vel fuerã eras ꝛc̄. — auditi eramus vel fueramus
Futuro audiar audieris vel audiere ꝛc̄. — audiremur emini entur.

In Imperatiuo

In ſingřari in
Preſenti audire audiatur — In pñti audiamur audiamini audiantur
Futuro auditor tu auditor ille — audiamur audiminor audiuntor.

In Optatiuo vtinam.

In ſingulari in
Preſenti et ptõ impfecto audirer audireris vel irere iret̄.
ptõ pfecto et pluſq̄ audit⁹ eſſem vel fuiſſem eſſes vel ꝛc̄.
Futuro audiar audiaris vel audiare audiatur.

In plurali
audiremur audiremini audirentur
auditi eſſemus vel fuiſſemus eſſetis vel fuiſſetis eſſent ꝛc̄.
audiamur audiamini audiantur.

In coniunctiuo cum

In ſingřari in
Preſenti audiar audiaris vel are atur — audiamur audiamini audiantur.
ptõ impfecto audirer eris vel ere etur — audiremur audiremini rentur
ptõ pfecto auditus ſim vel fuerim ꝛc. — auditi ſimus vel fuerimus In plurali
ptõ pluſq̄ auditus eſſem vel fuiſſem ꝛc. — auditi eſſemus vel fuiſſemus.
Futuro auditus ero vel fuero eris ꝛc. — auditi erimus vel fuerimus

In Infinitiuo

In
Preſenti et preterito imperfecto audiri.
preterito perfecto et pluſq̄ auditum eſſe vel fuiſſe.
Futuro auditum iri.

Participia
Preteritum auditus.
Futurum audiendus.

De irregularibus et defectiuis. Capitulum XXIX Magiſter.

HEc de inflectione verboꝝ regularium dicta intelligas: nam ſunt alia verba irregularia/que et anomala dicunt̄: que in q̄buſdam temporibus et modis aliã a dictis habent inflectionē: nõnunq̄ etiã in quibuſdam modis et tꝑibus deficiũt. vt ſunt hec q̄ ſequunt̄. Sum volo: malo: nolo: fero: forem: edo: queſo: explicit: infit: inquit: inquam: inquio: auſim: vale:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſalue:aue:odi:noui:cepi:memini:aio:faxo:cedo et fio. Horum irregularitatē et defectum verſus ſequentes indicant. Attamen huius verbi ſum/ cū eo freqentius vtamur/integram inflectionem ſubijciam.

Inflectio huius verbi Sum.

In Indicatiuo

	Preſenti Sum es eſt		Sumus eſtis ſunt
	ptõ impꝑfecto erã eras erat		eramus eratis erant
In ſingl'ari in	p̄terito ꝑfecto fui fuiſti fuit	In pl'i	fuimus fuiſtis fuerunt vel fuere
	ptõ pluſq̄ꝑfecto fuerã fueras fuerat		fueramus fueratis fuerant
	Futuro ero eris erit		erimus eritis erunt

In Imperatiuo

	Preſenti Sis ſit		ſimus ſitis vel eſte ſint
In ſingl'ari in	Futuro eſto tu/eſto ille	In plurali	ſimus eſtote ſunto vel ſuntote

In Optatiuo vtinam

	Preſenti et ptõ ĩpꝑfecto eſſem eēs eſſet		eſſemus eſſetis eſſent
In ſingl'ari in	ptõ ꝑfecto et pluſq̄. fuiſſē es et	In pl'i	fuiſſemus fuiſſetis fuiſſent
	Futuro ſim ſis ſit		ſimus ſitis ſint

In coniunctiuo cum

	Preſenti ſim ſis ſit		ſimus ſitis ſint
	ptõ imperfecto eſſem eſſes eſſet		eſſemus eſſetis eſſent
In ſingl'ari in	ptõ ꝑfecto fuerim fueris fuerit	In pl'i	fuerimus fueritis fuerint
	ptõ pluſq̄ fuiſſem fuiſſes fuiſſet		fuiſſemus fuiſſetis fuiſſent
	Futuro fuero fueris fuerit		fuerimus fueritis fuerint

In Infinitiuo

	Preſenti et ptõ impꝑfecto eſſe		eſſendi
In	ptõ ꝑfecto et pluſq̄ fuiſſe	Gerundia	eſſendo
	Futuro caret		eſſendum

Supina caret. Habet vnum participiū preſentis tpis.ſ.ens. Hac forma inflectuntur et eius cõpoſita: ipſa tamen gerundia nõ habēt: nec participia: trib⁹ demptis: ſcꝫ preſum/poſſum/et abſum. Vñ: Dic abſens preſens: dic potuiſſe potens. Aſſum vero in imperatiuo habet ades vel aſſis. Diſcipulus. Ad alia perge. Magiſter.

Dat volo vis vult et volumus vultis ſine norma.
Juſſio deficiens: capit ex optante futurum.
Dat primo vellem/dat ſine velim modus optans.
Hec ſocijs repete: ſupinus dat tibi velle.
Hinc finem demas: per ternam cetera formas.
Dic malo primum raro formare futurum.
Jura tenere patris per cetera tempora dicis.
Nolo patrem ſequitur: tamen imperialis habetur.
Noli/nolite: nolito/toteqꝫ lunto.

Fero Dat preſens primi fers fert fertiſq; ſecundi.
Preſens fer ferte:ferto fertote futurum.
Dat terni preſens ferrem:ſocium ſibi iunges.
Dat quinti ferre preſens:eademq; notate.
Tempora paſſiuo:ferris ferturqꝫ notentur.
Ferreqꝫ dehinc ferror:ferrer ferriqꝫ ſequuntur.
Ad morem terne fero cetera debet habere.
Forem Tempora terna forē dabit:et fore. cetera ſperne.
Rem dat res/ret/rent/remus caret atqꝫ foretis.
Edo Es eſt ac eſſe dat/edo tibi cetera terne.
Ad plures edite dic/plures dant tamen eſte.
Ac eſtur format paſſiuo/ſic editur dat.
Queſo Queſumus ex queſo retinens/nil plus dare q̄ro
Explicit. Explicit expliciunt preſentis infit et inquit.
Infit. Inquit Inquam preſentis eſt/et quandoqꝫ futuri.
Inquam Inquio quis inquit/pluralis imus dabit untqꝫ.
Inquio Am tm̄ dicunt es/et donare futurum.
Et preſens inque ſemper dabit imperiali.
Auſim Is it declines auſim/pluraliter auſint.
Uale Deqꝫ vale quidam dixere valete valeto
Atqꝫ valetote/quinto dixere valere
Salue Proceſſu ſimili ſalue formatur/aueqꝫ.
Aue Bis duo ſunt odi/noui/cepi/meminiqꝫ
Odi. Noui Que retinent ſenſum preſentis preteritiqꝫ:
cepi memini Que formantur ab his pariter ſenſum duplicabūt.
Datqꝫ mementote memini/ dabit ante memento.
Aio Aio dic is it/unt plurali ſociamus.
Dic ſimul aiebam bas bat/pluraliter:atqꝫ
Inuenitur ai preſentis imperatiui.
Et faxo faxis faxit.ſic et cedo pro dic.
Faxo Dat fio fierem fieri/dat cetera terne.
Cedo. Fio Optans futurum preſens dabit imperialis.
Dic duc fac et fer et que componis ab illis.
Cum facit a verti e in i/verbi regula ſeruit.
In ui preteritum de ſe data tempora quedam
Sincopat:hinc demas diſſyllaba quodqꝫ fit inde.
Inuenies noſti fleſti flaſti quoqꝫ ſciſti.

De quibuſdam alijs defectiuis Magi.

Sunt nonnulla alia verba preteritis/et aliqua ſupinis carentia. Diſci.
Et hec enumera.

Magi. Reſpuo cerno luo proprijs caruere ſupinis:
Et linquo ſatago compeſco lamboqꝫ lingo
Ambigo cum metuo/timeo ſimul vrgeo gliſco
Caluoqꝫ cum renuo/diſcoqꝫ tremo quoqꝫ poſco
Ango cum viſo/ſugo coniungere debes.
Eſtuo ſterto mico rudo ſtrido ſtrideo pſallo:
Et conquiniſco parco/quibus addito dego.
Horreo ſcando pauet mando ſcabo quoqꝫ ſcalpo.
Preteritis refert miſeret tedetqꝫ carebit.
Atqꝫ carent imperſonalia cuncta ſupinis.
Sed placitum licitum delectatum libitumqꝫ
Atqꝫ miſertum perteſum ſolummodo formas.
Atqꝫ carent hec preteritis proprijſqꝫ ſupinis:
Polleo cum fido furio ferio ſimul addo.
Gliſco fero timeor metuor tollor quoqꝫ linquor.
Cerno ſic ſiſto veſcor medeor reminiſcor.
Dic inceptiuam meditatiuamqꝫ carere:
Eſurijt tamen inuenies et parturierunt.

Et tantum de verboꝝ coniugatione:ad formam ſtilum vertamus.

De forma verborũ. Cap.XXX. Diſ.

Forma verborũ que eſt? Magi. Forma ſiue ſpecies verborũ duplex Forma ſiue
eſt.ſ.primitiua et deriuatiua. Diſci. Primitiue ſpeciei que ſunt? ſpecies verboꝝ.
Magi. Que ab alijs deſcendunt:vt lego. ferueo.et hec omnia dicunt Primitiua
forme perfecte verba. Diſ. Deriuatiue ſpeciei verba que ſunt? Magi. Deriuatina
Que ab alijs deſcendunt:aut a verbis/aut a noibus. Et hec ſunt ſextuplicia Deriuatiua
ſcilicet inchoatiua/meditatiua/deſideratiua/frequentatiua/diminutiua/et ſextuplicia
imitatiua. Diſcipulus. Inchoatiua que ſunt? Magiſter. Que initiũ actꝰ Inchoatiua
aut paſſionis ſuorum primitiuorum ſignificant. Aut forte verius ſignificant
idem quod primitiua ſua cõpoſita cũ fio:vt caleſco.i.caleſio/vel incipio cale-
re.liqueſco:id eſt liqueſio/aut incipio liquere. Et hec formant a ſecunda per
ſona preſentis indicatiui ſingularis numeri per additionem co:vt cales: ad-
dendo co/fit caleſco. Hoc tamen non facit hiaſco:ſed hiſco. ſic et eius com-
poſitum:vt dehiſco:miſereor facit miſereſco. Sunt autem omnia inchoati-
ua tertie coniugationis et neutra/preteritis et ſupinis carentia. Verum iſta
verba caneo/ſeneo/innoteo/dulceo/euaneo/matureo et ſimilia ab vſu rece-
dentia:ſua preterita deriuatiuis eorum reliquerũt:vt ſenui ſeneſco:quieui re-
quieſco. Diſ. Meditatiua que ſunt? Ma. Que meditatiões ſiue actus ſuo- Meditatiua
rum primitiuorum ſignificant:vt eſurio:id eſt meditor edere. Quidam tamẽ

grãmaticoꝝ (et fortaſſe nõ ab re) hec eadẽ verba deſideratiua dixere. Vñ eſu-
rio: id eſt cupio ſiue deſidero edere: non cogito edere. Formant̃ autem om̃ia
talia ab vltimo ſupino verbi perfecti per additionẽ rio: vt lecturio eſurio par-
turio. Et ſunt coniugationis quarte/preteritis et ſupinis carentia: preter eſu-
Deſideratiua rio et parturio. Diſ. Deſideratiua que ſunt? Ma. Quorum ſignificatio
per infinitiuũ ſui primitiui et verbũ cupio exprimi poteſt. vt faceſſo. i. cupio
facere: et hec om̃ia in ſo terminant̃: et geminãt s. demptis acceſſo: et q̃ ab vl-
timo ſupino deſcendunt: qḋ ſimplici ſ ſcribit̃: vt viſo viſis viſere. Et ſunt ter-
tie coniugationis: vt viſo faceſſo capeſſo a capio: laceſſo a lacero: acceſſo ab
Frequẽtatiua accio: arceſſo ab arceo. Diſci. Frequentatiua que ſunt? Magiſter. Que
actus ſui primitiui frequentiã ſignificant: vt agito/id eſt frequenter ago: legi-
to/id eſt frequenter lego. Et omnia hec ſunt coniugationis prime: et forman-
tur ab vltimo ſupino/mutando u in o: vt curſo a curſu. Si autẽ penultima ſu-
pini nõ diſſyllabi habeat a longã/a in i correptam vertit̃: vt volatu volito:
clamatu clamito: et ſi verbum perfectũ habuerit gi in ptõ: frequentatiuũ nõ
a ſupino/ſꝫ a ſecũda pſona preſentis indicatiui ſingularis numeri deſcendit:
abiecta s/et addita illa ſyllaba to: vt agito: legito: dicimus et lectito. viſito a
video venit: quod format viſo as: a quo viſito. a quero querito: ſcribo ſcripti-
to: fluctuo flucto: ſequor ſector: egreo egroto: ſcio ſcito: ſcitor ſciſcitor: q̃ſo que-
Diminutiua; ſito deſcendit. Diſ. Diminutiua que ſunt? Magi. Que in lo deſinunt: et
ſuorum primitiuorũ diminutionẽ ſignificant: vt a ſorbeo ſorbillo: id eſt parũ
Imitatiã oĩa ſorbeo: a garrio garrulo: caluo cauillo: ꝓ caluillo. a catulo catillo ⁊c̃. Di. Imi-
huius forme tatiua que ſunt? Ma. Que imitationẽ alicuius in moribus/aut officio im-
ꝟba ſo gemi- portant: vt a patre patriſſo: a poeta poetor. Sunt et alie verborũ deriuatio-
nãt ſ ꝑ totã nes: vt a verbo albo venit albico: a vello vellico: ab aduerbio perendie peren-
inflectionem: dino as. a cras ꝑcraſtinor: ab intra venit intro: a ſuper ſupero: et ſic de alijs
q̃ñꝗ tñ per ȝ Sed hec omnia accuratius perquirere/maioris fortaſſe laboris q̃ vtilitatis
ſcribuntur eſt. Relicto itaꝗ verbo/participiũ tranſcurramus.

Participium De participio Cap. XXXI. Diſcipulus.

PArticipium quid eſt? Mag. Pars orationis partẽ capiens a noīe
partẽ a verbo/et partẽ ab vtroꝗ. Accipit em̃ a noīe genera et ca-
ſus: a verbo tpa et ſignificatiões: ab vtroꝗ numerũ et figurã. Hinc
participiũ nõ abſurde dicit̃. Non tñ intelligas participium a noīe et a verbo
dicta accidentia ſic recipere/vt nomen et verbũ ea amittant: ſed quia partici-
pium habet accidentia quibuſdam accidentibus noīs et verbi in ſpecie ſilĩa.
Diſ. Quare hec pars orationis a grãmaticis aſſumpta eſt? Mag. Hoc du-
plici de cauſa factũ arbitrare. ſ. cauſa breuitatis: et neceſſitatis. Breuius em̃
dicitur legens diſce/q̃ lege et diſce: ſic currens mouet̃/ſuccinctius dicitur/q̃
ille qui currit mouetur. Et hanc q̃ꝗ et ſimilem ſine participio haud proprie
exprimere poſſumus orationẽ: Mulieres ſe ornant ne homines videntes eas
derideant: non autem dicere conuenit: ne homines eas videant et rideant. nã
Participij qui eas derident neceſſario vident. Diſcipulus. Unde facile cognoſci po-
cognitio teſt que vox participinm ſit? Ex terminatione et vulgari. Diſcipulus.
Terminatio- Quomodo terminatione? Magiſter. Quia omne participium ter-
nes ꝑticipio- minatur aut in ans/ens/rus/tus/ſus/dus/vel xus. Diſcipulus. Quomo-
rum do vulgari? Magiſter. Quia omne participium vulgarizatur per ende. vt

ea que terminantur in ans vel in ens: dicitur em̄ legens/leſende: amans lieb
habende. Aut vulgarizatur per iſt. vt ea que in ſus/tus vel xus terminantur.
vt viſus eſt: iſt geſehen. lectus eſt: iſt geleſen. flexus eſt: iſt gebogen. Aut vul-
garizatur per wirdt: ſi in rus terminatur. vt lecturus: wirt geleſen. Aut per
werden: ſi in dus terminatur. vt legendus: werden geleſen. Cognoſcitur et
per accidẽtia ſua. Diſcipulus. Participio quot accidũt? Magiſter. Octo — Accidentia
ſcz figura/numerus/perſona/genus/caſus/declinatio/tempus ⁊ ſignificatio — participij.
De numero autem/figura/genere ⁊ caſu ⁊ declinatione participioꝛum dicen-
dum quẽadmodum in nomine dictum eſt. per eaſdem enim regulas/genera ⁊
declinationes participioꝛum habentur per quas ⁊ nominum. Diſcipulus.
Tempoꝛa participioꝛum quot ſunt. Magiſter. Tria: ſcz preſens/preteritũ
⁊ futurum. Diſcipulus. Quod participium eſt p̄ſentis tempoꝛis? Magi. — Tempus
Quod terminatur in ans vel in ens. Diſcipulus. Qd̄ eſt tempoꝛis futuri.
Magiſter. Qd̄ terminat̄ in rus vel in dus. Diſcipulus. Qd̄ eſt preteriti?
Magiſter. Qd̄ terminatur in tus/ſus/vel in xus: ⁊ in uus vnum/vt moꝛ-
tuus. Exempla patent ſupra. Non tamen participiũ alicuius tempoꝛis iudi-
catur/quia tempus ſignificat: ſed quia actionem vel paſſionem in certo tem-
poꝛe factam aut futuram demõſtrat. he vero voces que tempus per ſe ſignifi-
cant non participia/ſed nomina ſunt: vt annus/dies/menſis/hoꝛa. Diſci.
Significationes participioꝛũ quot ſunt? Magiſter. Quinqꝫ: ad inſtar gene- — Significatio-
rum verboꝛum ſcz actiualis: paſſiualis: neutralis. deponentalis: ⁊ cõmunis. — nes p̄ticipioꝝ
Participiũ em̄ eiuſdem eſt ſignificationis cuius generis eſt verbum ſuum a
quo deſcendit. A verbo em̄ actiuo participiũ deſcendit/qd̄ in ans ens vel rus
terminat̄. Diſcipulus. Per quem modum? Magiſter. Participiũ in ans
vel in ens terminatum venit a pꝛima perſona p̄teriti imperfecti modi indica-
tiui mutando bam vel bar in ns. vt amabam amans: legebã legẽs: loquebar
loquens. Excipiuntur iens ⁊ quiens participia ab eo ⁊ queo: nam hec mutãt
bam in ens. Participiũ vero in rus terminatum foꝛmatur ab vltimo ſupino
addendo rus: vt a lectu lecturus. A neutro deſcẽdunt hec eadem in ſpecie que
ab actiuo: vt a ſto venit ſtans: ⁊ ſtaturus. Neutra tamen que tranſitiua ſunt
quatuoꝛ participia de ſe foꝛmant: vt aro habet arans/aratus/rus ⁊ dus: ⁊ ab
oꝛioꝛ/oꝛiturus: ⁊ a moꝛioꝛ moꝛiturus. Sed neutrapaſſiua tria habent partici
pia: vt gaudeo habet gaudens/gauiſus/ſurus. fio fiens factus ⁊ factur9. Sic
⁊ quedam pure neutra tria habent participia: vt carens caſſus cariturus ⁊c.
Diſcipulus. Que ⁊ quot participia veniunt a verbo paſſiuo? Magiſter.
Ea que in tus/ſus/xus/⁊ dus terminant̄ hoc modo. Participia in tus/ſus ⁊
in xus foꝛmant̄ ab vltimo ſupino addendo s. vt amatu amatus. viſu viſus:
nexu nexus: ⁊ a moꝛioꝛ moꝛtuus. Sed participiũ in dus futuri tempoꝛis foꝛ-
matur a genitiuo ſingulari participij p̄ſentis tempoꝛis mutando tis in dus.
vt a legentis legendus. Diſci. A verbo deponẽti que veniũt? Magiſter.
Preſens/preteritũ/⁊ futurum in rus. vt loquoꝛ/loquens/locutus/⁊ turus. A
verbo vero cõmuni quatuoꝛ. ſ. p̄ſens p̄teritũ ⁊ duo futura. vt a criminoꝛ venit
criminans/criminatus/criminaturus ⁊ criminãdus. Hec tamen in ſignifica-
tione differunt: vt hec carmina habent. Verbũ cõmune q̄uis agat ⁊ patiatur:
Aſt per ans/ens/rus ſola actio ſignificatur. Dus ſolũ patitur: per tus vtrũqꝫ
ſignatur. Similiter ⁊ a verbis paſſiuis quiqꝫ deſcẽdũt p̄ticipia actiue ſignifi-
cãtia. vt falſus/diſeret9/iurat9/ circũſpectus/ conſiderat9/diſertus/ cautus/

argutus/contentꝰ/tacitus/ꝓfuſus ⁊ adultus. Rurſus ſunt que in voce actiua paſſiuã habẽt ſignificationẽ: vt euidẽs vapulãs. Silr ⁊ quedã noĩs ꝑticipijs ſimilia ſunt: vt brachatꝰ/caligatꝰ/togatꝰ/hirſutꝰ/cornutꝰ/literatus/aſtutꝰ/ politus/ſtellatꝰ/comatꝰ/ocreatus/galeatus/tunicatꝰ/manicatus. A verbis impſonalibꝰ nõ veniũt ꝑticipia: dẽpto ꝑteſus a tedet (qð tñ nõ eſſe videt) penitens a penitet. Alia ſũt: vt pudẽdus/dolẽdus ⁊c. potius noĩa ꝙ̃ ꝑticipia cenſenda ſunt. Sic ⁊ plura alia ꝙ̃uis ꝑticipialẽ vocẽ habeant: tñ noĩa ſunt: quia ſine tp̃e ſunt. Unde quinquies ꝑticipiũ in noĩs naturã tranſire grãmatici voluere. Primo tp̃is amiſſione. vt amans vini: ibi amãs valet/ qui amore captus eſt. Similr ⁊ ſequẽtia noĩa ſunt vt accidens: antecedẽs: conſequẽs: cõtingens: decens: cõueniens: p̃ſens: continens: oriens: occidens ⁊ ꝓfluens pro flumine vel aqua pluuiali. Et hec omnia neutra ſunt ⁊ ſubſtantiua: tribus vltimis demptis: que ſunt maſculina. Secũdo fit participiũ nomen cõparatiõe: vt amãs amãtior amãtiſſimus. Tertio cõpoſitione: ſi ſcʒ cũ dictiõe cõponit cũ qua verbũ ſuũ componi nõ poteſt: vt indecens/indoctus. Quarto mutatione conſtructionis: qñ ſcʒ conſtruit cũ alio caſu ꝙ̃ verbũ a quo deſcendit: vt amãs virtutis: amans laudis. Quinto fit participiũ nomen mutatione ſignificati: vt amãdus: qñ ſignificat nõ eũ qui amabit/ ſed qui dignus eſt amari. Sic laudandus: id eſt dignus laudari. Et ſi bene iudicaueris/ oẽs hi modi ſub vno poſſunt cõprehendi: ſcʒ temporis amiſſione. Qualitercũqʒ eñi ex voce participiali nomen fiet/ tempus amittit. Nam tẽpus nomini nõ accidit. Pregnãs participiũ eſſe videt. Sic decurſus/erratus/laboratus ⁊c. que verba in vſu nõ habent. Sed de his finẽ faciens ad partes orationis indeclinabiles propero: quarum primam aduerbium diximus.

Participiũ fit nomẽ quinquies.

De aduerbio quinta parte orationis Capitulum XXXII Diſcipulus

Aduerbium

Aduerbium quid eſt? Magiſter. Eſt pars orationis que adiecta verbo ſignificationẽ eius explanat atqʒ implet. Dicit autẽ aduerbiũ ꝓ aduerbũ: quia iuxta verbum ſuũ ponit. Diſci. Aduerbiũ per quid facilius cognoſcit? Magiſter. Per accidẽtia ꝓpria. Diſcipulus. Que ⁊ quot ſunt iſta? Magiſter. Tria. ſcʒ Significatio: cõparatio ⁊ figura. Diſcipulus. Significationes aduerbiorũ quot ſunt? Magiſter. Multe: ſunt eñi quedam aduerbia loci: vt hic/ibi/illic: inde quo qua vnde ⁊ vbi: foras intꝰ foris iſtic/ ſicubi/necubi/alicubi: vbiqʒ/vbicũqʒ/ibidẽ/alibi/inibi/huc/illuc/nequo/ ſiq̃/ quoquo/quo/aliquo/alio/quocũqʒ: eo intro hinc/illinc/iſtinc/aliunde/vndiqʒ vndicũqʒ/hac/illac/iſtac/quorſum iſtorſum retrorſum antrorſũ ſurſum deorſum dextrorſum ſiniſtrorſum illorſum nequorſum ſiquorſum aliquorſum quouſqʒ hucuſqʒ illucuſqʒ iſtucuſqʒ ſupra ⁊ infra ſuperius inferius eminus cõminꝰ. Quidam etiam nomina locorum ſine p̃poſitionibus poſita aduerbia eſſe volunt: vt ſum rome: pergo vlmã ⁊c. Alia ſunt aduerbia temporis: vt hodie heri nunc nuper cras aliquãdo olim mox iam cum dum ſemper mane dudũ modo tunc ſero ſemꝑ nudiuſtertius (vorgeſter) nudiuſquartus (ee vorgeſtern) nudiuſquintus vel ſextus non dicit. Perendie (vbermorn) Pridie (des tags daruor) Poſtridie (des tags dar nach) Quotidie: quod per q non per c ſcribitur: Protinus temporis (ſchnel) protinus loci eſt (von verren) Aut nume-

Accidentia aduerbij.

Significationes aduerbiorum.

ri:vt ſemel bis ter quater ſepe frequenter:quoties toties multoties:ſine n.biſ=nies trinies quinquies ſexies milleſies ꝛc. Aut negandi: vt haud non neqꝫ nequaq̃ neutiq̃ minime nullotiens. Aut affirmandi:vt etiam quidni certe certo profecto nimirum ſane quippe quin quinimo. Aut demonſtrandi:vt en ecce Et ſm quoſdam eccum eccam:ellum ellam. Sed hec in ſuperioribus inter ꝓnomina locari placuit:quoniam declinabilia ſunt: vt patuit. Aut optandi. vt vtinam oſi odas. Aut hortandi:vt eya age agedum ſodes mi amabo media correpta. Aut ordinis:vt deinde deinceps:primitus decetero poſtq̃ tum itẽ. Aut interrogandi:vt cur:quare q̃obrem an ne vtrum. nõne quod affirmat: nunquid autem negat. Aut ſimilitudinis:vt quaſi ceu ferme tanq̃ velut veluti ſicut ſicuti vt vti quẽadmodum inſtar. Aut qualitatis:vt docte pulchre bene male perperam:id eſt:praue vel peruerſe. Aut quantitatis vt multum parum modicum minimum miſime valde. Aut dubitandi:vt forſan forſitan fortaſſis vel fortaſſe. Aut perſonalia:vt mecum tecum ſecum nobiſcum vobiſcũ. Aut vocandi:vt heus heho ehodum. Aut reſpondendi:vt heu. Aut ſeparandi:vt ſeorſum trifariam multifariam vtrimqꝫ ſingillatim ſeparatim nominatim diſtinctim. Aut iurandi vt pol edepol caſtor hercle mediuſfidius. Aut eligendi:;vt ſimul vna pariter adinuicem mutuo. Aut probibendi:vt ne. Aut euẽtus:vt forte fortuitu. Aut comparandi vt magis minus tanq̃ maximũ minimũ minime tam. Aut intẽdendi:vt penitus prorſus omnino ſubito ilico adeo continuo admodum valde apprime repente ferme. Aut remittendi. vt paulatim ſenſim tractim vix fere pene ferme pededẽtim pauliſper prope propemodum. Aut excludendi:vt tm̃ tm̃modo ſolum ſolũmodo dũtaxat. Aut reduplicandi:vt inq̃tum ea ratione. Aut concedendi:vt eſto ſane. Aut eſtimandi: vt caro vili. Aut diminuendi:vt clanculum paululum: Aut modificandi: vt poſſibiliter impoſſibiliter contingenter neceſſario vero ꝛ falſo. Item ꝛ prepoſitiones ſine caſuali aduerbia ſunt:vt ſui ſubtus. Similiter coniunctiones quedam pro aduerbijs ponuntur. Diſcipulus. Comparatio aduerbiorum quomodo fit? Magiſter. Per tres gradus comparationis fere ad inſtar nominum. vt male peius peſſime:forte fortius fortiſſime ꝛ cetera ſimiliter. Diſci. Figura aduerbiorum quotuplex eſt? Magiſter. Duplex:ſcꝫ ſimplex : vt docte:compoſita vt indocte:quẽadmodum dictum eſt de nomine. Scias autem prepoſitionẽ aduerbijs addi non poſſe:niſi in compoſitiõe: vt proinde dehinc. vnde inepte dicit̃:de mane ꝛc. Diſci. Spẽs aduerbioꝝ q̃tuplex. Ma. Duplex ſcꝫ primitiua:vt clam:deriuatiua. vt clanculũ. Et deriuantur aduerbia a nomine:vt docte:a pronomine:vt illic.a verbo:vt a ſto ſtatim.a prepoſitione; vt extra:ab ex intra vel in. De his ſatis ad ꝑpoſitiones tranſeamus.

Cõparatio

Figura

Species

De Prepoſitione ſexta parte orationis; Capitulum XXXIII Diſcipulus

Prepoſitio quid eſt? Magi. Eſt pars orationis que ꝑpoſita alijs ꝑtibus in oratione ſignificationẽ earum:aut complet/vt ꝑpulchre: aut mutat:vt indoctus:iniuſtus:aut minuit:vt ſubtriſtis. Diſci. Prepoſitioni quot accidũt? Magi. Duo. ſcꝫ deſeruire caſui: ꝛ ordo. Diſci. Cui caſui ſeruiunt prepoſitiones Magi. Accuſatiuo/aut, ablatiuo. Diſci.

Prepoſitio

Accidentia ꝑpoſitionis

Prepoſitiões deſeruientes actō caſui. Que p̄poſitiones deſeruiūt accuſatiuo caſui? Magiſter. Sequētes. ad apud
ante aduerſus aduerſum cis citra circū circa ꝯtra erga extra inter intra infra
iuxta ob pone per ꝑpe ꝓpter poſt ſm trans vltra retro p̄ter ſup ſupra circi-
ter vſq; verſus ſecus penes. Ex iſtis alique cōueniunt in ſignificatione. vt ad
Therētius uerſus ⁊ aduerſum. Attamen aduerſus quādoq; ꝓ apud reperit: vt Theren
Cis tius. Aduerſus te gratias habeo. i. apud te. Cis p̄ponit nominib⁹ ꝓprijs flu-
Circa uioꝝ. Citra vero alijs. Contra inimicitiā/erga vero amicitiā denotat. Circa
Contra ſm/ſecus/pone ꝓ iuxta poni ſolent. Pone ꝓ retro aduerbiū eſt. Vergilius.
Erga Pone ſubit coniunx. Circiter dicit circūſtantiam tēporis ⁊ numeri. vt annos Vergilius. 2. Eneidos
Pone natus ſum circiter triginta. Extra ꝓ preter poni ſolet: vt extra vnā auiculam
Circiter id eſt preter vnam. Trans valet vltra. Supra ꝓ vltra ponit: vt ſupra annos
Extra tres. Sic penes valet apud. Diſci. Que p̄poſitiones deſeruiunt ablatiuo ca-
Trans ſui? Magiſter. Sequentes. A ab abs abſq; cum coram clam de e ex pro pre
Supra ꝓcul ſub ſine. tenus: id eſt iuxta vel vſq; : que etiam videtur deſeruire vtriq;
Prepoſitiões ablatiuo deſeruientes. caſui. Sunt ⁊ preter has que quādoq; actō/quādoq; vero ablatiuo caſui de- Vtriq; deſeruientes
ſeruiūt. Diſci. Que? Magiſter. In ſub ſuper ⁊ ſubter vel ſubtus. Diſci.
Quando deſeruiūt actō caſui? Magiſter. Quando iungūtur verbo impor
tante motum ad locum: vt vado in eccleſiam. Diſci. Quando deſeruiūt ab-
latiuo caſui? Magiſter. Quando iungunt verbo ſignanti vel quietem: vel
In motum in loco: vt ſum in eccleſia: ſpacior in foro: ambulo in platea. Et lata eſt
harum ſignificatio. Nam in/quādoq; valet ad: vt cadit in terram. vel erga.
vt in doctos ſum beneuolus: vel contra: vt in hoſtes: vel inter: vt benedicta
Sub tu in mulieribus: in primis: id eſt inter primos. vel ſuper: vt Auguſtinus in
Joannem: id eſt ſup ioannē. Similiter ſub ponit pro ad locum: vt poſtes ſub
ipſos nitunt gradib⁹. vel pro per. vt ſub nocte: id eſt per noctem: vel pro in. vt Vergilius. 2.
Super Arma ſub aduerſa poſuit radiantia quercu. Super ꝓ ſupra: vt pugno ſuper Eneidos.
montem: id eſt ſupra. ⁊ pro contra: vt monitus ſum ſuper hoſtem. Item pro
iuxta: vt ſedentes ſuper flumine. Item pro de: vt Multa ſuper Priamo ⁊c.
Subtus Subtus quidam non p̄poſitionem/ſed aduerbium eſſe dicunt. Diſci. Ordo
Ordo p̄poſitionū quotuplex eſt? Magiſter. Triplex: ſcʒ p̄poſitiuus: ſubiūctiuus ⁊
Prepoſitiu⁹ cōmunis. Diſci. Que ſunt ordinis p̄poſitiui? Magiſter. Que caſuali ſuo
Subiunctiu⁹ p̄ponunt ⁊ poſtponi nō poſſunt: vt ad apud. Subiunctiui vo ordinis ſunt que
caſuali poſtponunt: vt tenus. Poſſunt tamen ⁊ p̄poſitiones p̄poni: vnde ⁊ p̄-
poſitionis nomen habent: dicimus naq; : tenus pube/aut pubetenus. Cōmu-
nes ſunt que indifferēter ⁊ p̄ponunt ⁊, poſtponunt ſuo caſuali: vt per tranſtra
⁊ remos: aut tranſtra ꝑ ⁊ remos. Id quoq; notandū: prepoſitiones ſcʒ nomi-
Prepoſitiōis cōpoſitio cum ceteris ptib⁹ orationis nib⁹ alijſue dictionib⁹ iungi quandoq; per compoſitionē: quādo ſcʒ cum ipſis
vnam partē orationis conſtituunt. vt iniuſt⁹/abſcondo. Hoc tamen nō omni-
bus cōmune eſt. Penes naq; ⁊ apud nunq̄ componunt: ⁊ ediuerſo/di/dis/re
ſe/am/con/nunq̄ ſeparant. Relique pene omnes ⁊ componunt ⁊ ſeparantur:
ſed diuerſe. Nam ad/compoſita cum dictione cui⁹ initium eſt c f g l n p r ſ t
mutat d in ſimilē: vt accurro: affero: aggero: alludo: annūcio: appono: arrideo
Ad aſſurgo: attollo. Adhibo tamen dicitur ⁊ aggredior apud Priſcianum ⁊ Ver
giliū. In pario d abijcit: vt aperio. Similiter ſi dictas conſonantes mox alia
ſequitur: vt aſpiro pro adſpiro: aſcendo ⁊c. Sic ⁊ in nomine agnat⁹. Dicim⁹
tamen adſum vel aſſum. Geminari autem non debet conſonans eadem ſequē
Circum te tertia: niſi que ſequitur ſit l vel r. vt acclamo/abbreuio. Circum/cōpoſita

dictioni cuius initiũ vocalis eſt: integra ſcribit̃ ⁊ ſine m profert̃: vt circũeo ꝓ-
fertur circueo. Cõpoſita vero cum incipiẽtibus ab c d f mutant m in n: vt cir-
cũcingo. circũdo/circũfluo. Ob ſimilr̃ ab ⁊ ſub cõpoſite dictioni cuius initiũ Ob
eſt r p c g m. mutãt b in conſimilẽ: niſi ꝓpter coincidentiã/euphoniã/aut car
men aliter fiat. Ab cõpoſita cũ f manet integra: vt abfore. Et quãdoqꝫ in Ab
u mutat̃. vt aufero/aufugio. Ob retinet b cũ omnibus vocalibus in cõpoſitio
ne cuncta: dempta o. ſequẽtibus aũt c f g in ſimiles tranſit. vt occupo: offen-
do: ogganio. In omitto ⁊ omuteſco b abijcitur. Et ſub b mutat in ſ ſimili ſe- Sub
quente: vt ſuffragium. Trans compoſita dictioni cuius initium i conſonans d Trans
vel n. abijcit ns. vt traijcio traduco. trano. Abs autẽ in cõpoſitione iungit̃ Abs
tm̃ dictionibus incipiẽtibus a p c t. vt abſporto: abſcondo: abſtineo. Extra
compoſitionẽ vero iungit̃ incipiẽtibus a t ⁊ q. vt abs te/abs quolibet. E pre- E
ponitur dictionibus incipientibus a conſonante. Ex vero his que a vocali Ex
inchoant̃. Verũtamen e ⁊ ex differẽter componunt̃. Unde e cõponit̃ cum di-
ctionibus quarum initiũ eſt v conſonans/i conſonans/d b g l m n r. cum his
autem ex componi nõ poteſt. vt euebo/eijcio/educo/ebibo/egero/eludo/ente
tor/emineo/emo. in his conſonantes geminande non ſunt. Inuenit̃ tamen ex
cum l. vt exlex. ⁊ rurſus ex componit̃ cum alijs cũ quibus e nõ reperitur. At-
tamen ex/ſi combinat̃ cum dictione cuius caput eſt s. abijcitur s. vt exurgo/
exanguis quoniã x includit s. Si autem aſſociata fuerit in compoſitione di-
ctioni cuius caput eſt f. mutat x in f. vt effero. Ab iungit̃ incipientibus a vo
cali. A vero incipientibus a conſonãte n compoſita dictioni cuius caput eſt Ab
l vel r cõuertit n in ſimilem: vt illudo irruo. Si autem caput dictiõis fuerit b A
p m. tranſibit n in m. vt imbibo/impotens/immunis. has eñ conſonantes n In
precedere nõ poteſt: vertitur ſimiliter interdum in m ſola vocali ſequente: vt
comedo a con ⁊ edo. Dis tm̃ cõponit̃ cum incipientibus a. c p s t q f. ⁊ i. con- Dis
ſonante. Si autem in dictione cui dis componit̃ mox alia conſona ſequatur/
vnũ s abijciendum eſt: vt ſcindo/diſcindo. ⁊ in his que ab f inchoant̃. s tran Di
ſit in f. vt differo. Di autẽ iungit̃ dictionibus a reliquis conſonãtibus ſua ha
bẽtibus initia. vnde dicendũ eſt dirũpo/nõ diſrumpo. Am ſequẽte f c q mu- Am
tat m in n. vt anfractꝰ anceps anquiro. ſed ſequẽte vocali interponit̃ b. vt am Re
beſus. Re cum dictionibus a vocalibus incipientibꝰ aſſumit d. vt redundo. Con
Con compoſita dictioni cuius caput vocalis eſt n perdit. vt coerceo. Excipe
comedo. Si autẽ dictionis initiũ ſit r mutatur n in r. vt corrumpo. Et ſi prin-
cipium eſt l. mutatur in eandem: vt colligo.

De Coniunctione ſeptima parte orationis. Capitulum XXXIIII Diſcipulus.

INter partes orationis iam ordine ſeptimo Coniunctio eſt: quã definias Coniũctio
Magiſter. Coniunctio eſt pars orationis que ceteras ↄiungit ⁊ ordinat. Accidentia
Diſci. Coniunctioni quot accidunt? Magiſter. Tria hec. poteſtas/fi- cõiunctionis.
gura ⁊ ordo. Diſci. Poteſtates coniunctionis quot ⁊ que ſunt? Magiſter. Poteſtas
Multe. Quedam eñ dicunt̃ cõiunctiones copulatiue: vt et etqꝫ at atqꝫ ac aſt. Copulatiue
Quedam ſunt diſiunctiue. vt ve vel nec neqꝫ quoqꝫ. Diſcipulus. Quomodo Diſiunctiue
vocas coniunctionẽ diſiunctiuam: cum coniungere ⁊ diſiungere opponantur.
Magiſter. He voces cõiunctionis dicte ſunt: eo ꝙ dictiones cõiungãt inter
ſe. Diſiunctiue autẽ vocant̃ quia dictiones quas inter ſe cõiungũt reſpectu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Expletiue tertij ſeparant: vt petrus vel paulus legit. Quedã ſunt cõiunctiones exple
tiue/aut cõpletiue: que ſcꝫ in oratione nulla neceſſitate/ſed ornatus gratia po
nunt̃: vt quidẽ equidẽ nam nãqꝫ vero videlicet ſcꝫ autem porro licet ſinautem
Cauſales ſinaliter. Quedã cauſales ſunt. vt ſi ſiquidẽ quãdo quãdoquidẽ quin quin
etiã quatenus ſin ſeu ſiue nam nãqꝫ ni niſi niſiſi ſed interea ꝙobrem p̃ſertim
Rationales alioquin p̃terea. Quedã ſunt rõnales: que ſcꝫ dicti rationem adiungunt: vt
ergo ideo igit̃ itaqꝫ eñ eteñ enimuero qꝛ quapropter qm̃ quoniãquidẽ q̃ppe
Illatiue nempe ſcꝫ videlicet ꝓpterea idcirco. Quarũ plures etiam illatiue dici poſ
Aduerſatiue ſent: que ſcꝫ prepoſito antecedente conſequens inferunt. Quedã aduerſatiue
Interrogatiẽ ſunt: vt q̃q̃ q̃uis etſi etiãſi tametſi alioquin verum modo licet ſed ꝛc̃. Quedã
Diminutiue ſunt interrogatiue vel dubitatiue: vt vtrum an ne neue. Quedã diminutiue/
Ordinatiue vt ſaltem. Quedã ordinatiue: vt item iteꝗ tum ceterum p̃terea. Nec abſurdũ
videatur quaſdã in diuerſis enumeratas poteſtatibus: nam ſi argute deſpi
ciantur ꝛ alie plures enumerari poſſent poteſtates: quas breuitatis cauſa trã
ſeo: cum parum aut nihil ad rem faciant. Diſci. Quotuplex eſt coniunctio
Figura num figura? Magiſter. Duplex: videlicet ſimplex. vt nam: cõpoſita/vt nãqꝫ
Ordo Diſci. Ordo coniunctionũ quotuplex eſt? Magiſter. Triplex. ſcꝫ p̃poſiti
Prepoſitiue ꝛ ſubiectiue uus/ſubiunctiuus/ꝛ cõmunis. Diſci. Que ſunt cõiunctiones p̃poſitiue? Ma
giſter. At aſt aut ac vel nec neqꝫ ſi quia quatenus ſin ſeu ſiue ni ꝛc̃. Diſci.
Que ſunt que ſubiungunt̃? Magiſter. Quidẽ quoqꝫ autem: etqꝫ ne ve. ꝛ he
Encletice. tres vltime εγκλιτικαι: hoc eſt encletice vocant̃: quia accentum ſyllabe im
mediate p̃cedentis ſuper ſe inclinãt. Relique pene omnes cõmunes ſunt in or
dine. nam ꝛ p̃ponunt̃ ꝛ poſtponunt̃ frequenter.

De Interiectione octaua parte orationis. Capitulum XXXV Diſcipulus.

Interiectio Reſtat vt nunc demum de octaua ꝛ vltima parte orationis quã inter
iectionem nominabas: diſſeras. Magiſter. Interiectio (que tamẽ
pars orationis diſtincta ab aduerbio apud grecos non traditur) eſt
que interiacet ceteris partibus in oratione: ꝛ mentis affectum ſignificat. Eſt
enim ſignum affectionis erumpẽtis animi in vocem. Unde quot ſunt pertur
bati aut moti animi affectiones/tot ſunt ꝛ interiectiones. Ob id ꝙplures in
teriectiones omnibus populis ſunt cõmunes: nam quicquid animus motus
Significationes iteriectionis. interſerit/quo detracto p̃fecta ꝛ integra manet oratio/interiectio eſt. Diſci.
Interiectionis que ſunt accidentia? Magiſter. Unum tm̃: videlicet ſignifica
tio: ꝛ hec quidem multiplex eſt. Sunt enim interiectiones quedam lugẽtis. vt
heu mihi. Quedam cõmiſerantis: vt ah ſilice in nuda. Quedam exclamantis
vt o curas hominum. Quedam execrantis: vt vach qui deſtruis templum.
Quedam gaudentis: vt euax. ho. Quedam timentis. vt hei. atat. Quedam
indignantis. vt proch iupiter. Quedam admirantis. vt hem pape. Quedam
ridentis vt hahahe. Quedam deridentis. vt hui tam cito? Quedam obiurgã
tis. vt ah virgo infelix. Quedam laudantis. vt euge ſerue bone. Quedam vi
tantis. vt apage id eſt a me. Et ſic de reliquis. Nam tot ſunt (vt dixi) quot ani
mi affectiones.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De noticia partiū orationis

Tractatus. II. De modo debito combinādi parteſ orationis. Capi. I Magiſter.

COgnitis itaqꝫ ſingulis partibus orationis: earundemqꝫ accidentibꝰ ad finem grammatice (qui eſt mentis conceptum debite exprimere) eas applicare opereprecium eſt. Diſcipulus. Cedo/quo nam modo hoc fieri poſſit facilius. Magiſter. Eoipſo: vt eas in debita accidentiū conformitate coniungas. Sicut enim ex lignis dolatis debiteqꝫ iunctis: non modo mēſa aut capſa/ ſed mēſe capſeue pulchra forma reſultat: ita ex ptibꝰ dictis debite iunctis: non modo oratio/verūetiam orationis forma (quā congruitatē dicunt) pullulat. Quod vt facilius deprehendas: nōnullas ſubijcere placuit regulas. quarum Prima erit de combinatione adiectiui cū ſubſtātiuo. Secunda relatiui ⁊ ſui antecedentis. Tertia interrogatiui ⁊ reſponſiui. Quarta nominis/ꝓnominis/⁊ participij cum verbo. Quinta verbi cum verbo. Sexta verbi cum aduerbio. Septima coniunctionis cum ceteris. Octaua erit de genitiuo. Nona de datiuo. Decima de accuſatiuo. Undecima de vocatiuo. Duodecima de ablatiuo. Ultima de ordinatione omnium dictorum in expoſitione ſiue interpretatione totius orationis.

Cōbinatiōes congruitatū.

De Combinatione adiectiui cum ſubſtātiuo. Capitulum II Diſcipulus.

QUe igitur eſt regula de combinatione adiectiui cum ſubſtantiuo? Magiſter. Hec adiectiuum ⁊ ſubſtantiuū debet cōiungi ſimili in genere/numero ⁊ in caſu. vt albus vir. ille vir. legens vir. Adiectiuum tamen ſuperlatiui gradus indifferenter conformatur ſubſtantiuo precedenti: aut gtō ſequenti in genere: vt roſa eſt pulcherrimus vel pulcherrima florum. Simile eſt in quibuſdam participijs: vt coluber eſt factus vel facta myſtica virga: Sed in his non manet eadem ſententia: vt facile videtur in iſta. Uerbum eſt factum vel facta caro. Diſcipulus. Quid ſi duo fuerint ſubſtantiua diuerſorum generum/ambo adiectiuum precedētia? Magiſter. Tunc adiectiuum conformabit ſe cum ſubſtantiuo dignioris generis. Unde ſi vnum ſit maſculini ⁊ reliquum feminini/aut neutri generis: adiectiuum conformabit ſe ſubſtantiuo maſculini generis. vt Petrus ⁊ Barbara ⁊ mancipium ſunt albi. Et ſi vnum fuerit feminini/alterum vero neutri generis/adiectium conformabit ſe femineo. vt barbara ⁊ mancipium ſunt docte. Et hec conſtructio a grāmaticis conceptio appellata eſt. Diſcipulus. Sane intelligo: attamen adhuc in numero videntur diſcrepare. Magiſter. Hec diſcrepantia per hoc tollitur: ꝙ geminatum ſingulare equipollet plurali numero.

Combinatio adiectiui cum ſubſtantiuo.

Conceptio

Diſcipulus. Quid ſi duo ſubſtantiua diuerſorum numerorum iuncta fuerint vni adiectiuo Magiſter. Tunc adiectiuum conformabitur viciniori. vt Caper tibi ſaluus ⁊ hedi. Similiter etiam in genere fit. vt turbatus eſt rex ⁊ omnis hieroſolyma cū eo. Et hec ꝯſtructio zeuma dicit̄. Animaduertendū ꝙ adiectiuū partitiuū (qḋ ſcꝫ partē alicuius multitudinis denotat) cū ſubſtantiuo multitudinē ſignificāte ſub diuerſitate ⁊ numeri ⁊ caſus poſſe coniungi. vt vna ſororū/vnus fratrū. Diſtributiuū quoqꝫ maſculinū etiā feminas com

Zeugma

Uergilius in buccolicis.

pꝛehēdit. vt Pronus vterqȝ iacet: de petro dic helenaqȝ. Sil'r: quicūqȝ vult ſalu⁹ eſſe: nō tm̄ de viris/ſed ꝛ de mulierib⁹ dictū eſt. Hec aūt: duodecim milia ſignati/ꝛ ſi'les ꝑ antitheſim excuſant. Sic de his ad p̄ſens ſufficiat.

De Combinatione relatiui ꝛ ſui antecedētis: Capitulum III Magiſter.

PRo intellectu regule ſecūde/quā relatiui ꝛ antecedētis eſſe volui: intelligendū. Relatiuū id eſſe/qđ ante late (id eſt prius dicte) rei recordatiuū eſt. Et eſt duplex: ſcȝ ſubſtantie ꝛ accidētis. Diſci. Qđ eſt relatiuū ſubſtātie? Magi. Qđ refert rem habentē ſe per modū ſub ſtantie, vel qđ refert rem ſignificatā per nomen ſubſtantiuū: vt qui que qđ/ ſuus ipſe ſui/hic alter is idē ille alius reliquis ambo vterqȝ ꝛc. Diſcipulus. Qđ eſt relatiuū accidentis. Magiſter. Quod refert rem ſignificatam per nomē adiectiuum: vt talis qualis/tantus quantus ꝛc. Et quodlibet horum duplex eſt: videlicet identitatis ꝛ diuerſitatis. Diſcipulus. Que dicuntur relatiua identitatis? Magiſter. Que accipiuntur pro eadem re cum antecedente ad quod referuntur: vt ille iſte talis qualis ꝛc. Et inter relatiua identitatis ſubſtantie/vnum eſt reciprocum: qđ ſcȝ ſignificat ſubſtantiam agentem per modum patientis: vt ſui ſibi ſe: vt petrus percutit ſe. Diſcipulus. Que ſunt relatiua diuerſitatis. Magiſter. Que accipiuntur pro alia re q̄ antecedens ad quod referuntur: vt petrus eſt albus/ꝛ alterius modi eſt plato. His intellectis eſt regula talis. Relatiuum ſubſtantie/ꝛ ſuum antecedēs debet conformari in genere ꝛ in numero: vt petrus currit/ꝛ ille mouetur. Et ſi conueniant quādoqȝ in caſu/aut etiam in perſona: hoc ideo eſt/quia talia ſortita ſunt verba. Plerūqȝ tamen non antecedenti/ſed ſequenti ſubſtantiuo in numero ꝛ genere correſpondet: cum ſcȝ ſequens ſubſtantiuum ſe habuerit ad antecedens vt maius cōmune: aut vt minus cōmune: vt ipſum eſt flumen/quā proximam ciuitati noſtre dicim⁹ eſſe aquā. Eſt locus in carcere quod tullianum appellatur. Diſcipulus. Quid ſi duo ſint antecedentia/ꝛ genere diuerſa? Magi. Si ſignificant res ſexu differentes: relatiuum conformabit ſe antecedenti generis principalioris/quēadmodū dictum eſt de adiectiuo ꝛ ſubſtātiuo. vt petrus ꝛ catherina legunt qui me diligunt. In rebus autem ſexu non differentibus relatiuum refertur ad ꝓximius: vt lapides ꝛ ligna que emi. Iuuenes tū q̄nqȝ relatiuum neutro antecedēti conformari: vt in pſ̄. Uirga tua/ꝛ baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Et ſimiliter accidit cum antecedens collectiuum fuerit (qđ ſcȝ in voce ſingulari multitudinem denotat) tunc enim relatiuū ad rem ſignatā potius q̄ ad vocem nominis reſpicit vt eſt bona gens/deus eſt ꝓtector eorum. Hoc idem inter adiectiuum ꝛ ſubſtantiuū contingit: vt pars hominū validi. Aduertendū quoqȝ in omni poſſeſſiuo genitiuū ſui primitiui includi: cum quo relatiuum in genere ꝛ numero conformatur: vt meam miſeriā defles/qui varijs circūdor periculis. Idem eſt de adiectiuo ꝛ ſubſtantiuo: vt mea ſolius opa: id eſt mei ſolius: tuam ipſius animā ptrāſibit gladius: id eſt tuiipſius. Ponitur enī ipſius ibi diſcretiue: ꝛ non relatiue. Diſcipulus. Que eſt regula de relatiuo accidentis? Magiſter. Relatiuū accidentis: quia ſcȝ p̄ter antecedens ꝓprium exigit ſubſtantiuū: cum eodem potius q̄ cum antecedente cōformabit ſe in genere ꝛ numero: vt tales ſunt aque qualia vina. Idē eſt iudicium de hoc relatiuo ſuus.

Relatiuum ſubſtantie.

Accidētis

Identitatis reciprocum

Diuerſitatis

Cōbinatio ſecūda relatiui ſubſtantiui et ſui antecedētis

Pſ̄.22.b

Luce.2.e

De relatiuo accidētis ꝛ ſuo antecedente.

De combinatione partium oꝛationis

De combinatione interrogatiui et ſui re/ſponſiui. Cap. IIII. Diſcipulus.

Combinatio tertia interrogatiui ⁊ reſpō ſiui

Que eſt regula tertia? Ma. Eſt hec. Interrogatiuū et reſponſiuū ſi caſualia fuerint/ ꝯformari debēt in caſu. vt q̄rēti: Quis ſcribit? reſpondendū eſt: Petrus. Q; ſi interrogatiuū et reſponſiuū cū diuerſis iungant̄ dictionibus: aut etiā cū eadē/non tn̄ eadē habitudine: in caſu q̄uis diuerſa erunt. vt quo liq̄re vas eſt plenū? reſpondet̄ vino vel vini. Et q̄renti: quē vides? reſpōdere potes: Petrus a me videt̄. Aduertendū q̄z reſponſiuū interrogatiuo nō modo in caſu/ verūetiā in re debere coꝛreſpōdere. Vn̄ ad qualis reſpōdendū eſt ꝑ noīa qualitatē ſignificantia. vt talis: albꝰ: doctus ꝛc. Ad quantus reſpondendum per noīa quantitatē ſignificātia. vt tantus/ magnus/ bicubitus ꝛc. Ad quot/ reſpondet̄ ꝑ nomen numerū impoꝛtās. vt tot: duo: tres: quattuoꝛ ꝛc. Ad q̄tus reſpondet̄ per totꝰ: aut ꝑ nomen impoꝛtans oꝛdinē. vt primꝰ ſecūdus tertius ꝛc. Ad q̄tuplus reſpōdet̄ totuplꝰ: aut duplus triplus ꝛc. Ad q̄tuplex: reſpondet̄ totuplex: aut triplex: duplex: ꝛc. Ad quotennis: reſpondet̄ totennis: triēnis: biennis ꝛc. aut decē annoꝝ: viginti annoꝝ. Debent aūt hec oīa ſcribi ꝑ ſimplex ⁊ ſicut primitiuū eoꝛundem quot. Ad cuias (qd̄ non tm̄ patriā aut nationē querit/ ſed etiā ſectā) reſpondendum eſt: Romanus: Italus: Gallicus. Et ſir̄ q̄renti: Cuias phūs es tu? reſpondendum eſt: ſtoicus platonicus ꝛc. Ad cuiꝰ cuia cuiū reſpondent̄ poſſeſſiua. vt cuius eſt enſis? reſpondet̄ Euandri: aut euandriꝰ. Ad quanti reſpōdet̄/ tanti: aut magni: parui: aut ꝑ ablm̄ ꝓciū ſ̄cantē. vt tribus denarijs. Ad dictoꝝ clarioꝛē intellectū ſciendū/ caſuū diuerſoꝝ diuerſa eſſe ſigna q̄ſitiua. Vn̄ quis q̄ qd̄ et q̄: et in lingua vernacula wer/ welche/ was ſunt q̄ſitiua nti. Ad que reſpondendū eſt ꝑ nomen qd̄ per ein/ der/ die/ das vulgarizat̄. Queſitiua aūt genitiui ſunt/ cuiꝰ quoꝝ et quarū: et in lingua vernacula wes vel welches et welcher. Cui reſpondendū eſt per nomen qd̄ per des/ vel deren/ vulgarizat̄. Cui q̄bꝰ et wem et welchem ſunt ſigna datiui: q̄bꝰ reſpōdendū eſt per id qd̄ vulgarizat̄ per dem. der. denen zuo. Signa accuſatiui ſunt quē. quā qd̄ quos quas q̄: et in lingua vernacula wen/ welche/ was. ad q̄ reſpondendū eſt ꝑ id qd̄ vulgarizat̄ per den die das. O ſignū eſt vocatiui: ſed ꝑ vocatiuū non fit q̄ſtio: veꝝ ad ipſum potius omnis dirigit̄ ſermo. Signa ablatiui ſunt a quo cū quo in quo ex quo a quibꝰ cū quibꝰ in quibꝰ ex quibus. Et in lingua vernacula in was mit was vſz was von wen vō welchen mit welchen in welchen vſz welchen. Ad q̄ reſpondet̄ per id qd̄ vulgarizat̄ per von/ dem vel denen. in den vel denen. vſz den vel denen. mitt dem vel denen. o das vel die: Caſuum autem vulgaria in ſuperioꝛibus tradidimus. Ad interrogatiua vero aduerbialia ſpeciali modo reſpondendum eſt. Diſcipulus. Quomodo. Magiſter. Per aduerbia aut nomina. Diſcipulus. Da exēpla. Ma. Ad quod reſpondet̄ aduerbialiter. vt eo illo foꝛas intro illuc iſtuc. Nominaliter per ꝓpria noīa ciuitatū aut ꝓuinciarū in actō ſine ꝓpoſitione. vt Ulmam. Viennā. Per appellatiua vero reſpondet̄ in actō mediante prepoſitione ad. vt ad eccleſiam. Demptis quattuoꝛ: videlicet rus/ domus humus militia: que vbiq̄ in reſponſione naturā ꝓpꝛioꝝ ſeruant. Ad qua reſpondetur per aduerbia hac illac iſtac foꝛas. Nominaliter per ꝓpꝛia noīa ciuitatū et in ablatiuo ſine prepoſitione. Per appellatiua vero in accuſatiuo

Margin: Qualis — Quantus — Quot. — Quotus. — Quotuplus — Quotuplex — Quotennis — Cuias — Cuius — Queſitiua nominatiui — Genitiui — Datiui. — Accuſatiui. — Vocatiui. — Ablatiui — Queſitiua aduerbialia — Quo — Qua

Ubi mediante ꝑpoſitione/ꝑ. Ad vbi reſpondet: Ibi hic illic iſtic ꝛc. Nominaliter
per ꝓpria noīa in gtō: vt Ulme. per appellatiua in abltō mediante ꝑpoſitiōe
Unde in. vt in eccleſia. Ad vnde reſpondet/hinc illinc iſtinc inde. Nominaliter per
ꝓpria in ablatiuo ſine ꝑpoſitione. vt Ulma. Per appellatiua in ablatiuo me
Quorſum. diante prepoſitione de. vt de foro. Ad quorſum reſpondet aduerbialiter: ſur
ſum deorſum illorſum ꝛc. Nominaliter vero per accuſatiuū mediante prepo
ſitione verſus: que tñ qꝫ ornatus cauſa accuſatiuo poſtponūt. vt/quorſum:
Quouſqꝫ reſpondet verſus Ulmam: aut Bauariā verſus. Ad quouſqꝫ reſpondet huc-
uſqꝫ illucuſqꝫ. Ita de ſimilibus pariformiter iudicabis.

De combinatiōe noīs, ꝓnoīs et participij. cum verbo in ntō. Cap. V. Diſci.

Combinatio quarta ſuppoſiti ꝛ appoſiti: Q Ue eſt quarta regula? Ma. Hec: Nomen/ꝓnomen/aut participiū
iunctū verbo ꝑſonali finiti modi a parte anteriori/dꝫ poni in ntō:
et cū verbo in numero et in ꝑſona ꝯformari. Et vocat hec conſtru-
Suppoſitum ctio ſuppoſiti et appoſiti. Eſt eñ ntūs ſuppoſitū: et verbum appoſitū. vt ho
Appoſitum mo currit. Aduertendum tñ/ꝙ ꝓnoīa prime aut ſecunde ꝑſone plerūqꝫ diſ-
cretionis cauſa trahunt ſecū tertiam ꝑſonā ad ſupponēdum verbo prime vel
Euocatio ſecunde perſone. Et vocat hec attractio: euocatio. vt ego Gregorius ſcribo: tu
Franciſcus legis. Et fit illud nō ſolum per ꝓnoīa: ſed etiā per noīa vocatiui
Matthei. 6. caſus. vt: Pater noſter q̄ es in celis. Ibi q̄ tertie ꝑſone trahit ꝑ vctm̄ pater/
Matthei. 22. ad verbū/es. Idem qꝫ fit in alijs caſibꝰ. vt: Pares eos feciſti nobis/q̄ por
tauimus pondus diei et eſtus. ibi q̄/trahit ꝑ dtm̄/nobis. Silr̄ fit ꝑ primiti-
uū incluſum in poſſeſſiuo. vt: tuā doleo miſeriā qui nouo merore opprimeris
Ibi eñ qui/euocat ꝑ tui/incluſum in tuā ad ſupponendum verbo ſecūde ꝑſo
ne opprimeris. Diſ. Quid ſi duo noīa diuerſoꝝ numerorū idem verbū pre
ceſſerint: aut alteꝝ ꝑcedat et alterū ſequat: cui verbū ſe ꝯformabit? Magi.
Verg. 1. enei. Viciniori. vt: Hic illius arma/hic currus fuit. Ego lego et tu. iſti legūt et pe-
2. Coꝛ. 11. trus. Silr̄ fit in diuerſis ꝑſonis. vt: Hebrei ſunt et ego. et vocat hec ꝯſtructio
Zeuma zeuma. Idē erit ſi illud qḋ toti attributū ē in ꝑtes diuidit: vt pueri legūt: alter
Prolepſis grāmaticā/et alter logicā. Et hanc ꝯſtructionē ꝓlepſim vocant. Di. Quid
ſi duo fuerint ſuppoſita in ꝑſonis diuerſa? Ma. Tunc verbū debet ꝯforma
ri ꝑſone digniori: videlicet prime/ſi adeſt: aut ſecūde. vt ego et tu ſcribimus
Ego et Petrus legimus. Tu et Paulus bibitis. Idem fieri pōt ꝑ prepoſiti
Conceptio onem cū. vt: Ego cū Petro oramus. Et vocat hec ꝯſtructio Conceptio. Col
lectiua qꝫ/verba pluralis numeri recipiunt. vt turba ruunt: Pars in gra-
mineis exercent mēbra paleſtris. Sunt etiā quedam verba q̄ eundem caſum
poſt ſe recipiunt q̄ preceſſit. Diſ. Que ſunt hec? Mag. Verba ſubſtātiua:
vt ego ſum homo. Et verba vocatiua. vt ego nominor Franciſcus. Et verba
dictoꝝ vim habētia. vt ego baptiſor Petrus. Ego incedo ſupbus. Et hoc in-
telligitur etiam de infinitiuo et gerundijs eorum.

De cōbinatione verbi cū verbo. Ca. vi. Di.

Combinatio verbi cū ꝟbo Q Uinta regula que eſt? Mag. Hec eſt. Quotienſcunqꝫ in vna et ea
dem oratione duo verba iuncta fuerint ſine cōiunctione media/vl-
timū hꝫ poni in infinitiuo. vt: volo legere. Pro primo tñ verbo nō
nunq̄ participia aut adiectiua ponunt/diſponentia ſubiectum ad agere vel

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ad pati. vt: dignus audiri. habilis legere. doctus pſallere. Attamen ſi primū verbū aut participiū importauerit motū ad locū: reliquū ſtabit in primo ſupino. vt vado lectū. cur te is ꝑditū? Secunda vero ſupina cū adiectiuis quibuſdam poni habent. vt: facile dictu. i. ad dicendū: mirabile dictu. i. ad dicendum. gratiſſimū auditu. i. ad audiendum. tunc eñ valēt gerundiū in dum cū ꝑpoſitione ad: et non cū verbis importantibus motū de loco. Et ſi primū ſit imꝑatiui modi/ſecūdum ſilr̄ infinitiuus erit. vt: Si vis eſſe ꝑfectus/vade et vende oīa que habes: et veni ſeq̄re me. Silr̄ et infinitiuus aliq̄n ꝓ ſupino/nonnunq̄ vero ꝓ ptō imperfecto degenerat. Exempla ſunt. Eamus viſere. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri. Omnes me mordere clanculū: ego flocci pendere ꝛc. Gerundia vero in di ꝯſtruunť cum noīe cā/vel gratia. vt videndi cauſa. grā legendi. ita et cū alijs ſubſtātiuis. vt ſpes videndi. Sz gerūdio in do plerūq̄ addiť prepoſitio. vt venio de celebrando. In denegādo modo q̄s pudor? Et gerūdijs in dum ſilr̄. vt ad loquendū aptus. Q̄nq̄ tn̄ ponunť ſine ꝑpoſitione tam actiue (vt An mihi cantādo victus nō redderet ille) q̄ etiam paſſiue. vt: Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Combinatio ſupinorum

Matth. 19. c.

Johannis. 1. a

Therentius

Gerundiorū combinatio.

Vergilius

De combinatione verbi cum aduerbio. Capitulum VII Magiſter.

Sextā regulam dicim⁹ eſſe de verbo et aduerbio. Et eſt talis: Quemadmodum adiectiuū addiť ſubſtātiuo/ipſumq̄ determinat: ita verbum iungiť verbo/et actū verbi ſpecificat. vt curro bene. ſtabo male. Fit aūt hec ſpecificatio pluribus modis. videlicet: aut gratia loci/tp̄is/numeri: gratia cōpoſitionis/aut diuiſiōis/et ſic de alijs: ꝓut q̄ varie ſunt aduerbiorum ſignificationes. de quibus ſupra diximus.

Combinatio verbi cum aduerbio

De coniunctione cum alijs partibus orationis. Capitulum. VIII. Magi.

Regulam ſeptimā Coniunctioni attribuimus. hec eñ aliaꝝ partiū vinculum et ligamen eſt. Aū talis eſt regula. Oīs coniūctio copulatiua/aut diſiunctiua in caſualibus caſus/in verbis modos ſimiles coniungit. vt Petrus et Paulus bibunt. volo ſcribere et legere ꝛc.

Combinatio cōiunctionis cū ceteris ptibus orationis.

De combinatione genitiui cū diuerſis partibus orationis. Cap. IX. Diſcipulus

Octaua regula/quā gtō aſcribebas q̄ eſt? Ma. Gtūs cū varijs iūgitur partibus orationis. Diſ. Cū qb⁹? Ma. Primo iungiť cum noībus ſubſtātiuis. Unde q̄tienſcūq̄ ponunť duo ſubſtātiua diuerſa ſignificantia ſine medio/tunc vltimū ponendū eſt in gtō. vt equ⁹ regis. et hoꝝ habitudies varie ſunt: ſcz partis ad totū. vt pes porci. Cauſe ad effectū vt liber Platonis. et ſic de alijs. q̄s oēs cū phīe naturalis principia deguſtaueris/clarius intelliges: nūc tranſeā. Dixi aūt/ſubſtantia diuerſa ſignificantia. Nā ſi ad idē ꝑtineant vt ſupius et inferi⁹: inferius loco adiectiui ipſum ſuperi⁹ determinat/cū quo et in caſu ꝯcordabit. vt aīal hō. vrbs roma ꝛc. Et hanc ꝯſtructionē grammatici appoſitionē dicunt. Diſ. Pōt ne gtūs adiectiuis adiungi? Magi. Pōt. Et his q̄dem q̄ ſignificationē habent ſimilem verbalib⁹ in or q̄ actū tranſeuntē ſcant. vt Cupidus ludi. ꝓdigus auri. du-

Gtūs cum nominibus ſubſtantiuis.

Appoſitio

bius rei/neſciā viri/peritus iuris:memoꝛ noſtri et ſic de alijs. Quedam tñ
ex his adiectiuis etiā actō iungunt̃.vt exoſus belloꝝ vel bella:pſcius futuro
rum vel futura. Adiungit̃ etiā gtūs ſignificans multitudinē his adiectiuis
q̄ aliq̄d excipiunt ex illa multitudine.vt vnus iſtoꝝ.q̄libet fratrū.aliqua ſo-
roꝝ.medius iſtoꝝ ꝛc. Jungit̃ etiā his adiectiuis q̄ indigentiā aut abundan-
tiam ſignant.vt diues auri:plenus vini:inops mentis ꝛc. Jungit̃ etiā ſuplati
uo.vt doctiſſim⁹ poetaꝝ fuit Vergilius/vel optimus plebis. Sic̃r et com
paratiuo poſito ꝑ ſuplatiuo.vt melioꝛ iſtoꝝ.maioꝛ hoꝝ charitas ꝛc. Diſ.

Genitiuus cū verbis.

Pōt ne gtūs ꝓnoib⁹ adiungi? Mag. Pōt.vt hec volucrū.illa mulieꝝ. Nā
et hec ꝓnoīa exceptionē faciunt a multitudine ſignificata per gtm̄. Diſci.
Pōt ne gtūs verbis cōbinari? Mag. Pōt. Pꝛimo q̄dem verbis defectum
aut abundantiā ſignificātib⁹.vt abundo panis:egeo pecunie: indigeo gratie
Careo aūt ſoli abltō iungit̃. Secundo iungit̃ gtūs cām damnationis vel ac
cuſationis ſcans/verbis accuſationē aut damnationē impoꝛtātib⁹.vt dāno
te furti.accuſo te ſceleris. Nūq̄ tñ gtūs nomini iunctus penam ſignificat.vt
reus moꝛtis ꝛc. Tertio iungit̃ gtūs verbis ad preciū ꝑtinentibus: vt emi tan
ti/pluris/minoꝛis.eſtimat̃ tanti/pluris/vel minoꝛis. Quarto iungitur gtūs
verbis actū memoꝛandi aut obliuiſcendi ſcantibus.vt:memento mei:obliuiſ
ſcar Joannis. Quinto iungit̃ gtūs verbo ſubſtātiuo capto ꝑ ꝑtinet.vt liber
eſt Joannis.i.ꝑtinet Joanni. Eſt matris ſuccurrere nato. Sic etiā addit̃ his
impſonalib⁹/intereſt et refert: Sex demptis gtīs:ſcꝫ mei tui ſui noſtri veſtri
et cuius a q̄s. Nam dicta verba ꝓ his gtīs vtunt̃ abltō poſſeſſiuo.vt:intereſt
mea:refert tua.et ſic de alijs. Gtūs etiā partis/aut ꝓꝓꝛietatis verbo ſubſtā
tiuo iungit̃.vt:Petrus eſt duri capitis:bone fame ꝛc. Sil̃r gtūs menſure.vt
Petrus eſt centū annoꝝ.et non mō verbis ſubſtātiuis/ſed alijs habentibus
affinitatē in ſignificato cū ipſis.vt:Petrus habet̃ magne reputationis.equ⁹
reputat̃ Petri. Jlle apparet viginti annoꝝ. Jn q̄bus tñ ſubintelligi pōt/eē.
vt:ille apparet eſſe.xx.annoꝝ. Sexto iungit̃ gtūs ſignificans poſſeſſionem/
aut rem a qua fit paſſio/cū verbis impſonalibus actiue vocis.q̄ ſunt penitet
tedet.miſeret.piget et pudet.vt:Tedet me vite mee:pudet me ꝓbri. Loco tñ
gtī q̄nq̄ ponit̃ infinitiu⁹.vt:pudet me dixiſſe. Diſ. Jūgit̃ ne gtūs aduerbijs?

Gtūs cum aduerbijs ꝛ participijs.

Ma. Jūgit̃. Et hoc virtute noīm i ipſis icluſoꝝ.vt:vbicūq̄ locoꝝ.i.in oī ꝑte
locoꝝ.tunc tp̄is ꝛc. Sic in ſimili dicimus: Jnſtar montis/id eſt ad quantita-
tem vel ſimilitudinē montis. Diſ. Jungit̃ ne gtūs participijs? Ma. Jun-
gitur.his ſcꝫ quoꝝ verbis iunctus eſt.vt recoꝛdoꝛ tui:recoꝛdat⁹ tui ꝛc. Alijs
autem non:niſi nomina fiant.vt amans vini ꝛc. Cum prepoſitione aut inter-
iectione non ponitur. Coniunctionē vero mediam recipere poſſunt duo geni-
tiui.vt ꝛ Petri et Pauli diſcipulus.

De datiuo iuncto diuerſis partibus oꝛationis. Capitulum X Diſcipulus.

Dtūs cū noīe et verbo.

NOna regula/quā datiui eſſe voluiſti/que eſt? Ma. Hec eſt: Da-
tiu⁹ ſcans rem cui aliq̄d cōmodi/lucri/aut dāni fit/iungit̃ noib⁹
ſil̃r verbis tale cōmodū aut dānū fieri ſignantib⁹.vt ꝓuideo tibi:
ſū tibi vtilitati.moleſt⁹ tibi.grat⁹ tibi:vtilis mihi:vicin⁹ tibi.hoſtꝭ mihi ꝛc.

De combinatione partium orationis

Et nō modo his verbis dtūs iungit᷑: verūetiā fere oībus verbis (et ſi impro-
prie) addit᷑. vt: Canto tibi: ſcribo tibi ⁊c. Juuo dempto: qđ cū actō iungit᷑. vt
iuuo te. Jungunt᷑ quoqȝ etiā duo datiui vni verbo acqſitiuo: quoꝝ vnus rem ac
quiſitā / alter vero rem cui acquirit᷑ importat. et primus ſcȝ ſignificans rem ac
quiſitā per zuo / vulgarizandus eſt. vt: illi mea carmina cure ſunt. do tibi pi-
gnori tunicā ⁊c. Jungit᷑ etiam dtūs huic verbo ſum / ſumpto ꝓ habeo. vt eſt
mihi crater / id eſt habeo craterē. ſum tibi filius. i. habee me filiū ⁊c. Jungit᷑
etiā impſonalibus q̄buſdam actiue vocis. vt conuenit / euenit / accidit / contin
git / placet mihi tibi vel Petro. Jungunt᷑ etiam datiui his verbis miſereor /
auxilior / et dominor: q̄tum etiā recipiunt gtm̄. vt miſereor tui vel tibi. Jungi
tur inſup dtūs verbalibus in bilis: aut in dus terminatis. vt amabilis mihi
metuendus tibi. Et in his dtūs in ablm̄ mediante ꝑpoſitione reſoluitur. vt
metuendus tibi. i. a te. et talis etiā fere omnibus verbis paſſiuis additur. vt
condicit᷑ mihi. i. a me. Diſ. Pōt ne datiuus ꝓnomini adiungi? Ma. Nō:
niſi in ratione ſubſtātiui / vt illi filio. Diſ. Pōt ne aduerbijs addi? Ma. — Dtūs cū pro-
Pōt. vt venit obuiā mihi. Diſ. Pōt ne participijs cōbinari? Ma. Pōt — noīe. aduer-
et oīb⁹ q̄dē quoꝝ verbis addit᷑. vt placens mihi ⁊c. Diſ. Pōt ne addi ꝑpoſi — bio ⁊c.
tioni? Ma. Nō. nec etiā ꝯiunctioni: niſi dtūs ꝑceſſerit. vt: mihi et tibi. Di.
Pōt ne dtūs addi interiectioni? Mag. Pōt. vt heu mihi. ve tibi ⁊c.

De combinatione accuſatiui cum diuerſis partibus orationis. Cap. XI.

Diſci.

Decima regula quā accuſatiuo appropriaſti que eſt? Magt. Hec: — Actūs cum verbo
Actūs omni verbo pſonali infiniti modi a parte anteriore pro ſup-
poſito addit᷑. vt me ſcribere: Petrū legere. Et rurſus. Oīa verba
tranſitiua (quoꝝ ſcȝ actus in aliud recipit᷑) poſt ſe actm̄ accipiunt ſignificantē
rem actū verbi recipientē. vt percutio Petrū: comedo panē. Similiter neu-
tra. vt bibo vinū: bibo lapidem. Similiter deponentia. vt ſequor te. Similit᷑
et cōia: vt criminor te. Similiter et paſſiua: vt doceor grāmaticā. Et quedā
ex dictis duos regunt actōs ad eandē rem ptinentes. vt faciā te clericū. Aut
ad diuerſa ptinentes. vt doceo te grāmaticā. Et hec his ꝯtinent᷑ metris. Po
ſtulo poſco peto doceo rogo flagito zelo: Exuo cū veſtit monet induo calceo
cingo: Accuſatiuos geminos hec verba reqrūt. Similiter hoc verbū inſtruo
vt in pſ̄. Viam iuſtificationū tuarum inſtrue me. Coniungit᷑ etiam actūs ver — Pſ̄.208.d.
bis paſſiuis: aut abſolutis per ſynechdochen: cū. ſ. id quod parti conuenit to
ti attribuit᷑. vt doleo pedem: Petrus truncat᷑ manus vel manibus. Joannes
extendit᷑ brachia vel brachijs. Item actūs ſignificās tempus iungit᷑ verbis
etiā itrāſitiuis: licet improprie. vt biſſenos cui noſtra dies altaria fumant.
Modicū tempus vobiſcū ſum ⁊c. Item actūs ſignificans locū iungit᷑ verbo — Joan.7.c.
ſignificanti motū ad locum. vt ambulo viā / iter. vado Romā. pergo decē mi-
liaria ⁊c. Item iungitur etiam actūs abſolutis et paſſiuis: ratione tranſitiui
ſubintellecti. vt Coridon ardebat Alexim. i. ardenter amabat. Et in pſ̄. Ex — Vergilius
ultabit lingua mea iuſticiā tuam. i. exultando annunciabit ⁊c. Et Vergilius.
Paſcunt᷑ ſiluas ⁊c. Item iungit᷑ etiam actūs verbis imperſonalibus actiue
vocis. vt decet / oportet / iuuat delectat me. Et hec recipiunt etiā actm̄ ante ſe
vt me decet. Impſonalia aūt paſſiue vocis tm̄ recipiunt actm̄ poſt ſe. vt ma-
ctatur bouem: pulſat᷑ campanā ⁊c. Inſuper actūs iungit᷑ verbis actū memo-

pſ.15.a. randi aut obliuiſcendi ſignificantibus. vt grex obliuiſcit̃ eſum: memento do-
Actũs cũ no- mine Dauid. Diſ. Põt ne actũs iungi noibus? Mag. Põt in ratione ad-
mine. et ꝓpoſi- iectiui aut ſubſtantiui: aľs non/niſi ꝑ ſynechdochen. vt albus facie: nigra ca-
tione et inter- pillos ꝛc. Nec addit̃ ꝓnoib⁹ niſi in ratione adiectiui aut ſubſtantiui. vt illũ
iectione. hoiem. Diſ. Addit̃ ne aduerbio? Mag. Non. ſed ꝓpoſitionibus de q̃bus
ſupra. Jungit̃ etiã interiectioni. vt o fortunatũ virũ. Heu me miſerũ ꝛc.

De vocatiuo. Cap. xij.

Magi. Vndecima regula vocatiui eſt qui aduerbijs vocandi tm̃ iungitur.
vt o formoſe puer ꝛc.

De ablatiuo adiuncto ceteris partibus orationis. Cap. XIII.

Diſcipulus. Ablt̃us cum noie et verbo
Duodecima regula: quã ablatiui eſſe dixeras que eſt? Magi. Hec:
Omne nomen adiectiuũ vel verbum iungit̃ abltõ ſignificanti cau-
ſam ꝓpter quam aliq̃d fit. ſcꝫ effectus. Eſt aũt cauſa quadruplex/
vt in naturalib⁹ videbimus: ſcꝫ efficiẽs/materialis/formalis/et finalis. Exẽ-
pla ſunt de cã efficiente. vt ſitis albedine. horreo frigore. taceo pudore. feſſus
curſu. gaudeo ludo. damnatus crimine. leſus lapide ꝛc. Verba etiam paſſiua
eundem recipiunt abltm̃ mediante ꝓpoſitione a vel ab. vt diligor a Petro:
verberor ab Andrea ꝛc. De cauſa finali. vt Petrus ſtudet gratia lucri. Pau-
lus ſcribit cauſa ſtudij ꝛc. De cauſa formali. vt: paries eſt albus albedine. ſi-
milis ſimilitudine. fac bono aio. ſtudeas bona intentione ꝛc. De cauſa mate-
riali. Si abltũs ſignificat materiã ex qua: addenda eſt prepoſitio ex. vt edifi-
cat ex lignis. Si aũt ſignificat materiã circa quam/tunc ponit̃ ſine prepoſitio-
ne. vt dignus laude. vacuus lumine. fruor/gaudeo/potior/regno. careo pane.
vtor tunica. prudentem me feciſti in mandato tuo. veſcor carne. Jnueniuntur
tamen hec verba etiã genitiuis adiuncta: vt ſupra diximus. Etiã actis. vt in
Leuitico. Offerat pro ſe duos piſces/quos veſci licitũ eſt. Et apud Theren-
Therentius tiũ. Cure illoꝝ officio fungere. Jungit̃ etiam frequenter verbis abltũs cauſe
inſtrumentalis ſine ꝓpoſitione. vt video te oculo. loquit̃ ore. percutit baculo.
Jſta aũt cauſa non diſtinguit̃ ab efficiente: q: efficiens eſt principalis/ aut in-
ſtrumentalis. Diſ. Unde poſſumus facile cognoſcere quã cauſam ablatiu⁹
Ablatiui co- importet? Mag. Jnde. Nam ſi abltũs cõmode recipit a vel ab ſignat cau-
gnitio ad cãs ſam efficientẽ. Si per/ſignat cauſam formalem. Si ꝓpter/ſignat cauſam fina-
lem. Si ex/ſignat cauſam materialem. Si in/ſignat cauſam inſtrumentalem
Ut aũt dicta facilius cognoſcas: ſciendum omne adiectiuũ poſt qd̃ in vulga-
ri põt addi mit/von/vſꝫ/im/fur/durch/vmb: recipit abltm̃ ſignificãtẽ cãm.
ꝛc. Jtem abltũs ſignificans tp̃s: põt addi verbo aut ꝑticipio. vt vigilaui tota
Math.25.a. nocte. ſtudeo tribus horis. media nocte clamor factus eſt. Jtẽ verba impor-
tantia motũ de loco/vel ꝑ locũ recipiunt abltõs ꝓprioꝝ noim̃ ciuitatum aut
villaꝝ. vt venio/tranſeo Roma Athenis ꝛc. Verba aũt q̃ important motum
in loco/aut quietẽ/recipiunt hec ꝓpria nois in gtõ. vt ſtudeo Rome ꝛc. Niſi
ſint tm̃ pluralis numeri: aut tertie declinationis: tunc em̃ recipiunt in ablati-
uo. vt fui Athenis. ſtudui Charthagine ꝛc. Noia aũt ꝓuinciaꝝ montiũ et re-
gionũ: et noia cõpoſite figure/indeclinabilia: et noia ſanctoꝝ locis data/cum
dictis verbis iungunt̃ in abltõ mediante ꝓpoſitione. vt venio de Francia. de

ſancto Jacobo ⁊c. Idem eſt iudiciũ de alijs appellatiuis. dẽptis quattuor. ſ.
rus/domus/militia/humus: q̃ cõſtruunt ſine ꝑpoſitione more ꝓpriorum. vt ve-
nio rure ⁊c. Itẽ cum verbis dãnationẽ aut punitionẽ ſignificãtibus iungunt
ablatiui penã ſignificantes. vt dãno te morte. punior capite. Petrus mulctat
auro. Preterea cũ verbis aut noĩb⁹ ad preciũ aut menſurã ꝑtinentibus iun-
gunt ablti q̃ntitatẽ precij aut menſure ſignificantes: vt vendit trib⁹ aureis.
altus trib⁹ vlnis. latus mille paſſib⁹. Tñ hoc verbũ valeo requirit actm̃. vt
equus valet decẽ aureos. Itẽ cũ verbis diſtantiã importantib⁹ iungit abla-
tiuus q̃ntitatẽ diſtãtie indicãs. vt diſtat tribus paſſib⁹ ⁊c. Preterea v̓ba aut
noĩa exceſſum vnius ſuꝑ aliud importantia req̃runt abltm̃ q̃ntitatẽ illius ex
ceſſus ſ̓cantẽ. vt. Petrus excedit Paulũ tribus digitis. Joãnes eſt tãto lon
gior quãto Petrus eſt breuior ⁊c. Ablti aũt ſ̓cantes rẽ exceſſam iunguntur
cõparatiuis. vt: Petrus eſt fortior Paulo. et is vulgarizat ꝑ daũ. Põt et addi
abltũs ſ̓cans quantitatẽ exceſſus. vt lignũ illud Petro longius eſt trib⁹ di-
gitis. Jungit q̃ꝫ abltũs v̓bo ſubſtãtiuo. vt ſis bono aĩo. Id etiã te nõ lateat:
abltõs duos aut plures abſolute poni loco orationis ex noĩe et verbo cõpoſite
Et dicunt poni in deſignatione cõſequentie: q: ſcꝫ ad ipſos aliq̃d ſequi intelli-
gitur. vt Sole oriente dies fit. Et reſoluunt hi ablatiui per dum/ſi/aut quia
vt dum ſol orit: aut ſi/vel quia ſol oritur dies fit. Loco etiã ablatiui q̃nq; po-
nitur aliquod completũ. vt dato φ ſis ꝓbus/te diligo. Uiſo φ es honeſtus/
te recipio. Et quẽadmodum imꝑſonale ſine ſuppoſito/ita ⁊ participiũ in ab
latiuo ſine ſubſtantiuo poſitũ inuenitur. vt dicto de noĩe/dicendum eſt de ver
bo. Diſ. Jungit ne abltũs ceteris partibus orationis. Ma. Pronomini
non/niſi in ratione ſubſtantiui aut adiectiui. Nec aduerbio aut interiectioni:
ſed participio. et quidem omni cuius verbo addi poteſt. Similiter additur
prepoſitionibus quibuſdam de quibus ſupra dictum eſt.

Abltũs cum participio et prepoſitione

Regule generales. Ca. XIIII. Mag.

Preter has aũt gñales q̃dam nõ negligende ſunt regule. vñ: Qui-
cunq; caſus iungunt ntõ/ijdem iungunt et oĩbus obliquis eiuſdẽ.
Et q̃cunq; caſus iungunt poſitiuo/ijdem iungũtur quoq; compara
tiuo ⁊ ſuperlatiuo. Et quicũq; caſus iungũtur verbo/ijdem iungunt eius par
ticipijs/et reliquis modis ⁊ temporibus a verbo illo deſcendentib⁹. Hec om
nia tñ que de cõbinatione partiũ orationis iam diſſeruimus/ facilius et mira
quadam breuitate deprehendes: ſi caſuũ officia que in ſuperioribus tradidi-
mus/viuaci ſemper tenebis memoria.

De ordinatione partium in oratione. Capitulum XV Magiſter.

Hactenus de his quib⁹ non barbaro/ſed latino potius ſermone que
concepimus exprimimus: reſtat vt ordinem dictorũ in interpretan
do doceamus. Si itaq; oratio interpretãda ſit: Primo loco vctũs (ſi
adeſt) accipiendus eſt/cũ eo quod cum ipſo combinat. Poſt hunc ntũs cum
ſuo verbo/aut actũs cũ infinitiuo. Deinde aduerbiũ: dehinc ceteri caſus. Si-
militer coniunctiones/prepoſitiones/et interiectiones cum his que ipſis iun
cta ſunt. Dictiones tñ interrogatiue/aut relatiue ꝑcedere debent. Similiter
coniunctiones prepoſitiui ordinis/et ablatiui poſiti abſolute. Item: Ob-

liquus negatiuus exponendus eſt per nõ et ſuum affirmatiuũ. vt nullum ho-
minem: id eſt nõ vllum. Item qñq; obliquus preponit̃ verbo perſonali vt re-
latiuũ habeat antecedẽs. vt patrem ſequit̃ ſua ꝓles. Trahit ſua quemq; vo-
Vergilius. luptas: et ſic de alijs. De quibus tamen per frequentem expoſitionẽ in talem
deuenies vſum: qui omnibus regulis preſtantior eſt.

De ſubauditione quarundam partiũ orationis. Capitulum XVI. Magi.

NOnnunq̃ autem contingit partes aliquas in oratione ſubticeri. Et
q̇dem primo: Cum verbũ prime aut ſecunde ꝑſone fuerit/ intelli-
gitur ntũs certus/ ſcʒ ego tu nos et vos: quẽ non oportet exprime-
Diſcretio re: niſi ad declarationẽ/ aut ſignificantiã denotandam. Eſt aũt declaratio ſi-
ue diſcretio: cũ actus verbi attribuit̃ alicui cum excluſione aliorũ. vt ego le-
Significãtia. go. quaſi dicerem/ et nullus alius. Significantia vero eſt: cum actus verbi at-
tribuitur alicui cũ excellentia. vt ego lego. q. d. et nullus ita bene ſicut ego. et
eſt talis ntũs cum arrogantia ꝓferendus. In euocatione tñ hi nti exprimũ-
tur: et non ꝓpter iam dictas cauſas. Niſi fiat euocatio per ipſe: aut nomen di-
ſtributiuũ. Aut in ꝓprijs nominibus cũ verbis ſubſtantiuis: aut participijs
Verba exce- rc. Exempla ſunt. vt quãcunq; ipſe vidi. non oĩa poſſumus omnes. Sũ pius
pte actionis Eneas. vocor Petrus, doctus ſum. afflictus ſum. Itẽ verba excepte actionis
quorꝫ ſcʒ actus vni ſoli cõpetit: etiã in tertia ꝑſona ſine ntõ ꝓferunt̃. vt Ful-
minat/ coruſcat/ pluit/ ningit rc. In his enim intelligit̃ deus/ vel natura. Ex-
cipitur creare. Non eñ dicimus/ creat: licet creare ſolius dei ſit actus. Inci-
pit quoq; et deſinit cũ infinitiuis dictorꝫ verborum ſine nominatiuo ponunt̃.
vt incipit ningere. deſinit pluere. Verba quoq; quorum actus ſolis hominibꝰ
proprius eſt/ ſine nominatiuo exprimunt̃. vt aiunt/ dicunt rc. intelligunt̃ ho-
mines. Et rurſus ipſa verba qñq; tacentur. vt dicendo. Añ Boetiꝰ. de quo
Vergiliꝰ rc. intelligit̃/ loquit̃: vel ſcribit/ aut dicit rc. Verbum ſubſtantiuum
Pſ. 208. ſum/ ſepiſſime intelligit̃. vt Gloria tibi dñe. Beati immaculati in via rc. Si-
militer in intitulationibꝰ. vt: Opera Platonis. Buccolica Vergilij rc. Itẽ
ſubaudiunt̃ quandoq; etiam alia verba de q̇bus in eadem oratione priꝰ men-
tio facta eſt. vt cũ dicimus: Benedicite. reſpondendo/ dñs. ſubintelligit̃: be-
nedicat. Inuocaui dñm/ et exaudiuit me: intelligit̃ dominꝰ rc. Subaudit̃ etiã
quandoq; antecedens relatiui. vt ſi ſuſtuliſti illũ dicito mihi. intelligitur Je-
ſum rc. Item fiunt et alie ſubauditiones varie de quibꝰ ſepius apud Theren-
Therentiꝰ tium. vt que illum: que me: intelligit̃ amat: excluſit: vel ſimilia. Hec ſunt fi-
li que in primis neceſſaria viſa ſunt ad partiũ orationis/ et cognitionẽ/ et cõ-
cinnam combinationẽ. Syllabarũ vero quantitates: que in ꝓferendis ora-
tionibꝰ non ſine aperto vitio confundunt̃: nunc demũ in calce grammatices
annectende veniunt. Diſ. Breues igitur ſi que de his regule dari poſſunt
in mediũ ꝓferas. Mag. Breuitatis te percupidum ſciens/ nonnullorum
traditiones conſului: proſa an metro cõmodiꝰ id fieret/ aliquantiſper here-
bam: ſed cũ planum ſermonẽ in his magis neceſſariũ conſpexi/ in ꝓſam ſti-
lum verti: nihil tñ quod nõ ab alijs dictũ ſit tractatu ſequenti enumerare ſta-
tui. Diſ. Placet: ſed quantocyus rem ipſam aggredere.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus. III. De quantitate ſyllabarum in generali. Capitulum I Magiſter.

Syllaba in generali (inquit quidā) vbicūq; poſita fuerit ſex modis
cognoſci pōt: poſitione ſc3/vocali ante vocalē/deriuatione/ dyph-
thongo/exēplo/ ⁊ regula. Diſci. Poſitione quō? Magi. Cū poſt
vocalē due ſequunt̄ ɔſonātes: vt pars. Uel vna duplex: vt nix. Uel i duplex
inter duas vocales: vt troia: tunc illa vocalis ꝑducit̄: adiecto ꝙ altera ſaltem
in eadē vocalis ſyllaba collocet̄. At ꝟo ſi in eadē dictione poſt vocalē natu-
ra breuē/ſequat̄ muta cū liquida: vocalis p̄cedēs anceps ⁊ bitpalis reddit̄:
vt aratrū. Uocalis aūt de ſe lōga ꝑ nullā mute ⁊ liq̄de ſequelā poterit breuia-
ri: vt febris/ſalubris/podogra/amatrix/octobris. Diſci. Uocalis ante vo-
calē inuēta quāta eſt? Magi. In latinis breuiat̄: vt nuo. Excipiunt̄ p̄mo gtī
⁊ dtī q̄nte declinatiōis/in q̄bus e vocalis ꝑducit̄: ſi ſaltē alia vocalis p̄ceſſe-
rit: vt diei. Sin autē conſonās p̄ceſſerit: breuiat̄: vt fidei. Secūdo greca noīa
externaq; vt plurimū ꝑducunt̄: vt dius: helias: aer: chorea: platea. Tertio gtī
in ius ſunt cōes: vt vnius: p̄ter alius longū/ ⁊ alterius correptū. Quarto poſ-
ſeſſiua in ius vocalē p̄cedentē ꝑducūt: vt troius/patuleius. Quinto/fio niſi
poſt e ſequat̄ r. vt fierē ꝑducit̄. Diſci. Deriuatione ſyllabe quātitas quō de-
prehendit̄? Magi. Quāta fuerit ſyllaba p̄mitiui/tanta erit ⁊ deriuatiui: vt

Deriuatio.
Exceptio

lego legēs. Excipiunt̄ p̄mo human⁹ leges vires reges ſedes voces iucūdus
ſtatut⁹ pedor vomer ſeculū laterna nequā regula italia ſecius limus denus no-
nus caſus monachus humo vitupo ſimius feralis fabella ⁊ mobilis: q̄ ɔtra
ſui p̄mitiui poſitionē ꝑducunt̄. Secūdo excipiunt̄ dux ducis ſopor acerb⁹ di-
cax haruſpex ariſta vadū ſtabulū ſtabilis omaſus arena lucerna noto nato fi-
des titulus ſodalis bubulc⁹ varicoſus vitiū ouo elegus ⁊ manus: q̄ cōtra ſui
p̄mitiui poſitionē corripiunt̄. Diſci. Dyphthongus ſyllabā quantā redit?

Dyphtōgus
Exemplum

Magi. Ubiq; ꝑducit: vt ſphera pena aula eurus. Niſi vocalis ſequatur: vt
p̄uro. Diſci. Exemplū aūt quō ad hoc cōducit? Magi. Poetarū exēpla ad
ſyllabas ꝑcipiēdas te plurimū iuuab it. Nam in hac dictione muſa ſi prime
quātitatē ſcire volueris/maronis illud: Muſa mihi cauſas memora/longam
eſſe indicabit. Diſci. Regula vero generalis que eſt? Magi. In vndecim

Regule generales.
Uergilius. i. Eneidos.
Preterita

partes diuiſa eſt. Prima: Preterita biſſyllaba p̄mā ꝑducūt: vt emi: p̄ter bibi
ſcidi fidi dedi ſteti ⁊ tuli: que p̄mā corripiūt. Secūda: p̄terita geminata p̄mā
⁊ ſecundā corripiūt: vt peperi. Preter cecidi: qđ ſecūda ꝑducit. Tertia ſupi-
na biſſyllaba p̄mā ꝑducūt: vt natū. Preter litū itum citū quitū ſitū ſatū rutū

Supina

ratū datū ⁊ ſtatū: que primā corripiūt. Quarta: quāta fuerit ſyllaba p̄ſentis
tanta erit ⁊ ceteroꝝ tēporū: vt amo amabā amaui amaueram amabo. Preter
genui ⁊ poſui: q̄ primā corripiūt. Quinta: in cōpoſitiōis iunctura ſyllabe bre-
uiant̄: vt omnipotēs: armiger. in qua q̄dē iunctura ſolent dictiones ꝑ hyphen
copulari: vt ante maloꝝ. Preter ibidē vbiq;/tibicē. Sexta: ꝓprioꝝ nominū
prime vel medie ſyllabe ad placitū ponunt̄: niſi regulas habuerint ſpeciales:

Propria

quas breuitatis grā p̄termitto: in vltimis aūt ſyllabis ſubiacebūt regulis ap-
pellatiuoꝝ. Septima: Bis bi tri ni in cōpoſitione breuiant̄: vt biſortus biniū
triniū nicenus. Octaua ſemiquinaria ⁊ ſemiſeptenaria breuis in metro ꝑdu-
ci poteſt: etiam ſi in nullā deſinat conſonantē. Nona: incrementa nominum in
plurali ſi a e vel o vocales habuerint/producunt̄. vt que quarū/res rerum/

Incrementa

qui quorum. Si vero i vel u/corripiunt: vt qui quibus veru verubus. Dicta in ſingulari ex declinationibus nota ſunt. Decima: crementa verborũ ſi a habuerint/producunt. vt amo amare. Preter ⁊ ſua compoſita: circũdo/peſſundo/venũdo. Si e producunt: vt lego legemus: niſi cum ſubit r. tunc quãdoq; producunt/quã doq; breuiant: qd accentu cognoſcitur. Si i breuiant: vt lego legimus: p̄ter verba quarte coniugationis ⁊ volo ⁊ ſum: ⁊ cum ſubit i. tunc enim producuntur: Si u corripiuntur: vt volo volumus. Undecima: dictiones ſincopate ⁊ per ſineresim vel craſim pronũciate producunt: vt noram pro noueram: paraui pro parauij: ⁊ cotes pro cautes. His prelibatis ad primas ſyllabas ſpecialius deſcendamus.

De prima ſyllaba. Capi. II Diſci.

Primarũ ſyllabarũ quantitatẽ vnde ſpecialius agnoſcere valeo? Magiſter. Cõpoſitione/p̄poſitione ⁊ regula. Diſci. Compoſitione qualiter? Magi. Si ei aliqua p̄ticula addat que illã penultimã reddat: tunc accentu cognoſcet: vt amo peramo: a breuis/q2 grauis. duco deduco. u longa/quia acuta. Excipiunt primo innuba/ ꝓnuba/ deiero/ peiero cognit⁹ agnit⁹/inſio/ſuffio: q̃ cõtra ſuũ ſimplex corripiunt. Secũda ambitus ⁊ cõuitium que producunt.

Cõpoſitione

Prepoſitione

Diſci. Prepoſitione quõ? Magi. Quãta fuerit prepoſitio in appoſitione/tãta erit ⁊ in cõpoſitione: vt in domo inhabito. Excipiuntur primo ad ab ob in re ſub ⁊ con cum iacio compoſite que ꝓducuntur niſi ex ſe triſſyllabũ reddant: quia tunc p̄poſitio eſt cõmunis: vt adijcit. Secũdo e de pre ſe in cõpoſitione ꝓducunt. Di aũt vbiq; ꝓducit: preter in dirimo ⁊ diſertus vbi corripit. Re corripit vt reduco: preter in refero/quãdo ſignificat diſtantiã vel iuuamen: vbi producit. Pro ꝓducit: vt ꝓloquor. Preter in proteruus procella pronepos profugus prophanus ꝓfundus propero profiteor profatũ propheta profuſus proficiſcor profecto ⁊ procuro vbi corripit.

E de pre ſe
Ad ab ob in re ſub con. Di
Re
Pro
Regula

Diſcipulus. Regula primarũ ſyllabarum que eſt? Magiſter. Scdm vocalium numerum ⁊ ordinem in quinq; partes diuiſa eſt.

De A in primis ſyllabis. Ca. III Diſci.

Ab A In primis ſyllabis quãta? Magi. A ante b corripitur: vt habeo. Preter labor beris. tabes ſcabies pabulũ labes ſtrabo ⁊ tabo ſabula ſtabam nabam fabor flabam ſtabilis ſtabulum labor ⁊ labo. que
Ac primã producũt. A ante c corripitur: vt acer pro arbore. Excipiuntur ſi precedit b. vt bacca: vel p. vt pacis: in quibus a producit. Dempto paciſcor baculus ⁊ ſpacium placet: que iuxta regulam primam corripiunt. Acer pro fortis Thraces facundus machina dacus ⁊ graculus primã ꝓducũt. Hiacynthus cõmune eſt. A ante d corripitur: vt vadum Preter radix clades ſpadix tra
Ad do traduco gradiuus ⁊ gades ſuadeo rado ⁊ vado. A ante f corripitur: vt
Af Ag raſanum vafer. A ante g corripitur: vt ſagax. Excipiũtur ſtrages vago vagio vagina magalia ſtragulum ſaga ⁊ lagana indago: que primã producũt. Similiter ea que habent p vel f ante a: vt pagina fagus: preter flagellum fragor oris: fragilis ⁊ plaga pro reti vel ora: que primam corripiunt. A ante l
Al in diſſyllabis producitur: vt halo as. Excipiunt calo as. alo is. malus a um. palam vale pales et ſalum: que primam corripiunt. Excipiuntur et tertie de-

clinationis peritto ſyllabica: vt ſalus ſalutis que primam corripiunt: preter
calo onis: ꝛ ales que producuntur. Similiter ꝛ poliſyllaba primā corripiūt:
vt caleo. Preter alea baliſta caligo balena ſalebra ꝛ ſqualeo: que primā pro-
ducūt. A ante m in diſſyllabis producitur: vt dama. Excipiuntur fames da- A m
mus amo chlamys tamen thamos: que primam corripiunt. Similiter ꝛ poli-
ſyllaba: vt amicus: preter lamina amitto lamentor ꝛ amentum que producun-
tur. A ante n in diſſyllabis producitur vt ſanus. Excipiuntur manus anus A n
anas ana cono canis ꝛ phanum. Similiter ꝛ poliſyllaa que primam breuiant
vt animus: preter ganeo. A ante p corripitur: vt dapes. Excipitur papilio A p
vapulo papo papa ſaphyrus crapula lapa apulus rapa papyrus ꝛ mappa.
A ante q corripitur: vt aqua. Demuntur compoſitiua: vt nequaq̄. A ante A q A r
r corripitur: vt ariſta. Excipiuntur carex varix areo varica area naricia gla-
rea naris carica: ſtarem flarem pateo: que primam producunt. Noīa ſimili-
ter in rus ra rum longant primam: vt charus ra rum: preter bara pro ſtabu-
lo. para et parum que breuiant primam. A ante s in diſſyllabis producitur
vt caſus. Excipiuntur quaſi caſa baſis: ꝛ poliſyllaba: vt aſinus que primam A s
breuiant. preter caſeus baſium. A ante t corripiunt: vt latus lateris. Exci- A t
pitur ſaturnus latus a um. vates clatros catholicus quatenus ater atria la-
terna. Similiter ſi m precedit: vt mater/aut r preeūte muta. vt pratum ꝛ qua
tuor: ratum que primam producunt: preter matheſis: quod corripitur. Plo-
tos ꝛ ſtatim primam communem habent. Sic ꝛ platea. A ante u corripit̄:
vt auarus: preter nauis gauiſus mauors pauo niauis ſuauis prauus gnauus A u
auia. Similiter ſi l precedat cum muta: vt flauus.

De E in primis ſyllabis.
Capitulū IIII Diſcipulus

E In primis ſyllabis quanta eſt? Magiſter. E ante b corripitur. vt E b
hebeta: excipiuntur ſi ante e duo cōſona preſint. vt gleba. Excipiunt̄
ꝛ debeo thebe debilis flebā nebrida nebula febris nebam nebo phe E c
bus phebe. E ante c corripitur: vt ſecus: preter fex cis. cecus preco theca
vecors grecia fecundus ſecurus ſecula mechus echo mecum tecum ſecum E d
ꝛ ſecius. E ante d in diſſyllabis producitur: vt ſedes preter cedo verbum
defectiuum: edo es. pes dis pedum cedrus. Similiter poliſyllaba breuiant: E f
vt medicus: preter ſedulus ſeditio et ſeditioſus dedalus predium. E ante E g
f corripitur: vt neſas. E ante g corripitur: vt lego. preter regina dego re- E l
gula reges legem eger egyptus tegula lego as egloceros egis. E ante l in
diſſyllabis producitur: vt chele: preter chelis velut velim gelu melos ſcelus
celer melus melo. Similiter poliſyllaba: vt elemoſyna. preter ſpelunca belua
electhrū ſpelea delitie eliſius delibutus delubra: que breuiāt primā. E ante
m corripitur: vt emonia: preter femina ſemita demo is: ſemino themis que E m
primā longāt. Silr̄ habētia e purū ante m. vt emin⁹ p̄ter emo ꝛ emio. Noīa
diſſyllaba cū cremēto lōgāt p̄mā: vt demon ſemē p̄ter memor nem⁹ ꝛ femur. E n
E ante n p̄ducitur vt rhenus: excipitur aūt feneſtra penitus penetro penes
penates pene penus. Similiter cum e precedit b vt bene/vel g vt genus. vel
f vt ſenex/vel t vt tenuis/vel u vt venus in quib⁹ e corripit̄. p̄ter fenū thenia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vena venoꝛ tenarius tenax ſenius que longant. phꝛeneſis variatur. E ante p
Ep coꝛripit̄: vt epos: p̄ter ſepes cepe ſcepa tepoꝛ epacta repo ꝓputiū ꝓpes. ⁊ p̄eū
te s vt ſepe: q̄ p̄mā ꝓducūt. demū ſepelio. E ante q coꝛripit̄. vt neqꝫ. demū
Eq nequam: nequaqꝫ equus. i. iuſtus: ⁊ equoꝛ q̄ longāt. E ante r coꝛripit̄. vt ſe-
Er ries. p̄ter erūna cerulus heros feralis eruca ceronia ſeria ceres cleros erigo-
ne ſerus chere eris nomē. ſeres hereo mereo q̄ras cera ſero hera heres. Silr̄
ſi p̄cedit u vt verus/vel p. vt pera q̄ p̄mā ꝓducūt. p̄ter ver ⁊ vereoꝛ veretrū.
E ante s ꝓducit̄. vt leſus. excipit̄ ieſus theſis. E ante t ꝓducit̄. vt cete. p̄ter
metallū metuo gethes mero metra fretū retro thetis etiā meta. Silr̄ ſi p p̄it
Es Et vt peto. vel u vt vetus. q̄ breuiāt p̄mā. p̄ter ⁊ p̄toꝛ longāt. E ante u ꝓducit̄
Eu vt leuus. p̄ter leuis breuis leuo ſeuerus heuer: que p̄mā coꝛripiunt.

De J in primis ſyllabis. Ca. V Diſci.

I In primis ſyllabis quāta eſt? Mag. J ante b coꝛripit̄. vt hiberia p̄ter
hybern⁹ fibula liburnū ꝓ naui tibia. liber adiectiuū: libo tribulū viber
Jb ſibulo quibo ſcribo ſibila ibo vibra ⁊ ibis nomē. J ante c coꝛripit̄. vt
Jc dicax. p̄ter vicus mica nicteria cōuitia trica picus litū ſpica vicus vicinus
Jd ficedula ſpicula vicenus ſica dico tricen⁹ ſicut: q̄ longāt. ico variat̄. J ante d
Fidis ꝓducit̄. vt idē in maſculino. excipit̄ idē in neutro. ideo fides eidon idone⁹ q̄dā
Jdolatra Silr̄ cū p̄it h vt hidēs/vel t vt tide⁹/vel u vt video q̄ breuiāt. p̄ter ſtrideo ſtri
Jdiotā do rideo. J ante f ꝓducit̄ vt rifeus. Excipiunt̄ cōpoſitiua ⁊ cifus. J ante
Jf g coꝛripit̄: vt rigo. p̄ter viginti bige triginta frigus pigardus pige fligo figo
Jg frigeo frigo migro. Silr̄ ſi p̄it s vel t. demū ſtiga cū ſtrigib⁹. ſtrigilis cōmu
ne eſt. J ante l ꝓducit̄. vt ſilius. Excipiunt̄ chilindrus hilaris pilus ſcꝫ capi
Jl tis. cilix philos pila hilibris philomena cilium miliū. Silr̄ ſi p̄it s. vt ſileo
aut t. vt ſtilus q̄ breuiāt. p̄ter thile. J ante m in diſſyllabis ꝓducit̄: vt limus.
Jm Excipiunt̄ timus nimis ſimus hymē ſimul. Silr̄ ⁊ polyſyllaba coꝛripiūt: vt
ciminū. p̄ter ſimea. J ante n ꝓducit̄ vt linea: p̄ter tinea linio lino. Similr̄ ſi
Jn p̄it c. vt cinis vel s. vt ſinus vel m vt minus que breuiant: p̄ter ſinus p̄e vaſe
⁊ minoꝛ: q̄ longāt. J ante p coꝛripit̄: vt bipes. p̄ter ſtiphariū vipera ripa ſti-
Jp pes ſtipo ſipho. J ante q coꝛripit̄. vt liqueo: p̄ter liquoꝛ liquoꝛis. J ante r in
Jq Jr diſſyllabis ꝓducit̄: vt dirus. p̄ter vir viri pira pirus lira. Silr̄ ⁊ poliſyllaba
vt hiria q̄ breuiāt: p̄ter ſtiria pirula pirata tuar pyramis. J ante s ꝓducit̄: vt
Js riſus: p̄ter niſi ptiſana miſer miſertus. J ante t coꝛripit̄: vt itē. p̄ter dis ditis
Jt litis clitella glitis phitron pitiſma titan titillo pſitacus brito ſitis a ſinu nitoꝛ
itur italus: que longant. Similiter ſi m precedit vt mitis. vel r/ vt rite. vel
Ju u. vt vitis: p̄ter vitulus ⁊ vitellus que breuiāt. J ante u ꝓducit̄: vt cliuus: p̄-
ter niuis ⁊ his tria: compoſita vt biuium triuium.

De O in primis ſyllabis. Ca. VI. Diſci.

Ob O In primis ſyllabis quāta Magi. O ante b ꝓducit̄: vt ſobri⁹. Ex
cipit̄ ſoboles obolus obeſus obes verbum: ⁊ que habēt conſona
Oc duo ante o. vt ꝓbus. O ante c coꝛripit̄: vt iocus: p̄ter foca ꝓcerus
Od ocioꝛ oculus poculū ociū iocūdus vocis vocalis cocytus q̄ longat. O ante
d in diſſyllabis ꝓducit̄: vt rodo: p̄ter odoꝛ modus modo: ſimilr̄ ⁊ poliſyllaba/
Of nā illa coꝛripiūt: vt fodio: ꝓderit tñ longat̄/ꝓderis variat̄. O ante f coꝛri-
Og pit̄: vt ꝓfugus: p̄ter ꝓfugio ꝓfero ꝓfuit oſa que longāt. O ante g ꝓducit̄:
Ol vt cogo: p̄ter rogo toga rogus logos. O ante l coꝛripit̄: vt coloꝛ: p̄ter nolo

moliorſolis doliū ꝑles boletus olim ſolus colyphiū ſtola ꝓlixus colo as mo
les ſolor polipus. O ante m ꝓducit. vt omen. p̄ter ſtomachus homo dis co Om
medo dom⁹ como glomero comes gomor omitto vomo domo as omaſū glo
mos thomos. O añ n corripit. vt bon⁹. p̄ter ſona none. Silr ſi p̄cedit c vt co On
nus. vel d. vt donū. vel p. vt pono. monos cōe eſt. O añ p corripit. vt ſopor. Op
p̄ter populus arbor: opilio topos popiſma ꝓpago ſopio is. Silr ſi p̄cedat c
vt copula. in q̄bus o ꝓducit. p̄ter cophinus ſcopulus copos. O ante q cor= Oq
ripit. vt coquus. O añ r corripit. vt morior. p̄ter os oris. chorus pro vento. Or
oro as. corā torar hora mores coral⁹ ora ꝓ extremitate. morus doric⁹ ſorex.
q̄r horū norā. ſilr ſi p̄it l. vt lorū. vel r. vt ꝓra q̄ longāt. O añ s ꝓducit. vt Os
oſiris. p̄ter roſa ꝓſenca doſis poſui. O añ t corripit. vt notus. p̄ter dos do= Ot
tis. totus quotus votū quotidie cotis noto poto notus/pro cognito. Silr ſi
preſunt duo conſona. vt doto. nā producunt. preter protos proteruus ꝓthos
O ante u corripit. vt nouus. p̄ter onū prouidus prouincis ꝓuideo prouenit. Ou

De U in primis ſyllabis. Cap. VII. Di.

Ub
U Quanta eſt in primis ſyllabis? Ma. U añ b corripit. vt rube⁹.
p̄ter tuber rubigo ſuber pubes vber puber. ſilr ſi p̄it b. vt bubus. Uc
vel n. vt nubo q̄ longāt. p̄ter bubulcus qđ corripit. U ante c pro=
ducit. vt duco. p̄ter ducenus lucerna luctor ducis. Silr ſi p̄cedat n. vt nucis. c Ud
vt cuculus. r vt ruca. U ante d producit: vt trudo: p̄ter rudens pudor ſudes. Uf
rudis ſtudeo cudo trudes pudet rudet. rudo cōe eſt. U añ f producit. vt bu= Ug
fo. U ante g producitur. vt rugio. p̄ter tugiriū. et ſi p̄cedat f. vt fugio. l. vt Ul
iugū. p. vt pugio. p̄ter fruges iugera iugi frugi. U ante l corripit. vt culex.
p̄ter vligo. Silr ſi p̄cedit g. vt gulio. vel f. vt fuligo. vel m. vt mulio: tunc pro Um
ducitur: p̄ter fulica. mulier gula. U ante m producit. vt numen. p̄ter hume
rus humilis humus fumus. et q̄ hñt c ante m. vt cumul⁹: vel n. vt numer⁹. vt Un
t. vt tumulus. Excipiunt numen ſtruma. U ante n producit. vt luna. preter Up
tune⁹ et tunica. U añ p corripit. vt cupio. p̄ter ſtupa cupa iupiter vpupa Ur
ſilr ſi n p̄cedit. vt nup. vel p. vt pupius: vel r. vt rupes pupilla. variat. U Us
ante r producit. vt fures: p̄ter furere nur⁹ nuria: murus curules. U ante s Ut
producit: vt vſus. p̄ter puſillus ſuſurro. U ante t in diſſyllabis ꝓducit. vt
tutus: preter cutis putris frutex vter puto vtor lutum vti. ſilr et poliſyllaba
q̄ñq corripiunt. vt ſutilis. p̄ter mutuus mutit puteo furio vterus vtilis futi Uu
le glutio. U añ u producit in diſſyllabis. vt vuam. cetera curtant. vt pluuia
fluuius. et tantū de primis ſyllabis. eundem q̄ꝫ ordinē in medijs ſeruabim⁹

De A in medijs ſyllabis. Cap. VIII. Diſ.

Ab
A In medijs ſyllabis quāta? Mag. A ante b corripit. vt ſyllaba. ex
cipiuntur que finiunt in ulū bundus bilis: vt venabulū letabundus Ac
amabilis. A ante c corripitur. vt pſitacus. ſed noīa in ceus et cius
longant. vt hordeaceus gallinacius. ſilr opaca cloaca. et q̄ terminant i ulum. Ad
vt cenaculum. ſilr obliq̄ vt audacis. A ante d corripit. vt arcades. p̄ter ci= Af Ag
cada. A ante f corripit. vt girafa. A ante g producit. vt propago/p̄ter
pelagus abdenago. et noīa ſecūde inflectionis. vt onager. A ante l corri= Al
pit. vt italus. p̄ter ea q̄ tertie inflectionis q̄r in alis ſunt obliq̄. vt moralis.
auſtralis animalis. A ante m corripit. vt thalamus p̄ter ea q̄ terminant Am
in amen: vt thiniamen. A ante n corripit. vt clibanus. p̄ter vulcan⁹ aranea An

machiana balanus:et que tertie inflectionis ſunt. vt inanis titanis. ſilr deri-
Ap uata gentis:vt romanus. vel loci:vt montanus. A ante p corripit̄. vt gauſa
Ar pe. preter priape ſinapis. A ante r corripit̄. vt barbarus. preter noīa in riꝰ
riumq̄ que niſi ſint a noībus numeroꝝ deriuata. vt denarius / ꝓducunt̄. Sic et
alia deriuata: vt auarus ſcholaris. ſic et obliqui. vt calcaris: preter iubaris
ceſaris nectaris aſparis boſtaris caſparis. cōpoſita breuiant: vt comparis:
As diſparis. A ante s corripit̄. vt carbaſus. preter parnaſum omaſum. A an
At te t corripitur:vt cyatus. preter deriuata:vt barbarꝰ armatus. obliqui in atis
ab as:vt ciuitatis. nomina in ates:vt achates. et nomina in tium producūt. vt
Au palatiū. A ante u producitur:vt cadauer.

De E in medijs ſyllabis. Ca. IX. Diſ.

Eb E In medijs ſyllabis quanta? Mag. E ante b producit̄. vt corebo
Ec preter terebinthus elleborus eſebon herebus celebis. E ante c ꝓ
Ed ducitur:vt chirotheca. preter Seneca. E ante d producit̄. vt pu-
tredo. preter eſeda melchiſedech: noīa in da:vt adromeda. et obliqui compo
Ef ſitoꝝ a pes:vt quadrupes. E ante f corripitur:vt veneficus. p̃ter elephas.
Eg El E ante g corripitur. vt ſacrilegus. preter triſtega cethegus. E ante l ꝓ
Em ducitur:vt camelus angelus abimelech. E ante m ꝓducitur: vt racemus.
En preter eremus vehemens hyemis alemania gethſemani. E ante n ꝓduci-
Ep tur:vt cathena. p̃ter helena helenus luneuis hebenus aſenes. E ante p cor
Er cipitur:vt edepol. demitur ꝑſepe. E ante r corripit̄. vt cineres. preter ſtathe
ra:et propria in erus. vt wernherus. et deriuata in rus vel rum. vt ſincerus:
myſteriū. preter auſterus et galerus: ſilr megera chymera que longant. infe-
ri ſuperi cerberus iterū vterus potero pateris a patior patera breuiant: hibe
ri cratera panthera longant. De obliquis in tertia declinatione nominis di-
Es ctum eſt. E ante s corripit̄:vt hereſis. preter matheſis ſcientia diuinandi:
Et poeſis. E ante t ꝓducitur. vt boletus: preter ametiſtus temetū. et que tertie
Eu inflectionis ſunt:vt pietas. de obliquis nominis in es vt dictum eſt. E ante
u producitur:vt longeuus.

De I in medijs ſyllabis. Cap. X. Diſ.

Ib
Ic I In medijs ſyllabis quanta? Mag. I ante b corripit̄:vt celtiber. p̄-
ter nomina in bilis:vt ſenſibilis. I ante c corripitur. vt clericus. pre
ter apricus amicus vmbilicus formica pudicꝰ lorica lectica mirica cal-
cus mendicus veſica: et nomina in culus la lum. vt igniculus auicula reticu-
Id lum vrtica poſtica antica. Propria in icus. vt Fridericus. Obliqui in tertia
declinatione patent. I ante d corripitur:vt cupidus. preter deſidero ꝯſide-
If ro: et que terminant̄ in idium: vt preſidiū: et triſyllaba ī ides. vt atrides: ſilr
Ig coronides. et q̄ terminant̄ in do: vt formido. Dauidis ad placitū. I ante f.
corripitur:vt munificus. I ante g corripit̄. vt prodigus. preter que termi-
Il nantur in ga. vt auriga. vel go. vt caligo. preter caliga et quedam cōpoſitiua.
I añ l corripit̄: vt agilis. Excipiunt̄ neutra in ile. vt cubile. et in ilis a noīe. vt
Im fertilis. preter humilis parilis dapſilis peſtilis nubilis. Aſilum eſt longum:
et exilis ſubtilis aprilis. I ante m corripit̄. vt animus: preter ſublimis opi-
In mus: et nomina in imen a verbis quarte inflectionis. vt munimen. Azimꝰ bre
uis: et zima longū. I ante n corripit̄. vt dominus: preter caminus feſtinus
catinū ciminū ſalinū lupinus ꝓpinqua ſupina. propria vt martinꝰ: deriuati-

ua:vt quirinus cedrinus.preter craſtinus heccine nundine protin9. et que ex
oleo:vt oleagnus.et byſſo:vt biſſinus.clam:vt clandeſtinus. ſero:vt ſeroti=
nus.fago:vt faginus.bombix:vt bombicinus ametiſtinus hiacynthinus que
omnia corripiunt i. Que vero in na finiunt longant. vt culina. preter pagina
femina machina trutina lamina proſerpina buccina mutina ſarcina fuſcina
elemoſyna patina. Obliqui in inis patent in tertia nominū inflectiōe. I an Ip
te p corripitur.vt antipos.preter obſtipo conſtipo. I ante q producit. vt Iq
iniquus.preter ſiliquus reliquus:et compoſita vt aliquod. I ante r corri= Ir
pitur:vt ſatirus:preter delirus butirū ſaphirus papirus. I ante s corripi is
tur.vt citiſus.preter paradiſus gauiſus anchiſes. I ante t corripitur. vt le it
uita.preter propria:vt margarita/et deriuata:vt leuita eremita auritus ma
ritus:preter ſeruitus penitus que breuiant:ſed lechitus cocitus hermaphro
ditus aconita longāt.De obliquis inſuper et de ſupinis verborum locis ſuis
dictum eſt. I ante u producitur.vt ſalius preter ninive. Iu

De O in medijs ſyllabis. Cap.XI. Di.

O In medijs ſyllabis quanta? Mag. O ante b corripitur.vt oro Ob
bus:preter october duobus ambobus.O ante c corripitur. vt ſuf= Oc
foco:Obliqui longant:vt velocis. O ante d corripitur. vt exo= Od
dus.preter herodis cuſtodis. O ante f corripitur:vt ſarcofagus. O an Of
te g corripitur:vt egloga.preter ea que habent g ante o. vt pedagogus. Og
O ante l corripitur:vt ſoboles. O ante m corripitur. vt atomus. preter Ol Om
neutra:vt amomum. O ante n producitur:vt adonis. preter ſindonis ſar= On
donis diaconus calcedonis redonis vaſconis turonis ligonis britonis har=
monicus mamona.obliqui patent ſupra. O ante p corripitur: vt hyſopus. Op
deme europam aſopum piropum.canopus.id eſt egyptus ad placitum. O Or
ante r corripitur:vt amfora.preter deriuata: vt ſonorus.deme et polorum.
obliqui in oris ex dictis patent. O ante ſ producitur:vt ſaxoſus. O an= Oſ
te t producitur:vt meotis. O ante u producitur: vt Ludouicus. Ot Ou

De U in medijs ſyllabis. Capitulum duodecimum. Diſcipulus.

U In medijs quanta? Mag. U ante b corripitur:vt coluber. demi Ub
tur ſaluber. U ante c producitur quando ſequitur a:vt lactuca. uſ: Uc
vt enuchus.vel um.vt caducum:ſic manduco fiducia pollucē. alia
corripiunt:vt volucer. U ante d producit:vt fortitudo:preter pecudis. U Ud
ante g producitur:vt lanugo.preter coniugis ſanguiſuga: U ante l corripit Ug Ul
vt catulus:preter getulus adulor.ſimiliter et nomina terne longant.vt torcu Um
lar curulis.preter ſotular ſpecular zabulon hercules. U ante m producit Un
vt alumen:preter contumax incolumis autumo:que curtant. U ante n pro Up Ur
ducitur:vt lacuna. U ante p corripitur:vt vpupa. U ante r producit:
vt lectura:preter mercuri9 centurio lemures purpura:et verba in rio: vt eſu= Uſ
rio.obliqui ſunt breues:vt murmuris.pter telluris. U ante ſ pducit: vt ce Ut Uu
ruſa. U ante t pducit:vt verſutus.pter arbutus. U ante u corripitur:vt
diluuium. Hactenus de medijs:nunc vltimas ſyllabas percurramus.

De vltimis ſyllabis. Capi. XIII. Diſ.

Vltime ſyllabe q̃ntitas qua via inueſtigat̃? Ma. Declinatiõe ⁊ re
gula. Diſ. Declinatiõe q̃lr̃? Ma. Vltima ſyllaba ſi p̱ inflectionẽ
penultima fiat/eã accent⁹ manifeſtabit. vt carmen carminis: men
breuis eſt/q̃ penultĩa facta corripit̃. et ſalus ſalutis/lus lõga eſt ex eadẽ cã.
Diſ. Regula aũt q̃ eſt? Mag. Regula vltimarũ ſyllabaꝝ ſm̃ terminales in
A plures ptit̃: et Aſ. In a finita ꝓducunt̃ vt ama. demunt̃/nti acti ⁊ vcti. p̃ter
greca. vt palla a pallas. Numeralia in ginta ſunt ad placitũ. vt triginta. vt
B C puta ita: q: breuia ſunt. In b finita corripiunt: vt ab. In c ꝓducũt. vt: dic.
D E p̃ter nec lac donec. hic cõe eſt. In d corripit̃. vt aliud. In e corripit̃ vt mille
Excipiunt̃ greca. vt phebe. ſilr̃ caſus p̃me et q̃nte inflectiõis in e. ſilr̃ ſecunda
p̱ſona ĩpatiui ſecũde. vt doce. ſilr̃ aduerbia regulariter a noib⁹ formata: vt
docte. ſic oẽs ſuplatiui aduerbioꝝ: vt doctiſſime. Silr̃ monoſyllaba in e lon
gant/vt te. p̃ter ne ꝓ an. q̃ nomen longũ/ꝙ ꝓ et breue. ve ꝓ vel breue. ve in
I teriectio longũ. Ferme fere ꝓducũt. In i finita longãt. vt dixi. p̃ter greca.
vt alexi et ſinapi. ſed verſa in i p̱ ſinereſim ꝓducũt. vt orphei orphi. ſed mihi
L tibi ſibi niſi q̃ſi vbi ibi ad placitũ ſunt. In l finita corripiũt. vt: mel. p̃ter nil:
M et noĩa in ol vt ſol: et barbara in el: vt daniel. In m finita corripiunt. vt tem
N plum. In n finita ꝓducunt: vt titan: p̃ter forſan forſitan. In tñ an et greca ſ
actõ. vt eginan/et in on variant̃ vt menelaon. Noĩa in n creſcentia breuiãt.
O vt carmen carminis. In o finita ad placitũ ſunt: vt amo. p̃ter/dti/ ⁊ ablti in
R o/et monoſyllaba. vt do. Et greca in ω. vt: διδω. dido. In r corripiũt. vt mi
ſer. p̃ter monoſyllaba. vt ver. attñ p̱fer ter cor vir correpta inueniunt̃. Item
S greca in r longã. vt ether aer: ſic imber crater. In s finita ſm̃ vocalẽ p̃cedẽ
As tem cognoſcunt̃: Aſ In as ꝓducũt: vt maieſtas. Excipiunt̃ greca. vt pallas
Es q̃ habẽt os in gtõ: verũtñ greca in as in plurali cõia ſunt. In es finita lon
ga ſunt. vt patres. p̃ter es eſt. penes. Silr̃ corripiẽtia penultimã gti creſcẽtſ
vt miles militis. preter que in ies. vt aries. ſilr̃ res ceres ſpes fides. Greca
Is in ntõ plurali breuiãt: vt troies. In is finita correpta ſunt. vt ignis. preter
dti acti et ablti plurales. ſilr̃ ⁊ monoſyllaba. vt ſcis. p̃ter is ꝓnomẽ; q̃s mis
tis bis et q̃uis longũ. ntũs in is ꝓducit̃/hñs gtm̃ in itis ꝓductã. vt ſamnis
Os ſamnitis. In os finita lõga ſunt. vt mos. p̃ter os oſſis ĩpos cõpos. Et gre
ca in os breuiãt ntm̃ ⁊ gtm̃. vt pallas pallados delos: alij ntm̃ cõem volũt:
Us In us finita breuiãt. vt de⁹. p̃ter monoſyllaba. vt pus. Silr̃ gtũs ſinglr̃is
ntũs actũs et vctũs p̃lales q̃rte: ſilr̃ ntũs terne hñs us in gtõ: vt ſal⁹ ſalutis
T Itẽ greca in ουσ longãt. vt μελαμπουσ. Finita in t breuiant: vt legat. Fi
U X nita in u longant vt cornu. Finita in x poſitione longa ſunt. vt lex. Cetera
que vel regulis vel exceptionibus in primis medijs aut finalib⁹ ſyllabis cõ
prehenſa non ſunt in regulis generalibus exquirenda veniunt: multoꝝ tñ enu
meratiõẽ conſulto preterire libuit: quorũ vel in noĩm verborũ ꝙ inflectioni
bus quantitas haberi poteſt/vel ab auctoribus diuerſa enũciata ſunt. in his
inſuper que cõmemorata ſunt: aliorũ potius traditiõẽ inſequi placuit q̃ no
ua cudere. feſtinat eñ calamus ad eas diſciplinas que ingenue philoſophari
anhelanti dulciora miniſtrant pabula. Diſcipulus. Id plurimũ exopto
Magiſter. In his igitur grãmatices finem ſtatuentes: quod reliquũ eſt/alio
libro commodius exordiamur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN